

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN UZAKTAN
EĞİTİM İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ VE
HAZIRBULUNUŞLUKLARI: AFYON KOCATEPE
ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ**
YÜKSEK LİSANS TEZİ
Ayşen MERCAN
Danışman
Doç. Dr. Cüneyt AKIN
İkinci Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Levent ÇELİK
İNTERNET VE BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ
YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
Haziran 2018

**AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM
İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ VE HAZIRBULUNUŞLUKLARI:
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT
FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ**

Ayşen MERCAN

**Danışman
Doç. Dr. Cüneyt AKIN**

**İkinci Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Levent ÇELİK**

**İNTERNET VE BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ YÖNETİMİ
ANABİLİM DALI**

Haziran 2018

TEZ ONAY SAYFASI

Ayşen MERCAN tarafından hazırlanan “Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim ile İlgili Görüşleri ve Hazırbulunuşlukları: Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Örneği” adlı tez çalışması lisansüstü eğitim ve öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca 19/06/2018 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından **oy birliği** ile Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü **İnternet ve Bilişim Teknolojileri Yönetimi Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Doç. Dr. Cüneyt AKIN
İkinci Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Levent ÇELİK

Başkan : Doç. Dr. Uçman ERGÜN
Afyon Kocatepe Üniversitesi,
Mühendislik Fakültesi
Üye : Doç. Dr. Cüneyt AKIN
Afyon Kocatepe Üniversitesi,
Fen Edebiyat Fakültesi
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Levent ÇELİK
Afyon Kocatepe Üniversitesi,
Eğitim Fakültesi
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Hakan GÜLVEREN
Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul ERGÜN
Afyon Kocatepe Üniversitesi,
Uzaktan Eğitim Meslek Yüksekokulu

İmza

.....

.....

.....

.....

.....

Afyon Kocatepe Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun
...../...../..... tarih ve
..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

.....
Prof. Dr. İbrahim EROL
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİM SAYFASI
Afyon Kocatepe Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

19/06/2018

Ayşen MERCAN

ÖZET
Yüksek Lisans Tezi

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ
VE HAZIRBULUNUŞLUKLARI: AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ FEN
EDEBİYAT FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ

Ayşen MERCAN

Afyon Kocatepe Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

İnternet ve Bilişim Teknolojileri Yönetimi Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Cüneyt AKIN

İkinci Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Levent ÇELİK

Bu araştırmada Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan 4 lisans bölümünün ortak zorunlu dersler olan Türk Dili I ve Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I derslerini uzaktan eğitim yöntemi ile alan öğrencilerinin uzaktan eğitim ile ilgili görüşleri ve hazırbulunuşlukları durum çalışması yöntemi ile incelenmiştir. Öğrencilerin uzaktan eğitime hazırbulunuşlukları, BİT (Bilgi ve İletişim Teknolojileri), zaman ve UÖ (Uzaktan Öğrenme) faktörleri kapsamında detaylı olarak araştırılmıştır.

Araştırmada iç içe geçmiş tek durum deseni kullanılmış ve öğrencilerden nicel ve nitel veriler toplanmıştır. Nicel veriler 100 öğrenci ile yapılan anket uygulaması, nitel veriler ise 20 öğrenci ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler ile sağlanmıştır. Anket verileri yapılan istatistiksel analiz yöntemleri ile görüşme verileri ise söylem analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Çeşitli hesaplamalar, tablolar, analizler ve grafiksel gösterimlerde SPSS 24 ve Excel 2016 programları kullanılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda öğrencilerin uzaktan eğitime hem genel olarak hem de BİT, zaman ve UÖ faktörleri bazında hazır oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin yaklaşık olarak yarısının uzaktan eğitim derslerini almaya istekli oldukları saptanmıştır. Ayrıca yapılan görüşmeler neticesinde, öğrencilerin uzaktan eğitime olumlu ve olumsuz

görüşleri şeklinde iki ana tema altında görüşlerin nedenleri araştırılmıştır. Olumlu görüşler; öğrenme, ortam ve teknoloji bağlamında incelenmiştir. Olumsuz yaklaşımın nedenlerinde öğrenciler; aktif katılımın sağlanamaması, teknik problemler, devam zorunluluğunun olmaması ve etkileşimin örgün eğitime oranla az olması temaları altında toplanmıştır. Yapılan görüşmeler sonucunda öğrencilerin büyük bir kısmının uzaktan eğitime olumlu yaklaşımlarda bulunduğu ortaya çıkmıştır.

2018, xii + 116 sayfa

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Hazırbulunmuşluk, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Öğrenci, E-Öğrenme, Bilgi ve İletişim Teknolojileri, Zaman Yönetimi, Uzaktan Öğrenme.

ABSTRACT
M.Sc. Thesis

OPINIONS AND READINESS OF UNIVERSITY STUDENTS ABOUT DISTANCE
EDUCATION: AFYON KOCATEPE UNIVERSITY FACULTY OF SCIENCE AND
LITERATURE

Ayşen MERCAN

Afyon Kocatepe University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Department of Internet and Information Technologies Management

Supervisor: Assoc. Prof. Cüneyt AKIN

Co-Supervisor: Asst. Prof. Levent ÇELİK

This research via case study methodology, investigates the opinions and readiness of students that take Turkish Language I and Atatürk's Principals and Reforms History I through distance education; which are compulsory lessons in 4 licence departments of Afyon Kocatepe University-Faculty of Arts and Sciences. Students' readiness and opinions to distance education is investigated in detail within the factors of ICT (Information and Communication Technology), time and DL (Distance Learning).

In this research, interwoven single situation pattern is used and quantitative and qualitative data is collected from students. Quantitative data is collected using a survey with 100 students and qualitative data is provided by semi-structured interview with 20 students. Survey data is analyzed through statistical analysis methods and interview data is analyzed by discourse analysis method. SPSS 24 and Excel 2016 programmes are used in various calculations, tables, analysis and graphical displays.

As a result of the analysis, it is concluded that students are ready for distance education both generally and on the basis of ICT, time and DL. It is determined that approximately half of students are eager to take distance learning lessons. In addition; as a result of the interviews, students' opinions on distance education has been researched under two themes as positive and negative. Positive opinions: learning has been

investigated on the basis of environment and technology. The reasons of the negative approach has been seen under these themes: lack of active attendance, technical problems, no compulsory attendance and less interaction then formal education. As a result of interwievs, it has been seen that most of the students have positive approaches on distance education.

2018, xii + 116 pages

Keywords: Distance Learning, Readiness, Afyon Kocatepe University, Student, E-Learning, Information and Communication Technologies, Time Management, Distance Learning.

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde desteklerini ve bilgilerini esirgemeyen değerli danışmanlarım Doç. Dr. Cüneyt AKIN ve Dr. Öğr. Üyesi Levent ÇELİK'e, Yüksek Lisans eğitimim süresince yol gösteren ve desteğini esirgemeyen Öğr. Gör. Tevfik Fikret KOLOĞLU'na, tezin istatistik kısımlarında değerli katkıları bulunan Arş. Gör. Ahmet AYTEKİN'e, tezin yazım kurallarına uygunluğunu kontrol aşamasında yardımını esirgemeyen dostum Dilek AYDEMİR'e teşekkür ederim.

Hayatım boyunca her koşulda yanımda hissettiğim, güç aldığım ve bana vatan sevgisiyle çalışkan olmayı öğreten babam Yurdakul MERCAN'a, dualarını üzerimden bir an eksik etmeyen, her zaman vicdanlı olmayı öğreten annem Sebahat MERCAN'a ve ihtiyaç duyduğum her an yanımda olan çok sevdiğim kardeşim Canan MERCAN'a sevgi ve sabırla beni destekledikleri için teşekkür ederim.

Ayşen MERCAN
AFYONKARAHİSAR, 2018

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

	Sayfa
ÖZET	iii
ABSTRACT	iii
TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	viii
KISALTMALAR DİZİNİ	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	xiii
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Problem Durumu.....	3
1.2 Problem Cümlesi.....	7
1.3 Alt Problemler.....	7
1.4 Araştırmanın Amacı.....	8
1.5 Araştırmanın Önemi	9
1.6 Sınırlılıklar	10
1.7 Sayıtlılar.....	11
2. LİTERATÜR BİLGİLERİ	12
2.1 Uzaktan Eğitim	12
2.1.1 Uzaktan Eğitimin Tanımı	14
2.1.2 Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi	16
2.2 Hazırbulunuşluk.....	19
2.2.1 Uzaktan Eğitime Hazırbulunuşluk.....	21
2.2.2 Öğrenenlerin Uzaktan Eğitime Hazırbulunuşlukları	22
2.3 İlgili Araştırmalar	23
2.3.1 Yurt İçindeki İlgili Araştırmalar.....	23
2.3.2 Yurt Dışındaki İlgili Araştırmalar	27
3. MATERYAL ve METOT	30
3.1 Araştırma Modeli.....	30
3.2 Çalışma Grubu	31
3.2.1 Ankete Katılan Öğrencilerin Seçimi	32
3.2.2 Görüşmeye Katılan Öğrencilerin Seçimi.....	33
3.3 Veri Toplama Araçları.....	34

3.3.1 Nicel Verilerin Toplanması	34
3.3.2 Nitel Verilerin Toplanması	37
3.4 Verilerin Analizi ve Yorumlanması	40
3.4.1 Nicel Verilerin Analizi	40
3.4.2 Nitel Verilerin Analizi	41
4. BULGULAR	45
4.1 Nicel Bölüm	45
4.1.1 Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Ait Bulgular	45
4.1.2 Öğrencilerin Uzaktan Eğitime İlişkin Genel Hazırbulunuşluk Düzeyleri ...	48
4.1.2.1 Öğrencilerin Hazırbulunuşluk Düzeylerinin Cinsiyete Göre İncelenmesi	49
4.1.2.2 Öğrencilerin Hazırbulunuşluk Düzeylerinin Alanlara Göre İncelenmesi	50
4.1.2.3 Öğrencilerin Hazırbulunuşluk Düzeylerinin Yaşlara Göre İncelenmesi	51
4.1.3 Öğrencilerin BİT Hazırbulunuşluk Düzeyleri, Yeterlilik ve Kaynakları ...	53
4.1.3.1 Öğrencilerin Bilgisayar Kullanımına Yönelik Algı Düzeyleri	58
4.1.3.2 Öğrencilerin Bilgisayara Erişim Düzeyleri	59
4.1.3.3 Öğrencilerin İnternet Kullanımına Yönelik Algı Düzeyleri	61
4.1.3.4 Öğrencilerin İnternete Erişim Düzeyleri	62
4.1.4 Öğrencilerin Zaman Faktörüne Ait Hazırbulunuşluk Düzeyleri	63
4.1.5 Öğrencilerin UÖ Faktörüne Ait Hazırbulunuşluk Düzeyleri	65
4.1.6 Öğrencilerin Uzaktan Ders Almaya Yönelik Yaklaşımları	67
4.1.7 Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Olumsuz Yaklaşımlarının Nedenleri	69
4.2 Nitel Bölüm	73
4.2.1 Uzaktan Eğitim Üzerine Olumlu Görüşler	73
4.2.1.1 Tekrar Etme Olanağı Sunma	74
4.2.1.2 Kendi Hızında ve Birebir Öğrenme Olanağı Sunma	76
4.2.1.3 Rahat ve Esnek Bir Öğrenme Ortamı Sunma	77
4.2.1.4 Farklı Bir Öğrenme Ortamı Sunma	79
4.2.1.5 Teknolojiyi Etkin Kullanma	80
4.2.1.6 Öğrenmeye Destek Olma	81
4.2.2 Uzaktan Eğitim Üzerine Olumsuz Görüşler	83
4.2.2.1 Aktif Katılımın Sağlanamaması	83
4.2.2.2 Teknik Problemler	84

4.2.2.3 Devam Zorunluluğunun Olmaması	85
4.2.2.4 Etkileşimin Az Olması.....	86
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	88
5.1 Sonuçlar	88
5.2 Öneriler	96
6. KAYNAKLAR.....	99
ÖZGEÇMİŞ.....	106
EKLER	107
EK 1. Öğrenci Veri Toplama Anketi	107
EK 2. Öğrenci Görüşme Formu	113
EK 3. Öğrenci Veri Toplama Anketi Etik Kurul Kararı	114
EK 4. Öğrenci Veri Toplama Anketi Uygulama İzin Belgesi.....	115

KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar

BİT	Bilgi ve İletişim Teknolojileri
AUÖ	Açık ve Uzaktan Öğrenme
YÖK	Yükseköğretim Kurulu
UÖ	Uzaktan Öğrenme
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
ÇTLE	Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatı
MBG	Moleküler Biyoloji ve Genetik
MÖM	Mektupla Öğretim Merkezi
YAYKUR	Yaygın Yükseköğretim Kurumu
TAM	Teknoloji Kabul Modeli

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 3.1 Uzaktan Eğitim Üzerine Olumlu Görüşlerin Temaları	43
Şekil 3.2 Uzaktan Eğitim Üzerine Olumsuz Görüşlerin Temaları	43
Şekil 4.1 Öğrencilerin Yaşlara Göre Dağılım Grafiği.....	47
Şekil 4.2 Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılım Grafiği.....	47
Şekil 4.3 Öğrencilerin Alanlara Göre Dağılım Grafiği	48
Şekil 4.4 Öğrencilerin Facebook Kullanım Oranları	56
Şekil 4.5 Öğrencilerin Messenger Kullanım Oranları.....	56
Şekil 4.6 Öğrencilerin Twitter Kullanım Oranları	56
Şekil 4.7 Öğrencilerin E-Posta Kullanım Oranları.....	56
Şekil 4.8 Öğrencilerin Forumları Kullanım Oranları	57
Şekil 4.9 Öğrencilerin Skype Kullanım Oranları	57

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge 2.1 Yükseköğretimde Kayıtlı Öğrenci Sayıları (2016-2017 Öğretim Yılı).	13
Çizelge 3.1 Ankete Katılan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımları.....	32
Çizelge 3.2 Ankete Katılan Öğrencilerin Bölümlere Göre Dağılımları.....	32
Çizelge 3.3 Ankete Katılan Öğrencilerin Yaşa Göre Dağılımları.....	33
Çizelge 3.4 Görüşmeye Katılan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımları.....	33
Çizelge 3.5 Görüşmeye Katılan Öğrencilerin Bölümlere Göre Dağılımları.....	34
Çizelge 3.6 Görüşmeye Katılan Öğrencilerin Yaşa Göre Dağılımları.....	34
Çizelge 3.7 Araştırmada Kullanılan Anketin Alfa Katsayı Değerleri.....	35
Çizelge 3.8 Anketteki Bölümlere Göre Konu Dağılımı.....	36
Çizelge 3.9 Görüşmeye Katılan Öğrencilerin Alan, Bölüm ve Cinsiyete Göre Dağılımı ve Öğrencilere Verilen Kodlar.	39
Çizelge 3.10 Likert Dereceleri.....	41
Çizelge 4.1 Ankette Birinci Bölümde Yer Alan Sorular.....	46
Çizelge 4.2 Ankete Katılan Öğrencilerin Yaş, Cinsiyet ve Alanlara Göre Frekans ve Yüzdeleri.....	46
Çizelge 4.3 Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Genel Hazırbulunuşluk Düzeylerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.....	49
Çizelge 4.4 Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Genel Hazırbulunuşluk Düzeylerine Ait Tek Örneklem T Testi Sonuçları.....	49
Çizelge 4.5 Öğrencilerin Cinsiyete Göre Uzaktan Eğitime Genel Hazırbulunuşluk Düzeylerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.....	50
Çizelge 4.6 Öğrencilerin Cinsiyete Göre Uzaktan Eğitime Genel Hazırbulunuşluk Düzeylerine Ait T Testi Sonuçları.....	50
Çizelge 4.7 Öğrencilerin Alanlara Göre Uzaktan Eğitime Genel Hazırbulunuşluk Düzeylerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.....	51
Çizelge 4.8 Öğrencilerin Alanlara Göre Uzaktan Eğitime Genel Hazırbulunuşluk Düzeylerine Ait T Testi Sonuçları.....	51
Çizelge 4.9 Öğrencilerin Yaşlara Göre Uzaktan Eğitime Genel Hazırbulunuşluk Düzeylerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.....	52
Çizelge 4.10 Öğrencilerin Yaşlara Göre Levene Testi Sonuçları.....	52
Çizelge 4.11 Öğrencilerin Yaşlara Göre ANOVA Testi Değerleri.....	52
Çizelge 4.12 BİT Faktörü İfadeleri ve Ortalamaları.....	53

Çizelge 4.13 İnternet Uygulamalarını Kullanan Öğrenci Sayıları ve Yüzdeleri.....	55
Çizelge 4.14 Öğrencilerin BİT Faktörüne Genel Hazırbulunuşluk Düzeylerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.....	57
Çizelge 4.15 Öğrencilerin BİT Faktörüne Genel Hazırbulunuşluk Düzeylerine Ait Tek Örneklem T Testi Sonuçları.	57
Çizelge 4.16 Öğrencilerin Bilgisayar Kullanım Düzeyine Yönelik Algıları.	58
Çizelge 4.17 Öğrencilerin Bilgisayar Erişimini Nereden Sağladığına Dair İfadeler ve İfadelere Cevap Veren Öğrenci Sayıları.....	60
Çizelge 4.18 Öğrencilerin İnternet Kullanım Düzeyine Yönelik Algıları.	61
Çizelge 4.19 Öğrencilerin İnternet Erişimini Nereden Sağladığına Dair İfadeler ve İfadelere Cevap Veren Öğrenci Sayıları.....	62
Çizelge 4.20 Zaman Faktörü İfadeleri ve Ortalamaları.....	63
Çizelge 4.21 Öğrencilerin Zaman Faktörüne Hazırbulunuşluk Düzeylerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.....	64
Çizelge 4.22 Öğrencilerin Zaman Faktörüne Hazırbulunuşluk Düzeylerine Ait Tek Örneklem T Testi Sonuçları.....	65
Çizelge 4.23 UÖ Faktörü İfadeleri ve Ortalamaları.....	66
Çizelge 4.24 Öğrencilerin UÖ Faktörüne Hazırbulunuşluk Düzeylerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.....	67
Çizelge 4.25 Öğrencilerin UÖ Faktörüne Hazırbulunuşluklarına Ait Tek Örneklem T Testi Sonuçları.	67
Çizelge 4.26 Alanlara Göre Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Ders Alma Konusundaki Yaklaşımları.....	68
Çizelge 4.27 Cinsiyetlere Göre Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Ders Alma Konusundaki Yaklaşımları..	69
Çizelge 4.28 Uzaktan Eğitime Olumsuz Yaklaşım Nedenleri ve Olumsuz Yaklaşımın Etki Dereceleri.....	70

1. GİRİŞ

Tarihsel süreç incelendiğinde geçmişten günümüze kadar toplumların değişimi ve gelişimi için en önemli değer olan bilgi, toplumsal ve ekonomik yaşamın önem arz eden kaynaklarından. İlkel komünal toplumdan bilgi toplumuna ulaşan süreçte, bilgi birikerek toplumların ilerleyişini etkilemiştir. Toffler (1992), “İlk çağlarda güçlü olan, endüstri çağında zengin olan kazanırdı; bilgi çağında ise bilgili olan kazanacaktır.” sözü ile gelecek dönemde toplumların başarı ölçütünün bilgiyi üretme ve etkin bir şekilde kullanma gücüne bağlı olacağını anlatmıştır. Bilgiye erişimin kolaylaştığı, teknolojik gelişmelerin hızlı bir şekilde yükseldiği, insanlar arası bağlantıların artarak sınırların ortadan kalktığı günümüz dünyası “bilgi toplumu” kavramını da beraberinde getirmiştir.

Bilgi toplumları, sanayi toplumlarının vazgeçilmez gereksinimi olan kas gücü yerine beyin gücünü esas alan, bilginin yaşama yoğun bir şekilde yayıldığı bu dönemde sürekli bilgi üreten, kendini geliştiren, yeni gelişmeleri takip eden ve bilgili olmanın güçlü olmanın temel şartı olduğu inancına sahip bir nesli oluşturmuştur (Turgut 2011).

İçinde bulunduğumuz bilgi çağında insanların en önemli gereksinimi doğru bilgiye en kolay ve en hızlı yoldan ulaşabilmektir. Bilginin zamanı en etkin şekilde kullanarak paylaşılıp yaygınlaştırılması gerekliliği de teknolojik imkânların bütün alanlarda kullanılması ve geliştirilmesi ihtiyacını doğurmuştur. Günümüzde bilgi ve iletişim teknolojilerinde sürekli devam eden gelişmeler yaşamın içine uyarlanarak bu ihtiyaca cevap verebilecek niteliğe ulaşmıştır.

Globalleşen dünyada teknoloji, insan ihtiyaçları doğrultusunda gelişirken birçok alana da etkide bulunmuştur. Toplumlar dünyada söz sahibi ülkeler arasında yer alabilmek için hızla ilerleyen bu süreci yakalamak, sürekli kendini yenileyen teknolojilere ayak uydurmak ve kendilerine uygun stratejiler belirlemek zorunda kalmışlardır. Böyle bir ortamda gelecekte karşılaşılabilecek olayları net bir şekilde görüp ihtiyaç duyulabilecek bilgi ve iletişim teknolojileri hakkında gereken önlemleri alarak gerekli düzenlemeleri gerçekleştiren, teknolojik alt yapı çalışmalarını hazırlayan ve bu yeniliklerin ülkenin tüm alanlarındaki yansımalarını öngörerek harekete geçen ülkelerin bir adım daha öne

çıkacağı hiç şüphe götürmez bir gerçektir (Demirci 2006).

Hayatımızın her alanında varlığını hissettiren bu dinamik değişime ayak uydurmak ve gelişmiş dünya ülkeleri arasında olma ihtiyacını karşılamak için gerekli en önemli etken ise eğitimidir. Gelişmeyi amaç edinmiş toplumlar eğitim sistemlerini çağın gerektirdiği şekilde güncellemek ve eğitimin kalitesini yaşam boyu öğrenme ihtiyacını da göz önünde bulundurarak planlamak zorundadırlar. Eğitimde süregelen geleneksel kalıplar dışına çıkılarak ilköğretimden yükseköğretime kadar süren ve yaşam boyu öğrenme dönemini de kapsayan eğitim öğretim süreçlerine teknolojinin önemli bir katkısı bulunmaktadır. Teknolojinin eğitim sistemine dâhil olması ile birlikte gelişen teknolojilerin her biri eğitim ortamlarındaki yerlerini almış ve öğrenme öğretme süreçlerini kolaylaştırmışlardır. Bu bağlamda teknoloji eğitimin vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir.

Yenidünya ülkeleri ihtiyaç duyulan niteliklere sahip bireyler yetiştirip istihdam etmeyi amaçlamaktadırlar. Bunun için de en temel unsur ihtiyaçlarına uygun maksimum düzeyde insanı eğitmektir. Eğitim alma imkânı sunularak yetiştirilen bireylerin katkıları ile evrensel ilerleyiş sürecektir ve her birey yaşadığı dünyaya yararlı olacaktır. Belirli sorumlulukları nedeniyle çalışmak zorunda olan bireyler, özel durumlarından dolayı seyahat etmekte güçlük yaşayacak veya ikamet ettikleri yeri değiştiremeyecek bireyler ya da örgün eğitim kurumlarına devam edemeyecek bir engeli olan bireylere uzaktan eğitim imkânı verilerek, onları topluma kazandırabilir ve kendilerini geliştirmelerine imkân tanıyabiliriz. İlgi duydukları alanda eğitim alarak bilgiye ulaşmak isteyen her bireye de fırsat eşitliği doğrultusunda uzaktan eğitim imkânı verilmelidir. Uzaktan eğitimin verdiği avantajlar zamanla gerekliliği ve öneminin daha iyi anlaşılmasını sağlamıştır.

Uzaktan eğitimin tam anlamıyla gelişimi son yıllarda daha da hızlanmıştır. Frank, Reich ve Humpreys (2003)'te e-öğrenme sürecindeki öğrencilerin insani ihtiyaçlarına saygı duymayı araştırdıkları çalışmalarında uzaktan eğitimi şu şekilde tanımlamışlardır: Birçok ülkede tüm kademelerde eğitim vermek, sanayilerde, okullarda, yükseköğretimde eğitime harcanan maliyetleri düşürmek, birbirinden uzak mekânlardaki büyük kitlelere ulaşabilmek, fiziksel olarak öğrenme ortamlarına gelemeyecek durumdaki öğrenenlere

eğitim imkânı sunmak, öğrenenlerin bireysel hızlarında öğrenmelerine olanak tanımak hedefiyle oluşturulan ve geliştirilen zaman-mekân bağımsızlığında öğretmen-öğrenci arasında kurulan diyaletiksel ilişkiyi vurgulayan eğitim sistemidir.

Öğrencilerin öğrenim ihtiyaçlarının karşılanması, her etkili uzaktan eğitim programının köşe taşı ve doğal çabalarının sınıandığı bir ölçüttür. Öğrencilerin uzaktan eğitime bakış açıları ve derslerin uzaktan eğitim ile verilmesi sürecine gösterdikleri tepkiler farklılıklar arz eder. Bazı öğrenciler derslerin uzaktan eğitim ile verilmesine kolaylıkla uyum sağlarken bazı öğrenciler bir türlü bu ortamın özelliklerine uyum sağlayamayabilirler. Uzaktan eğitimde öğretmenlerin öğrencilerle fiziksel yakınlığı geleneksel eğitime kıyasla daha az olacağından özellikle öğrenci merkezli eğitime alışkın olmayan öğrenciler bu durumdan olumsuz etkileneceklerdir (İnt. Kyn. 1).

Uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerinin olumsuz olması durumunda öğrencilerin, bu eğitim ortamının sunmuş olduğu imkânlardan faydalanamayacaklarını, sisteme adapte olamayacaklarını ve bunun öğrenme-öğretme süreçlerini ve öğrenci motivasyonunu olumsuz yönde etkileyebileceğini söylemek mümkündür. Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik düşüncelerinin belirlenmesiyle ve uzaktan eğitime hazır olup olmadıklarının araştırılmasıyla elde edilen bulgular, uzaktan eğitim ile verilecek ders içerikleri tasarlanırken göz önünde bulundurulabilir ve böylece eğitim süreci öğrencilerin tercihleri doğrultusunda gerçekleştirilmiş olur. Bu açıdan bakıldığında, yapılacak çalışma ile öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerinin uzaktan eğitim dersleri hazırlanırken göz önünde bulundurulmasının, öğretim etkinliklerinin öğrenci merkezli hale getirilmesi sürecine de katkı getirebileceği düşünülmektedir. Bu noktadan hareketle araştırma, Yükseköğretim kurumlarındaki öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerinin ve uzaktan eğitime ne ölçüde hazır olduklarının ortaya koyulması amacıyla gerçekleştirilmiştir.

1.1 Problem Durumu

“Bilgi Çağı” olarak adlandırılan içinde yer aldığımız yüzyılda Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) takip edilmesi güç bir hızla gelişmekte ve toplumların kaçınılmaz bir

ihtiyacı haline gelmektedir. Bu gelişmelerin toplumların gereksinimlerine yansması ise; sürekli değişen teknolojilere ayak uydurarak maddi ürün yerine bilgi üretmenin daha fazla önemsenmesi ile ilgilidir. Toplumun her alanında etkisini hissettiren bu değişim dalgası kısa süre içerisinde evrensel gücün kaynağı olarak yerini almıştır. Eğitim bu radikal değişimden en çok etkilenen alanlardandır. Eğitim kurumları gelişmelerin takip edilmesinde ve yeni nesli oluşturacak bireylerin yönlendirilmesinde üzerine büyük görev almaktadır. Bu süreçte eğitim kurumlarının, yeni bilgi ve iletişim teknolojilerini güncel bir şekilde kullanarak bilgi toplumunun üyesi olmaya hazır bireyler yetiştirmeleri gerekmektedir.

Bilgi toplumunun bir üyesi olan bireyin sahip olması gereken özellikleri Akkoyunlu (1998) şu şekilde sıralamaktadır:

Bilgi toplumunun insanı,

- Bilgiye ulaşma yollarını bilmeli,
- Bilgiyi sınıflayabilmeli,
- Bilgiyi üretebilmeli,
- Bilgiyi paylaşabilmeli,
- İletişim kurabilmeli,
- Değişen ortamlara uyum sağlayabilmelidir.

Eğitim kurumlarımızın ve eğitim sistemimizin bireyleri bilgi toplumu insanının özelliklerini kazandıracak şekilde yetiştirmesi gerekir (Akkoyunlu 1998).

Bütün bu gelişmelere karşın büyük kitlelere işlevsel eğitim hizmeti sunma, insan kaynaklarını daha faydalı bir duruma getirme, bireysel farklılıkları ve toplumun taleplerini tekabül edebilme, eğitimde sosyal adaleti, demokrasiyi ve fırsat eşitliğini sağlama, eğitim uygulamalarının etkenliğini ve verimini artırma, maliyeti düşürerek imkânlardan daha iyi ve yaratıcı şekilde yararlanma gibi konular devam etmekte ve çözülmesi gereken eğitim sorunlarıdır (Alkan 2005). Meslek edinimi ve bilgi üretmede eğitim sistemlerinin merkezi niteliğindeki yükseköğretim, global ve toplumsal değişmelerden etkilenerek güncel sorunlar, beklentiler ve yeni fırsatlarla karşılaşmaktadır (Alkan 1987). Bu sorunlardan bazıları toplumdaki gelişmeler ve öğrenen bireylerin

niteliklerindeki değişimler, yükseköğretimde finansman ve rekabet ortamı gibi konulardır.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK)'nun 2015 yılında hazırladığı “Yükseköğretim Kurulu Stratejik Planı 2016-2020” de Türkiye’deki Yükseköğretim Kurumlarının güncel durumundan, yapılması gerekli düzenlemelerden ve aktüel istatistiki verilerden bahsedilmiştir.

Yükseköğretim alanındaki küresel gelişmeler ile birlikte bu kurumların sayılarında 2000’li yıllardan bu yana artış görülmektedir. Aynı zamanda yapıların çeşitlenmesi, öğretim yöntemlerinde gelişen yeni teknolojiler ile birlikte görülen değişiklikler ile ulusal ve uluslararası düzeydeki işbirlikleri, öğrenci hareketliliği, mezunların işe yerleştirilmesi ve üniversitelerin kendi aralarında sıralandırılması meseleleri yükseköğretim kurumlarının şeffaf, hesap verebilir ve sorumluluklarının bilincinde kurumlar arasında yer almalarını gerektirmektedir (YÖK 2015).

Türkiye’de yükseköğretim, dünyadaki küresel dinamik gelişmelerle ve ülkemizdeki bazı sosyoekonomik gelişmelerle önemli bir değişim sürecine girmiştir. Dünyadaki yükseköğretim ile ilgili gelişmelerin önemlileri aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

- a)Yükseköğretimde kitleselleşme,*
 - b)Yükseköğretimde uluslararasılaşma,*
 - c)Yükseköğretimde kamu kaynakları dışındaki finansman payının artması,*
 - d)Yükseköğretimde çeşitlilik ve esneklik,*
 - e)Kalite güvencesi sistemlerinin yaygınlaşması,*
 - f)Hayat boyu öğrenme imkânlarının yaygınlaşması,*
 - g)Uzaktan öğretim ve yeni teknolojik imkânların yaygınlaşması,*
 - h)Disiplinler arası ve üstü eğitim,*
 - ı)Yükseköğretim yönetiminde şeffaflık ve hesap verebilirlik,*
 - i)Meslektaşlar yönetimi modeli yerine profesyonel yönetim modelinin çıkması”*
- (YÖK 2015).

Ülkemizdeki yeni kamu yönetimi yaklaşımında gerçekleşen gelişmelere paralel olarak özellikle 5018 Sayılı Kamu Mali Kontrol ve Yönetimi Kanunu kapsamında yapılması gerekenleri YÖK şu şekilde bildirmiştir:

- “- *Stratejik plan hazırlama ve stratejik yönetim uygulama*
- *Performans yönetimi uygulamaları*
- *İç Kontrol Sistemlerinin kurulması*
- *Hizmet sunum standartlarının oluşturulması*”(YÖK 2015).

Tüm dünyada kabul gören ve seri bir hızla yaygınlaşmakta olan uzaktan eğitim Türkiye’de de günden güne popülerleşmekte ve çok geniş bir kitleye eğitim hizmetinin götürülmesinde önemli avantajlar sağlamaktadır. Eğitimin gelenekselleşen duvarlar içinde yapılması gerektiği anlayışı dışına çıkılarak daha esnek, etkili ve zengin bir öğrenme ortamı sunan uzaktan eğitim, bu anlayışı daha özgür ve farklı bir eğitim çerçevesine taşımıştır. Farklı coğrafyalardaki öğrenci ve öğretmenlerin birbirleriyle aynı eğitim ortamlarında buluşmaları, bilgilerini paylaşmaları ve etkileşim halinde öğrenmeleri ve öğretmeleri bir bölgenin insanı olmaktan çıkılarak dünya insanı olma şansını sağlamıştır.

Uzaktan eğitimde araştırmaların birçoğu eğitim ortamlarının karşılaştırılması üzerine yapılmış ancak zamanla ortamların başarı üzerine etkisinin olmadığı gerçeği ile karşılaşmıştır. Buna karşın, öğrenmelerden sağlanan çıktılar, öğrenenlerin algılarının ve özelliklerinin başarı üzerine etkisi bulunmaktadır (Simonson *et al.* 2006). Alanyazın incelendiğinde uzaktan eğitim öğrenenlerinin yüz yüze öğrenenlere göre daha farklı özelliklere sahip olması gerektiği anlaşılmaktadır.

Horton (2000) ideal düzeydeki uzaktan eğitim öğrencisinde bulunması gerekli özellikleri şu şekilde sıralamıştır:

- Kendi kendine öğrenebilme ve öğrenmeye istekli olma,
- Zamanı iyi yönetebilme, tek başına çalışmayı sevme ve özdisiplin sahibi olma,
- Yazma eylemi ile kendini ifade edebilir olma,
- Bilişim teknolojilerini kullanabilme,

- Kendini sınırlamadan klasik eğitim dışında alternatif öğrenmelere açık olma,
- Karşılaştığı küçük teknik aksaklıkları çözümleyebilme,
- Akademik bir hedefi olma,
- Eğitim alacağı ortamın belli başlı kavramları ile ilgili bilgiye sahip olma.

Uzaktan eğitim öğrencilerinde bulunması gereken özellikler dikkate alındığında, öğrencilerin öğrenmeye karşı istekli olma durumlarına ve kendilerini yönetebilme becerilerine sahip olmalarına öncelikle dikkat edilmesi gerektiği söylenebilir. Uzaktan öğrenenler, öğrenme-öğretme etkinliklerinde geleneksel öğrenenlere oranla daha çok yalnız kalmaktadırlar. Bu yüzden uzaktan öğrenenler, zamanlarını etkin yönetmeye karşı daha istekli ve özenli olmak zorundadırlar. Aynı zamanda öğrencilerin dokümanlara ulaşabilecek ve öğrenme etkinliği sırasında karşılaşılabilecek küçük hataları çözümüyle aksaklıkları gidermesini sağlayacak düzeyde bir bilgisayar kullanım düzeyine sahip olması da beklenmektedir (Yıldırım *et al.* 2014).

Uzaktan eğitimin tüm dünyada büyük bir hızla yaygınlaştığı bu dönemde, verilecek eğitimin daha etkili ve ihtiyaçları karşılar nitelikte olmasının, öğrencinin kişisel öğrenme özelliklerini algılayabilmekten ve öğrenenlerin bu ortama ait görüşlerinin ayrıntılı incelenmesinden geçtiği söylenebilir. Öğrenenin uzaktan eğitime hazır olup olmadığı ve görüşlerinin ne düzeyde olumlu/olumsuz olduğunun araştırılması önemli bir gerekliliktir. Bu çalışmanın bu gerekliliğe cevap aranmasında bir adım olacağı düşünülmektedir.

1.2 Problem Cümlesi

Bu çalışmanın ana problemini, “Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi öğrencileri uzaktan eğitime hazır mıdır ve bu öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili görüşleri ne yöndedir?” cümlesi temsil etmektedir.

1.3 Alt Problemler

Ana problem cümlesi çerçevesinde bu çalışmanın alt problemleri şunlardır:

1. Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik genel hazırbulunuşlukları ne düzeydedir?
 - a) Öğrencilerin uzaktan eğitime hazırbulunuşluk düzeyleri cinsiyet faktörüne göre değişmekte midir?
 - b) Öğrencilerin uzaktan eğitime hazırbulunuşluk düzeyleri alan faktörüne göre değişmekte midir?
 - c) Öğrencilerin uzaktan eğitime hazırbulunuşluk düzeyleri yaş faktörüne göre değişmekte midir?
2. Öğrencilerin BİT (Bilgi ve İletişim Teknolojileri) yeterlilik ve kaynaklarına sahip olma düzeyi nedir?
 - a) Öğrencilerin BİT'e yönelik hazırbulunuşlukları ne düzeydedir?
 - b) Öğrencilerin bilgisayar kullanım düzeylerine yönelik algıları ne düzeydedir?
 - c) Öğrencilerin bilgisayara erişim imkânı ne düzeydedir?
 - d) Öğrencilerin internet kullanım düzeylerine yönelik algıları ne düzeydedir?
 - e) Öğrencilerin internete erişim imkânı ne düzeydedir?
3. Öğrencilerin zaman yönetimine yönelik hazırbulunuşlukları ne düzeydedir?
4. Öğrencilerin uzaktan öğrenmeye yönelik hazırbulunuşlukları ne düzeydedir?
5. Öğrencilerin dersleri uzaktan almaya yönelik yaklaşımları ne düzeydedir?
6. Öğrencilerin uzaktan öğrenmeye yönelik olumsuz yaklaşımlarının nedenleri nelerdir?

1.4 Araştırmanın Amacı

Eğitim paradigmasının günden güne daha çok öğrenme odaklı hale geldiği şu dönemde “tek beden herkese uyar” yaklaşımı terkedilmeye başlanarak, öğrencilerin bireysel farklılıklarının göz önünde bulundurulmasının açık ve uzaktan öğrenmenin süreç, etkinlik ve içerik tasarımlarını etkileyebileceği konusu önemli hale gelmiştir (Dinçer *et al.* 2017). Moore ve Kearsley (2011), uzaktan öğrenme süreci ve tasarımının içinde yer alan tüm bireylerin, öncelikle öğrenenlerin güdülenme durumunu anlamak zorunda olduklarını vurgulamışlardır. Öğrenenlerin eğitimden aldıkları tatmin ve kazandıkları akademik performansın yüksek olmasının öğrenme ortamları ve sürecin özenle, çare bulucu şekilde hazırlanmasından geçtiği söylenebilir (Barak *et al.* 2016).

Afyon Kocatepe Üniversitesi 1. Sınıf öğrencileri ortak zorunlu derslerden Türk Dili I ve Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I derslerini uzaktan eğitim yoluyla almaktadırlar. Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi 1.sınıf öğrencilerinden 4 lisans bölümü örneklem olarak seçilerek öğrencilerin uzaktan eğitim ile ders almaya hazır olup olmadıkları araştırılmış ve uzaktan eğitime yönelik görüşleri alınmıştır. Bu bağlamda, uzaktan eğitim sistemi ile yeni tanışan öğrencilerin uzaktan eğitime hazırbulunuşluk düzeylerine ilişkin bulguları ortaya koyarak, öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerini alarak ve bu görüşlerin temel nedenlerini belirleyerek uzaktan eğitim ile eğitim verilen kurumlara yönelik benzeri durumlar için çözüm önerileri geliştirmek amaçlanmaktadır.

1.5 Araştırmanın Önemi

Günümüzde toplumlar hızlı ve yoğun bir şekilde tüm alanlarda gerçekleşen değişim ve dönüşüme tanık olmaktadır. Bu değişim hareketinin etki alanlarının başında şüphesiz eğitim gelmektedir. Toplumsal yapı ve yaşantılarda sürekli olarak gerçekleşen değişimden hem en çok etkilenen hem de toplumun planlanan ve istenen yönde değişimini sağlayabilecek güçteki en temel kurumlar eğitim kurumlarıdır. Eğitim kurumlarına bu süreçte düşen görev ise; ortaya çıkan bu değişim dalgasını yadsımadan değişime açık, olası gelişmeleri önceden kestirip ayak uydurabilecek, öğrenmeyi derin bir etkinlik olarak benimseyen, toplumsal ve kültürel sorumluluklarının bilincinde bireyler yetiştirmektir.

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin eğitim kurumlarından en çok yükseköğretim kurumlarını etkilediğini söylemek mümkündür. Yükseköğretim kurumları eğitim öğretimi gerçekleştirme işlevi dışında; araştırma yapma, teknolojiyi ve bilgiyi üretme gibi işlevleri de üstlenmektedir (YÖK 2015). Fakat çağımızın en büyük sorunlarından biri de yükseköğretim talebinin tam anlamıyla karşılanamamasıdır. Fırsat eşitliği ilkesi çerçevesinde, eğitim almak isteyen her bireye eğitime erişim imkânını sağlaması açısından ve birçok bireyin yaşam boyu öğrenme ihtiyacını karşılamasından dolayı özellikle yükseköğretim kurumları uzaktan eğitimi en yoğun kullanan kurumlar olmuşlardır. Öğretimsel değişimin yaşandığı yükseköğretim kurumlarında mevcut

sistemden kopmak ve revize edilmeye başlanan yeni sisteme adapte olmak, bir o kadar zor bir geçiş sürecini beraberinde getirmektedir. Akademik erişim kaynaklarına hızlı ulaşabilen, zaman ve mekân sınırına takılmadan kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu alabilen bireyler sürecin fırsatlarından yararlanmamızı kolaylaştıracaktır. Bu açıdan bakıldığında temelinde öğrenci merkezli bir eğitim türü olan uzaktan eğitimin öğrenen özelliklerinin dikkate alınarak tasarlanması sürecin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi açısından önemli bir etkidir.

Bu araştırmadan elde edilen bulgu ve sonuçlar uzaktan eğitimin uygulanma süreçlerinde karşılaşılan aksaklıkları ortaya çıkararak uzaktan öğrenme ortamlarının eğitime etkili bir şekilde entegre edilmesi süreci konusunda eğitmenlere ve öğretim tasarımcılarına fikir sağlayacaktır. Aynı zamanda bu araştırmadan elde edilen sonuçlar ile öğrencilerin özellikleri ayrıntılı bir şekilde incelenerek onların beklenti ve talepleri doğrultusunda uzaktan eğitimi etkin bir öğrenme ortamı haline getirmek için yapılması gerekenler konusunda eğitim kurumlarına yol haritası olacaktır. Son olarak, öğrenci merkezli bir öğretim türü olan uzaktan eğitimin gerçekleştirilmesi sürecine katılan öğrencilerin istekleri doğrultusunda, daha etkili öğrenme etkinlikleri oluşturulması konusunda dikkat edilmesi gereken hususlar ile ilgili bilgi sağlayacaktır.

1.6 Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 2017-2018 eğitim öğretim yılının güz döneminde Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatı, Felsefe, Matematik, Moleküler Biyoloji ve Genetik Lisans bölümlerinin 1.sınıflarından rastgele seçilen 100 öğrenciden toplanan veriler ile sınırlıdır.
- Çalışma grubunda bulunan öğrencilerin ankete ve görüşmeye verdikleri cevaplarla sınırlıdır.
- Araştırmadaki hazırbulunuşluk kavramı öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojileri, zaman, uzaktan öğrenme faktörlerinin tamamına ait bilgi-beceri, tutum, inanç ve kaynaklar çerçevesi ile sınırlıdır.

1.7 Sayıtlar

Bu araştırmada;

- Öğrencilerin uygulanan ankete ve yapılan görüşmelere samimi yanıtlar verdiği,
- Öğrencilerin görüşlerinin alınmasının uzaktan eğitim programlarının değerlendirilmesine yardımcı olacağı varsayılmıştır.

2. LİTERATÜR BİLGİLERİ

Bu bölümde öncelikle araştırma amacı kapsamında üzerinde durulan uzaktan eğitim ve hazırbulunuşluk kavramlarına yer verilmiştir. Sonraki aşamada, bu araştırmada incelenen konu kapsamında alanyazında varolan ilgili araştırmalar sunulmuştur.

2.1 Uzaktan Eğitim

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin eğitim ortamlarını etkilemesi ile bugün eğitim kurumlarının bir çoğu teknolojiyi sınıf ortamlarına entegre ederek farklı eğitim modelleri kullanmaya başlamışlardır. Özellikle yükseköğretim kurumlarına artan talep ve beraberinde gelen öğrenci artışları; eğitime ayrılan kaynakların etkili kullanılmasını, aktif maliyet çözümlerinin bulunmasını gerektiren bir süreçle karşı karşıya bırakmıştır. Bu noktada uzaktan eğitim işe koşularak pek çok alanda kişiler ve kurumlar için iyi bir alternatif olmuştur.

Uzaktan eğitim sayesinde öğrenenlere daha rahat, esnek, zengin ve etkileşimli bir öğrenme ortamı sunularak klasik eğitimin kalıplaşmış yapısının dışına çıkılması imkânı verilmektedir. Uzaktan eğitim ile eğitimdeki önemli sorunlar ve sınırlılıklar olan yetersiz bina, derslik, eğitmen ve öğretim materyalleri gibi etmenler aşılmakta, eğitim için ayrılan sermaye düşürülmekte ve bütün bu etkenler göz önünde bulundurulduğunda uzaktan eğitimin önemi anlaşılmaktadır (Özbay 2015).

2016 yılı itibariyle uzaktan öğrenme ile ilgili etkinliklerini açıköğretim fakülteleri vasıtasıyla sürdürmeye devam eden üniversiteler; Anadolu Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi'dir (Dinçer *et al.* 2017). Türkiye'de açık ve uzaktan eğitimin gelişimi demografik, politik, sosyolojik ve teknolojik nedenlerden dolayı sürmekte ve günden güne yaygınlaşmaktadır (Akgün-Özbek 2014). Yükseköğretim kurumlarındaki öğrenci sayıları niceliksel olarak incelendiğinde 4 milyon öğrencinin yaklaşık 2 milyonu açık ve uzaktan öğrenme ile eğitim almaktadırlar (Dinçer *et al.* 2017).

Yüksek Öğretim Kurulu'nun Öğrenci İstatistiklerine göre 2016-2017 öğretim yılında Yükseköğretimde kayıtlı olan öğrenci sayıları şu şekildedir:

Çizelge 2.1 Yükseköğretimde Kayıtlı Öğrenci Sayıları (2016-2017 Öğretim Yılı) (İnt. Kyn. 2).

Eğitim Düzeyi	Birinci Öğretim	İkinci Öğretim	Açık Öğretim	Uzaktan Öğretim
Ön lisans	767 185	342 441	1 412 391	33 909
Lisans	1 721 287	427 879	1 894 406	28 007
Lisansüstü	400 768	49 483	0	29 964
Doktora	91 240	27	0	1
TOPLAM	2 980 480	819 830	3 306 797	91 881
<u>Birinci Öğretim + İkinci Öğretim</u>		<u>Açık Öğretim + Uzaktan Öğretim</u>		
3 800 310		3 398 678		

Çizelge 2.1'deki sonuçlara göre örgün eğitim, açık ve uzaktan öğretim programlarında öğrenim gören öğrenci sayıları birbirine yakındır. Türkiye'de Yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin yaklaşık %52,8'i örgün eğitim, %47,2'si ise açık ve uzaktan öğretim programlarına kayıtlıdır. Örgün veya açık ve uzaktan öğretimin tercih edilme oranlarına baktığımızda milyonlarca öğrenene uzaktan eğitimin ulaşma imkânı bulduğu gerçeği ortadadır.

Yakın gelecekte mevcut geleneksel eğitim modelleri, nüfusun çoğuna ulaşamayacak duruma gelecektir. Daha az kaynağı kullanarak daha fazla ihtiyacı karşılamak eğitim yatırımlarının geri dönüşünü en verimli şekilde sağlayacaktır. Gelecekteki büyüme ve gelişmenin bugünün eğitim kurumlarının tutum, davranış ve hedeflerini doğru belirleyerek ve fırsatları yakalayarak performans göstermelerinden geçeceği düşünülmektedir. Uzaktan eğitimin öğrenene sağladığı; kendi temposu ile bağımsız çalışma, her zaman her yerde eğitim alma, kolaylık, esneklik ve düşük maliyetle kariyer gelişimini sağlama gibi özellikleri uzaktan eğitimin tercih edilme sebeplerindedir.

2.1.1 Uzaktan Eğitimin Tanımı

Yapılan alanyazın taraması sonucunda birçok uzaktan eğitim tanımlamasının yapıldığı görülmektedir. Farklı bilim insanlarının uzaktan eğitim tanımlamaları incelendiğinde, aslında birbirinden çokta uzak olmayan kavramları bir arada kullanarak uzaktan eğitimi tanımladıkları görülmektedir. Yapılan tanımlardan bir kısmı aşağıda verilmiştir:

- Geleneksel öğrenme-öğretme etkinlikleri ile yaşanan sıkıntılardan ötürü bu etkinliklerin yürütülemeyeceği koşullarda; planlayan, uygulayan ve öğrenci arasında kurulan iletişim ve etkileşimin tek merkezden sınırlı öğretim konuları ile verildiği öğretim yöntemidir (Alkan 2005).
- Uzaktan eğitim, öğrenme isteğinde bulunan her bireye fırsat eşitliği çerçevesinde erişerek yaşam boyu eğitim ihtiyacını ve birtakım toplumsal, bireysel hedeflerin karşılanmasını sağlamak üzere, eğitim teknolojilerinden faydalanma ve kendi kendine öğrenme üzerine kurulu bir disiplindir (Kaya 2002).
- Uzaktan eğitim, eğitimi alan bireylerin birbirinden uzakta olduğu ve öğrenenler, öğretmenler ve kaynaklar arasındaki iletişimin etkileşimli iletişim olanaklarını kullanarak yapıldığı formal eğitim türüdür (Simonson *et al.* 2006).
- Uzaktan eğitim, özel bir şekilde tasarlanan öğretim materyalleri ve bazı öğretim yöntemleri yoluyla çeşitli öğretim teknolojilerini de işin içine katarak tarafların öğretimin yapıldığı mekândan farklı ortamlarda etkileşim içinde iletişim kurdukları, öğretim etkinliklerinin planlı ve düzenli şekilde yapıldığı öğretme-öğrenme biçimidir (Moore and Kearsley 2011).
- Uzaktan eğitim, çok sayıda farklı yerde yaşayan öğrenenin, yüksek standartlardaki öğretim materyalleri eşliğinde, iş bölümü uygulamalarının da akla uygun hale getirilmesi ile davranış, bilgi ve becerinin kazanıldığı ve tüm öğrenenlere iletildiği bir yöntemdir (Peters 1973).

- Uzaktan eğitim, farklı mekânlardaki öğrenen ve öğreticilerin, iletişim teknolojileri ve posta hizmetlerini aktif bir şekilde öğrenme etkinliklerinde kullandığı bir eğitim sistemi modelidir. Ayrıca öğrenenlerin kendi kendine öğrenmelerini sağlayan, geleneksel eğitimle kıyaslandığında ise daha esnek ve bireylerin durumlarına uyarlanabilir bir eğitimidir (İşman 2011).
- Uzaktan eğitim, öğretim etkinliklerinde iletilmesi amaçlanan mesajın, iletişim teknolojileri eşliğinde alıcılara iletiildiği bir eğitim modelidir (Yurdakul *et al.* 2015).
- United States Distance Learning Association (USDLA)'ın uzaktan eğitim tanımına göre, eğitim olanağının uzakta bulunan öğrencilere uydu, video, grafik, bilgisayar, ses ve çoklu ortam teknolojileri aracılığıyla sağlanmasıdır. Aynı zamanda öğrenci ve öğreticilerin aralarındaki mesafeden dolayı, öğretim ortamında elektronik araçların, yazılı materyal ve malzemelerin kullanılması gerektiğinden bahsedilmiştir (USDLA 2004).
- Holmberg (1989) uzaktan eğitimde, geleneksel eğitimdeki gibi aynı bina ve sınıfta bulunan öğrenci ve onları kontrol altında bulunduran öğreticilerin olmadığını, öğretimi planlı ve rehber şekilde gerçekleştiren kurumların, farklı öğrenme imkânlarından faydalanarak çeşitli öğrenme biçimlerini içinde barındırdığını bildirmiştir.
- Uzaktan eğitim pek çok öğretim işlevinin öğrenen ve öğrenen birbirinden ayrı ortamlarda iken yürütüldüğü resmi bir eğitim biçimidir (Verduin and Clark 1994).

Bilim insanlarının yaptıkları uzaktan eğitim tanımları incelendiğinde tanımlardan ortaya ortak noktalar çıkmaktadır. Tanımların sentezi yapıldığında, en çok bahsedilen vazgeçilmez özelliklerin; zaman ve mekân bağımsızlığı, öğrenen-öğreten ayrılığı, kuruma bağlılık, çift yönlü iletişim, öğretim teknolojilerinin etkin kullanımının olduğu ortaya çıkmaktadır. Uzaktan eğitimin tüm bu özellikleri barındıran bir tanımını yapacak olursak; öğrenen ve öğrenenlerin birbirinden farklı ortamlarda eğitime erişim imkânı

bulduğu, zaman ve mekân esnekliği sunan, karşılıklı iletişimin öğretim teknolojilerinin etkin kullanımı ile sağlandığı resmi ve kurumsal bir öğretim şeklidir.

2.1.2 Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi

Uzaktan eğitim ne kadar da yeni bir kavram olarak bilinse de geçmiş uzun dönemler öncesine dayanmaktadır. Uzaktan eğitimin son yıllardaki gelişimi göz önünde bulundurulurken çok uzun bir geçmişe sahip olduğu da atlanmaması gereken bir gerçektir.

Uzaktan eğitim kavramı temelde 1700'lü yıllara dayanan ve mektupla öğretim ile başlayarak sonrasında da teknolojideki gelişmeler ile birlikte ilerleyişini sürdürerek ve günümüzdeki bilişim teknolojileri sayesinde anlam ve önemini kazanmış bir kavramdır (Özbay 2015).

Uzaktan eğitimin geçmişine yönelik yapılan çalışmalarda birçok araştırmacı uzaktan eğitimi farklı evrelere ayırmıştır. Adlandırılan bu evreler kesin sınırlarla ayrılmayıp iç içe geçmiş durumdadırlar.

İşman (2011) uzaktan eğitimin tarihsel gelişimini incelemiş ve ortaya 5 evre çıkartmıştır. Bu evreler; mektupla öğretimden önceki dönem, mektupla öğretim dönemi, tek yönlü radyo ve televizyon uygulamaları dönemi, çift yönlü radyo ve televizyon uygulamaları dönemi, uydu ve gelecek teknolojiler dönemi şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

- Mektupla öğretimden önceki dönem: İnsanların yan yana olmadıkları zamanlarda birbirleriyle iletişimi sağlamak için resimler, yazılar, şekiller vb. unsurları kullanarak sağladıkları bilgilendirmeleri kapsar.
- Mektupla öğretim dönemi: Yazışmalı uzaktan eğitime geçilen ve posta hizmetleri kullanılarak öğreticilerin öğrencilere ders materyallerini gönderdiği dönemdir. Öğreticilerin öğretim materyallerini öğrencilerine posta ile gönderdiği, öğrencilerin gelen postayı alıp derslere kendi kendilerine çalışıp, tekrar sınav

sorularının cevaplarını öğreticilere posta ile gönderdiği ve sınav sonuçlarını da öğreticilerden gelen posta ile öğrendikleri dönemi kapsar.

- Tek yönlü radyo ve televizyon uygulamaları dönemi: Posta hizmetleri sürerken, radyo ve televizyonun uzaktan eğitim sistemine destek olarak kullanılması ile belirli gün ve saatlerde derslerin yayınlandığı ve öğrenciler tarafından derslerin dinlendiği dönemdir.
- Çift yönlü radyo ve televizyon uygulamaları dönemi: Mektupla öğretim ve radyo televizyon yayınları sürerken sesli telekonferans ve video konferans uygulamalarına da başlanmıştır. Sesli telekonferansta, ders süresince öğretici canlı yayındayken öğrencilerin sorularını cevaplama imkânı bulunmaktadır. Video konferans ile ise öğretici ve öğrenci aynı anda farklı mekânlarda iken yüz yüze görüşmeler yapmıştır.
- Uydu ve gelecek teknolojiler dönemi: BİT'in gelişimi ile öğrencilerin okula gitmeden uydu, bilgisayar ve diğer teknolojilerle derslere ve öğretim materyallerine erişebilmesini kapsayan dönemdir.

Günümüzde ve yakın gelecekte BİT'teki gelişmeler sayesinde uzaktan eğitim sistemleri gelişerek çok büyük kapsamlı üniversitelerin ve mezun olan kaliteli eğitim almış öğrencilerin sayısı artarak ilerleyecek ve uzaktan eğitim yeni bir boyuta ulaşacaktır (İşman 2011).

Uzaktan eğitimin Türkiye'deki gelişimi 1923 yılında Cumhuriyet'in ilanı ve çağdaş medeniyetler seviyesine ulaşma vizyonu esas alınarak eğitimde gerçekleştirilen yenileşme hareketleri ile başlamıştır.

1924 yılında Dewey'in sunduğu "öğretmen eğitim raporu" ile uzaktan eğitim çalışmalarından gündemde ilk defa söz edilmiş ve 1927'de bu kavram oluşumunu gerçekleştirmiştir (Alkan 1987).

1928 yılında kabul edilen 1353 sayılı kanun ile oluşturulan yeni Türk Alfabesinin, okuma yazma oranının çok düşük olduğu bu dönemde, hızla tüm yurttaki bireylere öğretilmesi için seferberlik başlatılmıştır. Bu gelişme ülkemizde uzaktan eğitimin ilk hareketleri olarak kabul edilmektedir. 1933-1934 yılları arasında kurulan komisyonlar aracılığıyla eğitimdeki sorunlarımız incelenmiş ve okullar açılması, açılmama durumunda ise ekonomik olarak sıkıntılı bölgelerde eğitimin mektupla öğretimle sağlanması önerilmiştir. Bu gelişmelerle birlikte 1939 yılında ilki gerçekleşen Milli Eğitim Şurası'nın gündeminde yaygın eğitim kurumları konuşulmuş ve 1949 yılında gerçekleşen IV. Milli Eğitim Şurasında ise halkın demokrasi eğitimi alması üzerinde durulmuştur (İşman 2011).

1950'li yıllardan sonraki dönemde gelişmeler hızlanarak uygulamaya dönük çalışmalar yapılmış fakat bu öneriler gerçeğe dönüştürülemedi (Uşun 2006). 1950 yılında Hukuk Fakültesi Araştırma Enstitüsü tarafından daha önce sunulmuş olan öneri kapsamında 1958-1959 yılları arasında ilk mektupla öğretim yöntemi uygulanmıştır. Bu uygulama ile Ankara ili dışındaki bankacılar, mektupla hizmet içi öğretim görmüşlerdir. 1960 yılında ise Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki Teknik Eğitim Müsteşarlığı tarafından meslek lisesi mezunlarının yükseköğretime giriş konusunda önlerini açmak ve teknik konularda bilgi sahibi yapmak için İstatistik ve Yayın Müdürlüğünde bir Mektupla Öğretim Merkezi (MÖM) açılmıştır (Özdil 1986). 1970'li yılların başında yükseköğretim kurumları uzaktan eğitim alanındaki gelişmelere destek olmaya başlamışlardır.

1974 ve 1975 yıllarında gerçekleşen iki önemli gelişmeden biri Deneme Yüksek Öğretmen Okulu'nun öğretime başlaması, bir diğeri ise Yaygın Yükseköğretim Kurumu (YAYKUR)'nun kurulmasıdır (İşman 2011). Daha sonra uygulamaların yetersiz olduğu düşünüldükçe, Deneme Yüksek Öğretmen Okulu kapatılarak burada eğitimlerine devam eden öğrenciler YAYKUR'a devredilmiştir. YAYKUR'un Milli Eğitim Bakanlığı'ndan bağımsızlığını sağlayamaması onun yaygın hale gelmesini engelleyerek 1979'da kapatılmasına neden olmuştur (Kaya ve Odabaşı 1996).

Türkiye'de yükseköğretim kurumlarına talebin fazlasıyla artması ve üniversitelerin bu yükü kaldıramaması nedeniyle 2547 sayılı yasa çıkarılmış ve yükseköğretim

kurumlarının uzaktan eğitim yapmasına imkân verilerek 1982 yılında Anadolu Üniversitesi bünyesinde Açıköğretim Fakültesi açılmış ve günümüze kadar çalışmalarına devam etmiştir (Demiray 1999).

Türkiye’de uzaktan eğitim alanındaki gelişmeler bunlarla kalmamış olup birçok üniversite uzaktan eğitim alanında eğitim hizmeti vermeye devam etmektedir. Ayrıca uzaktan eğitim avantaj ve dezavantajları ile birlikte düşünüldüğünde, geleneksel eğitimin güçlü bir alternatifi olma ilkesinde mesafe katetmektedir. Yükseköğretimin yetersiz kaldığı noktalarda uzaktan eğitimin işe koşulması ile birçok bireye eğitim imkânı ulaşmakta ve oluşacak eğitim masrafları düşürülerek ekonomik anlamda da rahatlama sağlanmaktadır.

2.2 Hazırbulunuşluk

Bilginin en önemli gelişim aracı olarak kullanıldığı günümüz dünyasında, değişen toplumsal yapı ile eğitime verilen değer de sürekli artmaktadır. Bilgili olmanın gücün göstergesi olduğu böyle bir ortamda, insanlar öğrenmeyi amaç edinmiş durumdadırlar. Öğrenmenin sağlanabilmesi içinde gerekli şartların yerine getirilmesi gerekmektedir. Birçok bilim insanı geçmişten bu yana bu konuyu araştırmıştır. Alanyazın tarandığında, ilk kez radikal davranışçı bir psikolog olan Thorndike’in hazırbulunuşluk kavramına değindiği görülmektedir.

Thorndike öğrenmenin 3 yasasından bahsetmiştir. Bunlar etki yasası, tekrar yasası ve hazırbulunuşluk yasasıdır (Sakin 2015). İlk iki yasa çalışmanın konusuna girmediği için bahsedilmemiş olup hazırbulunuşluk yasası detaylı şekilde incelenmiştir. Thorndike’a göre birey davranışı sergilemek için hazırsa bu davranışı yapmaktan mutluluk duyar, hazır olduğu halde yapılmasına izin verilmiyorsa ya da hazır olmadığı halde yapılmaya zorlanıyorsa kızgınlık duyar (Senemoğlu 2018).

Hazırbulunuşluk, hayatımızın her noktasında var olan genel bir yasadır. Sadece öğrenmeye hazır olma değil, bir duruma, bir olaya, bir afete, bir seçime hazır olma da hazırbulunuşluk kavramı ile açıklanabilir. Eğitimde de bu yasa takip edilerek eğitim

sürecinin başlangıcından itibaren rehber olmalıdır. Öğrenciler sadece bir etkinliği yapmaya ve öğrenmeye hazır olduklarında bu öğrenmeden sonrası ödüllendirici bir kazanım getirir ve öğrenci öğrenmeden mutluluk duyar. Fakat öğrenci öğrenmeye gelişimsel olarak hazır değilse ya da bu öğrenme için gereken ön öğrenmelere sahip değilse öğrenci öğrenme konusunda rahatsızlık duyar ve öğretme çabaları bir nevi boşa çıkar.

Eğitim davranış değişikliği sürecini ifade ettiği için, bu sürecin ilk aşamasının ve sonucunun nitel ve nicel şekilde ölçülmesi bir gerekliliktir (Harman ve Çelikler 2012). Eğitime başlarken öğrenci özelliklerinin, ön öğrenmelerin ve geçmiş öğrenmeler üzerinden gidilip gidilemeyeceğinin bilinmesi bu süreçte hazırbulunuşluğu dikkate almak açısından önemlidir.

Bireyin hazırbulunuşluk düzeyi yüksek olduğunda konuları daha hızlı kavrar, konu ile ilgili yorum yapabilir, ödevlerini yapmakta zorluk çekmez, önceki konuyu kavradığı için bir sonraki konuyu öğrenmeye hazır duruma gelir (Harman ve Çelikler 2012).

Hazırbulunuşluk kavramı; bilişsel hazırbulunuşluk, sosyal hazırbulunuşluk ve eğitsel hazırbulunuşluk şeklinde 3 temel bileşene ayrılır. *Bilişsel hazırbulunuşluk*; bireylerin eriştikleri bilginin, güvenilir ya da geçerli olup olmadığını, eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesi için kurulan ortamlarda soru sorarak, analiz-sentez yaparak, tartışarak ve değerlendirme yaparak bulmasını gerektirir (Ünal 2005). *Sosyal hazırbulunuşluk*; bireyin bir işe başlarken kendine güven duyması, başarı düzeyini tahmin ediyor olması, dışarıdan olumlu destekleyici tepkiler alması ile kendini duyuşsal ve sosyal yönden hazır hissetmesidir (Harman ve Çelikler 2012). *Eğitsel hazırbulunuşluk*; 21. yüzyılın verdiği imkânlar dâhilinde bilgiye bir kaynaktan ulaşmak yerine birçok kaynaktan ulaşp, ulaşılan bilgiyi değerlendirme, zaman ve mekân sınırı tanımadan bilgiyi başkaları ile paylaşma, tartışma ve gerçek yaşamda kullanıp duruma uydurabilmeyi gerektirir (Ünal 2005).

Uzaktan eğitim faaliyeti ile eğitim verecek tüm kurumlar, altyapıları ile uzaktan eğitime hazır olsalar bile, öğrenenlerin ve öğretenlerin bu yapıya hazırbulunuşlukları üzerinde

durmalıdırlar. Uzaktan eğitimle hiç karşılaşmamış öğrenenlerin, bu farklı öğrenme ortamına hemen uyum sağlamaları beklenemez (Sakal 2017). Öğrenenlerin bu yapıya hazır olup olmadıklarını bilmek, öğrenme ortamının tasarımı yapılırken fikir sahibi olunması açısından yardımcı olacaktır.

Herhangi bir duruma hazır bir şekilde işe başlamak o işin verimini ve başarısını süreç sonunda mutlaka getirecektir. Özellikle yeni bir öğrenme yaklaşımını veya yöntemini işe koşmadan önce, süreç devam ederken sıkıntı yaşamamak için, bu ortam içerisinde bulunan her bireyin bu duruma hazırbulunuşluğunun bilinmesi gerekir. Yapılan hazırbulunuşluk incelemeleri sonrasında oluşturulan plan ve programlarla eğitimin kalitesi artırılabilir ve öğrenme için harcanan çabalar başarılı olabilir.

2.2.1 Uzaktan Eğitime Hazırbulunuşluk

Bilişim teknolojilerinin ve internetin gelişmesi ile öğrenme-öğretme ortamlarında değişimler gerçekleşmiş ve bu değişimler de üniversitedeki programların ve derslerin sunuş şekillerinin yeniden düzenlenmesini, daha esnek, örgütsel ve eğitsel modelleri kullanmalarını gerektirmiştir. Kurumların birçoğu bu gelişmelere seyirci kalmamış ve kendilerini güncelleme yoluna gitmiştir.

Türkiye’de uzaktan eğitim programları giderek yaygınlaşmış ve 2000’li yılların başlarında sertifika veya lisansüstü düzeyinde eğitim veren programlarla birlikte başlayan süreç, son zamanlarda pek çok üniversitenin gündemine girerek önlisans, lisans, lisans tamamlama ve yüksek lisans programlarının açılmasıyla nicelik olarak hız kazanmıştır. Aynı zamanda birçok üniversite, ortak zorunlu dersler olan Bilgi Teknolojileri, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi, Türk Dili, yabancı dil ve bazı alan derslerini de uzaktan eğitim yoluyla vermektedir (Adnan ve Boz-Yaman 2017). Burada dikkat edilmesi gereken konu uzaktan eğitim dersleri ve programlarının tasarlama aşamasında klasik eğitim modelinin süregelen kalıplarından çıkarak yeni modelin gerekliliklerini uygulamaya dökülmektir.

Uzaktan eğitim sistemi içerisine giren tüm paydaşların beklenti, hedef ve memnuniyetleri doğrultusunda oluşturulan ve gerekirse yeniden düzenlenen öğrenme ortamları, daha

nitelikli olacak ve amaçlara uygun bir sonuca ulaşacaktır. Bunun yapılabilmesi için öğreticilerden öğrencilere kadar tüm paydaşların hazırbulunuşluklarının biliniyor olması önemli bir ölçüttür.

2.2.2 Öğrenenlerin Uzaktan Eğitime Hazırbulunuşlukları

Farklı nedenlerle geleneksel yüz yüze eğitime ulaşamadıkları için veya bilinçli ve isteyerek uzaktan eğitim programlarına kayıt yaptıran ya da gittikleri yüz yüze eğitim programlarında bazı derslerin çevrimiçi verilmesi dolayısıyla bu eğitimle yüz yüze kalmış öğrencilerin, çevrimiçi öğrenmenin verdiği avantajlardan yarar sağlayabilmeleri için belirli teknik bilgi düzeyinde olmaları, bu eğitimin gerekliliklerine hazır durumda olmaları gerekmektedir (Sakal 2017).

Kaya (2002) öğrenci rollerini şu şekilde sıralamıştır:

Öğrenci; aldığı bilgileri yapılandırarak karışık problemleri çözeabilen, işbirlikli grup çalışmalarını yürütebilen, dersteki konulara çoklu bakış açısı ile bakabilen, derste çıkan problemleri kendi kendine araştırıp çözüm üretebilen, zaman yönetimini ve öğrenme sürecini dikkate alan, hem bireysel hem işbirlikli öğrenmeye açık, sadece iyi not almak için değil öğrenmenin önemini bilincinde olan ve öğrendiklerini paylaşabilen olmalıdır.

The Boston Consulting Group'un yaklaşık 2500 lise ve üniversite öğrencisi ile ve 675 ebeveyn ile yaptığı araştırmanın sonucunda 5 çeşit çevrimiçi öğrenen bulunmuştur:

1. Ucuz ve esnek öğrenme ortamı konusunda tercihte bulunan öğrenciler.
2. Kariyer odaklı düşünen ve zorunlu olmadıkça çevrimiçi öğrenmeyi tercihleri arasında bulundurmayan öğrenciler.
3. Hem bireysel hem de sosyal gelişim bulmaya çalışan bireyler.
4. Çevrimiçi öğrenme yolu ile kariyerinde ilerlemeyi ve yatırım getirisi yaklaşımı ile maaş artışı hedefleyen bireyler.
5. Öğrenme odaklı ve hedef yönelimli öğrenciler (Bailey *et al.* 2014).

Yapılan bu sınıflama, uzaktan eğitim öğrencilerinin beklenti, istek ve talepleri yönünde yaratılan genel çerçeveyi oluşturmaktadır. Uzaktan eğitim ortamları, geleneksel yüz yüze

öğrenme ortamlarından çok daha farklı ihtiyaçları beraberinde getirmektedir. Öğreticilerin bu öğrenme ortamlarında etkili ve verimli öğrenmeleri sağlayabilmeleri için; öğrenen özelliklerini, hazırbulunuşluklarını, ön öğrenmelerini, beklentilerini, hedeflerini, ihtiyaçlarını ve onları motive edebilecek yaklaşımları bilmeleri gerekmektedir. Öğreticiler dersin tasarımını ve sunuş yolunu belirlemeden önce öğrencileri dersin içine çekebilmek için bahsedilen bu durumlar hakkında bilgi sahibi olmalıdır.

2.3 İlgili Araştırmalar

Bu bölümde araştırma konusu ile ilgili benzer çalışmalar detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bu bölüm yurt içindeki ve yurt dışındaki araştırmalar olmak üzere iki alt bölümden oluşmuştur.

2.3.1 Yurt İçindeki İlgili Araştırmalar

Demirci (2006) tarafından yapılmış olan doktora tez çalışmasında, Tüketici Eğitimi'nin internet aracılığıyla verilebilirliğini ve hazırlanan "İnternet ile Tüketici Eğitimi Modeli"nin etkinliğini saptamak amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini "İnternet ile Tüketici Eğitimi Modeli" nin yer aldığı internet sayfasını gönüllü olarak ziyaret ederek araştırmaya katılmayı kabul eden 320 tüketici oluşturmuştur. Araştırmadaki nicel veriler tek grup ön test-son test modeli ile nitel veriler ise grup görüşmesi ile elde edilmiştir. Tüketiciler web sayfasını ziyaret ettikten sonra, "Başarı Testi" ne tabii tutulmuş ve çalışan-çalışmayan durumuna, cinsiyetlerine, yaş gruplarına, eğitim durumlarına, meslek gruplarına göre erişim ortalama puanlarının karşılaştırılması yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda; internet üzerinden eğitim veren tüketici eğitimi sitelerinin yararlı olduğu ve bu sitelere ülkemizde ihtiyaç duyulduğu, internet ile tüketici eğitiminin yaygınlaştırılması gerektiği, geleneksel tüketici eğitimi ve uzaktan eğitim ile tüketici eğitimi karşılaştırılmasının yapılmasını sağlayan yeni araştırmalara gereksinim duyulduğu bulunmuştur.

Salar (2013) tarafından yapılmış olan doktora tez çalışmasında, Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarındaki öğrenci ve öğretim elemanlarının Açık ve Uzaktan Öğrenmeye (AUÖ) hazırbulunuşlukları ölçülmüştür. Araştırma kapsamında belirli ölçütler dikkate alınarak 4 üniversitenin eğitim, fen edebiyat ve mühendislik fakültelerindeki öğrenci ve öğretim üyeleri örneklem olarak seçilmiştir. Araştırmada durum çalışması modeli kullanılmıştır. Araştırmadaki veriler öğrencilerden anket yoluyla, öğretim üyelerinden ise yüz yüze görüşmeler ile sağlanmıştır. Öğrencilerden elde edilen 2994 anket istatistiksel yöntemler yardımıyla, öğretim elemanlarından 36 görüşme ile elde edilen veri setleri ise betimsel analiz yapılarak bulgular elde edilmiştir. Öğrenci bulgularına bakıldığında; BİT ve zaman faktörlerine hazırbulunuşlukları yüksek, uzaktan öğrenme faktörüne hazırbulunuşlukları ise orta düzeyde çıkmıştır. Ayrıca öğrencilerin yaklaşık yarısı uzaktan öğrenme yoluyla ders almaya isteklidir. Öğretim elemanları ile yapılan görüşmelerden elde edilen bulgulara bakıldığında; uzaktan öğrenmeye olumsuz yaklaşmamakla birlikte, uzaktan öğrenmenin etkili olması konusunda ve öğrencilerle olan etkileşim konusunda endişeli oldukları bulunmuştur. Aynı zamanda öğretim elemanlarının derslerinde BİT'i kullandıkları, BİT'e erişim olanaklarının bulunduğu ve zamanı iyi yönetebildikleri ancak yeterli zamana sahip olmadıkları belirtilmiştir.

Demir (2015) tarafından yapılmış olan yüksek lisans tez çalışmasında üniversitedeki öğrenci ve öğretim elemanlarının e-öğrenmeye hazırbulunuşluk düzeyleri araştırılmıştır. Yapılan araştırmada, öğrenciler ve öğretim elemanlarından oluşan iki gruptan veri toplanmıştır. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ndeki 1802 öğrenciye araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan "Üniversite Öğrencilerinin E-Öğrenmeye Hazır Bulunuşluğu Ölçeği" uygulanmıştır. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ndeki 96 öğretim elemanına araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan "Akademik Personelin E-Öğrenmeye Hazır Bulunuşluğu Ölçeği" uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin internet öz yeterlilik düzeyleri yüksek, e-öğrenmeye ilişkin motivasyonları düşük çıkmıştır. Aynı zamanda öğrencilerin e-öğrenmeye hazırbulunuşluk düzeylerinin sınıf düzeyi yükseldikçe yükseldiği ortaya koyulmuştur. Öğretim elemanlarına ait sonuçlara göre; BİT kullanım öz yeterliliklerinin yüksek, e-öğrenmede kendine güven faktörünün düşük çıktığı görülmüştür. Ayrıca öğretim elemanlarının e-öğrenmeye hazırbulunuşluk düzeylerinin ünvana göre değişiklik göstermediği de ortaya koyulmuştur.

Koloğlu (2016) tarafından yapılmış olan yüksek lisans tez çalışmasında, Ordu niversitesi bünyesinde görev yapmakta olan ğretim elemanlarının uzaktan eğitim hakkındaki bilgi, deneyim, bakış açıları, uzaktan eğitime hazır olup olmadıkları ve uzaktan eğitim yapısına katkıları araştırılmıştır. Araştırma kapsamı içerisinde 182 ğretim elemanı ile anket çalışması yapılmıştır. Sonuç olarak da Ordu niversitesi ğretim elemanlarının uzaktan eğitim yapısından haberdar oldukları fakat uzaktan eğitim ile ilgili teorik bilgi sahibi olup, uygulama olarak yeterli bilgiye sahip olmadıkları için hazırbulunuşlukla ilgili sorularda yanıt olarak kararsızlık yaşadıkları saptanmıştır. Aynı zamanda ğretim elemanlarının kendilerine bilgi verecek seminerler yoluyla bakış açılarının değişebileceği ve geleneksel eğitime harmanlanmış Şekilde gerçekleşecek uzaktan eğitime olumlu yaklaştıkları bulunmuştur.

Yiğit vd. (2010) tarafından yapılmış olan çalışmada, Süleyman Demirel Üniversitesi Uzaktan Eğitim Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrenciler ve ders veren ğretim elemanlarının uzaktan eğitime bakış açılarını belirlemek için anketler düzenlenmiştir. Anket sonuçlarından alınan sonuçlar bağlamında, öğrencilerin uzaktan eğitimi bilinçli seçtikleri ve bu tercihlerinden önce de uzaktan eğitim ile ilgili ön bilgilere sahip oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca ğrencilerin uzaktan eğitimi tercih etme sebeplerinin başında bir işte çalışmalarının olduğu, iş ve sosyal yaşantılarında bu durumdan olumsuz etkilenmedikleri de sonuç olarak çıkarılmıştır. Öğretim elemanlarına uygulanan ankette ise, ğretim elemanlarının uzaktan eğitimi tek başına nitelikli bir yöntem olarak gördükleri ve meslek hayatlarına olan katkısını da olumlu buldukları sonucuna varılmıştır.

Demir-Kaymak ve Horzum (2013) tarafından yapılan çalışmada, evrimii öğrenme ğrencilerinin, evrimii öğrenmeye hazırbulunuşluk düzeyleri ile bu ortamdaki etkileşimleri ve algıladıkları yapı arasındaki ilişki belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada kesitsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada evren Sakarya niversitesi evrimii öğrenme lisansüstü programlarında okuyan 1180 lisansüstü eğitim ğrencisi, örneklem ise aynı programlarda bulunan 320 lisansüstü öğrencisidir. Araştırma soruları, yapısal eşitlik modellemesi ile test edilmiştir. Öğrencilerin evrimii öğrenmeye hazırbulunuşluklarının, evrimii öğrenme ortamlarında algıladıkları yapı ile negatif,

etkileşimleri ile ise pozitif ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Özer (2011) tarafından yapılmış olan yüksek lisans tez çalışmasında, öğrenci ve öğretim elemanlarının görüşleri ile Türkiye’deki uzaktan eğitim programlarının amaç, süreç, içerik, değerlendirme boyutları ile değerlendirilmesi yapılmıştır. Araştırmada araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan anket veri toplamak için kullanılmıştır. Araştırmada evren 2010-2011 öğretim yılında Sakarya Üniversitesi uzaktan eğitim programında eğitim alan öğrenciler ve bu programda görev yapmakta olan öğretim elemanlarının tümü, örneklem evren içinden rastgele seçilmiş 326 kişidir. Araştırmanın bulgularında öğretim elemanlarının amaç ve içerik konusuna olumlu, değerlendirme kısmına olumsuz yaklaştıkları, öğrencilerin ise değerlendirme kısmına olumlu baktıkları bulunmuştur. Ayrıca öğrencilerin birçoğu, öğretimin zaman ve mekândan bağımsız olma özelliğinden ötürü uzaktan eğitim programını tercih ettiklerini bildirmişlerdir.

Ensaroğlu (2010) tarafından yapılmış olan yüksek lisans tez çalışmasında, daha öncesinde hizmet içi eğitimlerin sınıf ortamında verildiği havaalanlarında çalışan Meteoroloji personellerine araştırmacı tarafından geliştirilen portal üzerinden hizmet içi eğitim, uzaktan eğitim yöntemi ile verilmiştir. Daha sonra araştırmaya katılan Meteoroloji personellerinin web tabanlı eğitime bakış açılarını, portal hakkındaki görüşlerini ve internet kullanımına yönelik yeterliliklerini ölçmek için anketler ve tutum ölçeği uygulanmıştır. Araştırmanın sonuçlarında personelin web tabanlı eğitime olumlu yaklaştığı ancak portalın personelin tutumlarını değiştirmedeği, ayrıca katılımcıların gerekli internet yeterliliğine sahip oldukları ve hizmet içi eğitimlerin uzaktan eğitim yoluyla verilmesine olumlu baktıkları bulunmuştur.

Sakal (2017) tarafından yapılmış olan ve üniversite öğrencilerinin çevrimiçi öğrenmeye hazırbulunuşluklarının cinsiyet, fakülte, bölüm ve yaşadıkları bölge gibi demografik özelliklere göre incelendiği çalışmada Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi’nde lisans eğitimi alan 809 öğrenciye “Çevrimiçi Öğrenme İçin Hazır Bulunuşluk Ölçeği” uygulanmıştır. Çalışma sonucunda hazırbulunuşluğa ilişkin; öğrenen motivasyonu-kontrolü, özgüdümlü öğrenme, çevrimiçi iletişim öz-yeterliği ve bilgisayar öz-yeterliği şeklinde 4 boyut oluşmuştur. Öğrenciler zamanı yönetme, özgüven ve öğrenme

performansı konularında yeterli düzeyde bulunmuştur. Fakat bilgisayar ve internet öz-yeterlilikleri düşük çıkmıştır. Bu durumun öğrencilerin çevrimiçi ders etkinliklerine, içeriklerine ve sanal sınıflara ulaşmada kullanılan platformları etkin kullanmalarına engel teşkil ettiği bulunmuştur.

Ak vd. (2018) tarafından yapılmış olan çalışmada Marmara Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulundaki 3 uzaktan öğretim önlisans programının (Bilgisayar Programcılığı, İş Sağlığı ve Güvenliği ve Moda Tasarımı Programcılığı) gelişimleri açıklanmıştır. Bu programları uzaktan eğitim yöntemi ile alan öğrencilerin başarı durumları örgün eğitim programlarıyla karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan zorluklar, olumlu ve olumsuz yönler analiz edilmiştir. Meslek Yüksekokulunda uygulanan ankete toplam 656 öğrenci katılmış ve bunların arasından 67'si uzaktan eğitim öğrencisidir. Öğrencilerin %76,12'si uzaktan eğitimin devam etmesi gerektiğini bildirmişlerdir. Ayrıca uzaktan eğitim öğrencilerinin canlı dersi takip etme sayısının ve mezun aşamasına gelen öğrenci sayısının az, sınavlara katılım oranının ve sınav başarısının düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.3.2 Yurt Dışındaki İlgili Araştırmalar

Ibrahim vd. (2002) tarafından yapılmış olan çalışmada, öğrencilerin çevrimiçi öğrenmeye hazır olup olmama durumları ve çevrimiçi öğrenmeye ilişkin tutumları araştırılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu farklı lisans bölümlerinden seçilmiş olan 139 öğrencidir. Araştırmada verilere ulaşmak için 4 bölümden oluşan ölçek kullanılmıştır. Ölçeğin ilk bölümünde kişisel özellikler, ikinci bölümünde seçilmiş olan bilgisayar uygulaması ile ilgili bilgi ve yetenek, üçüncü bölümde tutumlar ve dördüncü bölümde çevrimiçi öğrenmeye hazırbulunuşluk ile ilgili veriler toplanmıştır. Araştırma bulgularında, öğrencilerin %74 gibi büyük bir oranı çevrimiçi öğrenmeye hazırbulunuşluk konusunda orta düzey, %23'ü yüksek düzey ve %2,2'si ise düşük düzeyde hazırbulunuşluğa sahip çıkmıştır. Çalışan öğrencilerin çevrimiçi öğrenmeye daha hazır oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bilgisayar uygulaması kullanım sıklığı ve yaş kriterleri ile çevrimiçi öğrenmeye hazırbulunuşluk arasında düşük düzeyde pozitif anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Atan vd. (2002) tarafından yapılan çalışmada, uzaktan eğitim öğrencilerinin bilgisayar kullanabilirlik düzeyleri araştırılmıştır. Araştırma Malezya'da 2001-2002 yılı öğretim döneminde uzaktan eğitim okulunda eğitim görmekte olan 315 uzaktan eğitim öğrencisi ile yapılmıştır. Araştırma bulgularında, erkeklerin % 84,9'u, bayanların % 89,3'ü evde bilgisayarı kullandıklarını bildirmişlerdir. İşyerinde bilgisayar kullanan erkeklerin oranı % 91,7, bayanların oranı ise % 91,0 çıkmıştır. Araştırma sonuçlarında, cinsiyete göre ya da evde-işte bilgisayar kullanma durumlarına göre anlamlı fark çıkmamıştır. Ayrıca sonuç olarak, hem bayan hem erkek uzaktan eğitim öğrencilerinin bilgisayar teknolojisinden yararlanma konusunda eşit durumda olduklarına ulaşılmıştır.

Asaari vd. (2005) yaptıkları durum çalışmasında, yetişkin öğrencilerin e-öğrenmeye hazırbulunuşluğunu tespit etmeyi amaçlamışlardır. Veriler ölçek ile Sains Malezya Üniversitesi uzaktan eğitim okulunda eğitim almakta olan 64 öğrenciden toplanmıştır. Ölçekte, öğrencilerin e-öğrenme yöntemine yönelik görüşleri sorulmuştur. Yapılan bu çalışmada kuramsal yapı olarak Teknoloji Kabul Modeli (TAM) kullanılırken, bu model biraz değiştirilmiş, ev bilgisayarı ve internet bağlantısının algılanan kullanım kolaylığının, yararının ve bu iki bileşeninde e-öğrenme hazırbulunuşluğunu etkilediği bir model oluşturulmuştur. Sonuç olarak 42 öğrencinin e-öğrenmeyi yüksek derecede, 22 öğrencinin ise düşük derecede kabul ettikleri ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda çıkan bulgular arasında, öğrencilerin internet bağlantısı olan bir bilgisayara sahip olması ile e-öğrenmeye hazırbulunuşluğunun yükseltilebileceği ve geleneksel eğitim ortamlarının da işe katılması ile öğrenci motivasyonlarının artırılabilirliği öngörülmüştür.

Valtonen vd. (2009) gerçekleştirdikleri çalışmada, lise öğrencilerinin çalışma alışkanlıklarını, çevrimiçi öğrenmeye yönelik inançları ile birlikte incelemişlerdir. Araştırmada örneklem hiç çevrimiçi öğrenme tecrübesi yaşamamış 300 lise öğrencisinden oluşmuştur. Öğrencilerin çevrimiçi öğrenmeye yönelik inançları negatif, pozitif ve tarafsız şeklinde kümeleme analizi ile üçe ayrılmıştır. Çevrimiçi öğrenmeye hazırbulunuşluğun bileşenleri; öz yeterlilik, çevrimiçi öğrenmenin önemi, niyetlilik, izole olma ve işbirliği şeklinde bulunmuş ve öğrencilerin çevrimiçi öğrenmenin imkânları ile ilgili bilgilerinin çok az olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan öğrenciler tarafından çevrimiçi öğrenmenin avantajı esnek öğrenme, dezavantajı ise öz disiplin gerektirme

şeklinde belirlenmiştir. Öğrencilerden çevrimiçi öğrenmeye algıları negatif ya da tarafsız olanları, çevrimiçi öğrenme ortamlarını değerlendirirken sadece bilgi deposu ya da tek başına çalışılacak, iş birliğini içermeyen, öğrenme görevlerini tamamlama ile yürütülecek ortamlar olarak tanımlamalarda bulunmuşlardır.

3. MATERYAL ve METOT

Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi'nde, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatı, Felsefe, Matematik, Moleküler Biyoloji ve Genetik lisans bölümlerinde öğrenim gören 1. Sınıf öğrencilerinden Türk Dili I ve Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I derslerini uzaktan eğitim yoluyla alanların, uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerinin ve hazırbulunuşluklarının incelenmesinin amaçlandığı bu araştırmanın bu bölümünde, araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizine ait bilgiler verilmektedir.

3.1 Araştırma Modeli

Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim ile ilgili görüşleri ve hazırbulunuşluklarının kaynaklar ve yeterlilikler kapsamında incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada durum çalışması modeli kullanılmıştır. İngilizce literatürde “case study” şeklinde geçen durum çalışması kavramı sosyal bilimsel araştırma yapmanın bir yoludur (Aytaçlı 2012).

Yin (2014)'e göre durum çalışması, araştırılan güncel olguyu kendi yaşam çerçevesi içerisinde inceleyen, olgunun ve içinde bulunduğu yaşamın sınırlarının kesin çizgilerle belirginleşmediği ve birden fazla kanıt ve veri kaynağının bulunduğu durumlarda kullanılan bir araştırma yöntemidir. Toplumsal bir birimin geçmiş durumunun, şimdiki halinin ve çevre ile ilişkisel özelliklerinin yeterince ayrıntılı şekilde incelenmesi durum çalışması yöntemi ile yapılabilmektedir (Gündüz *et al.* 2017). Durum çalışması, araştırmalarda araştırmacının tarihsel olarak sınırlandırılmış tek ya da birden fazla durumun çoklu kaynaklar yardımı ile derinlemesine incelendiği, durum ve durumlara bağlı temaların çıkarılıp açıklandığı nitel bir araştırma türüdür (Creswell 2007).

Hitchcock ve Hughes (1995) durum çalışması ile takip edilmesi gereken özellikleri şu şekilde sıralamışlardır:

- Durum çalışmasının içerisindeki olayların zengin ve canlı bir şekilde tanımlanması,

- Durum çalışmasının içerisindeki olayların zamansal sıralı şekilde hikayelendirilmesi,
- Olayların tarif edilmesiyle analizleri arasında içsel tartışmanın kurulması,
- Belirgin aktör ve aktör gruplarının algıları üzerine odaklanması,
- Durumun içerisindeki daha fazla göze çarpan olaylara odaklanması,
- Durumun içerisine araştırmacının durumun bir parçası olarak katılması,
- Araştırılan durumun zengin bir şekilde ortaya koyulmasını sağlayacak sunum yolunun bulunmasıdır.

Durum çalışmalarında dikkate alınması gereken ilk öncelik durum çalışması deseninin belirlenmesi ile yapılmaktadır. Araştırmacı sorularında tekli ya da çoklu durumdan hangisini çalışacağına karar vererek veri toplama sürecini de buna göre tasarlamaktadır.

Yin (2014) durum çalışması desenlerini tekli ve çoklu olarak ayırmakla birlikte, diğer araştırmacılardan farklı olarak bu sınıflamayı bütüncül ve iç içe şeklinde kategorik olarak da ayırmıştır:

- 1.Bütüncül tek durum deseni
- 2.İç içe geçmiş tek durum deseni
- 3.Bütüncül çoklu durum deseni
- 4.İç içe geçmiş çoklu durum deseni.

İç içe geçmiş tek durum deseni, tek bir durum içerisinde birden fazla alt tabaka ve birim ele alınır ve içerisinde birden fazla analiz birimini bulundurmaktadır (Yıldırım ve Şimşek 2008). Eğitim Fakültelerindeki Eğitim Bilimleri Bölümü altında bulunan birden fazla anabilim dalı, iç içe geçmiş tek durum desenine örnek olarak verilebilir (Ozan-Leymun *et al.* 2017). Bu araştırmada durum çalışması yönteminin iç içe geçmiş tek durum deseni kullanılmıştır.

3.2 Çalışma Grubu

Bu bölümde ankete ve görüşmeye katılan öğrencilerin oluşturduğu çalışma grupları iki ayrı başlık altında incelenmiştir.

3.2.1 Ankete Katılan Öğrencilerin Seçimi

Araştırmada, 2017-2018 öğretim yılında öğrenim görmekte olan Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi'ndeki, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatı, Felsefe, Matematik, Moleküler Biyoloji ve Genetik lisans bölümlerinden rastgele seçilen 100 kişilik 1.sınıf öğrencilerine “Öğrenci Veri Toplama Anketi” uygulanmıştır. Öğrenci seçimleri yapılırken ortak zorunlu dersler olan Türk Dili I ve Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I derslerini uzaktan eğitim ile alan öğrencilerin seçilmesine dikkat edilmiştir. Ayrıca her bölümden eşit sayıda 25 öğrenci gönüllülük esasına göre seçilmiştir. Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime hazırbulunuşluklarını araştırma amacı kapsamında, araştırmanın analiz birimini öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmanın nicel verileri anket yoluyla Çizelge 3.1’de cinsiyete göre sayıları belirtilen öğrencilerden toplanmıştır.

Çizelge 3.1 Ankete Katılan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımları.

Cinsiyet	<i>f</i>	%
Kadın	72	72
Erkek	28	28
Toplam	100	100

Çizelge 3.1’e göre öğrencilerin cinsiyetlere göre eşit dağılımlı olmadığı görülmektedir. Ankete katılan katılımcıların %72’si kadın, %28’i erkektir. Bu durumda ankete katılan kadın öğrencilerin sayısı erkek öğrencilerden fazladır.

Çizelge 3.2 Ankete Katılan Öğrencilerin Bölümlere Göre Dağılımları.

Bölüm	Alan	<i>f</i>	%
Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatı	Sosyal Bilimler	25	25
Felsefe	Sosyal Bilimler	25	25
Matematik	Fen Bilimleri	25	25
Moleküler Biyoloji ve Genetik	Fen Bilimleri	25	25
Toplam		100	100

Çizelge 3.2’de görüldüğü gibi ankete katılan öğrenciler Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler alanlarından eşit sayı da seçilmiştir. 50 öğrenci “Fen Bilimleri”, 50 öğrenci “Sosyal Bilimler” alanından olmak üzere 100 öğrenci ankete katılmıştır.

Çizelge 3.3 Ankete Katılan Öğrencilerin Yaşa Göre Dağılımları.

Yaş	<i>f</i>	%
17	1	1
18	33	33
19	39	39
20	15	15
21	10	10
22	2	2
Toplam	100	100

Çizelge 3.3'e göre öğrencilerin yaşlarının 17-22 yaş aralığında dağıldığı ve yaş dağılımının modunun 19 yaş olduğu görülmektedir. Araştırma için seçilen katılımcıların 1. sınıf öğrencilerinden oluşması nedeniyle bu şekilde bir dağılımın olması muhtemeldir.

3.2.2 Görüşmeye Katılan Öğrencilerin Seçimi

Araştırmanın nitel verileri hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış görüşmeler ile 2017-2018 öğretim yılında öğrenim görmekte olan Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi'ndeki Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatı, Felsefe, Matematik, Moleküler Biyoloji ve Genetik lisans bölümlerinden rastgele seçilen 20 kişilik 1.sınıf öğrencileri ile sağlanmıştır. 20 kişiden oluşan çalışma grubunun içerisindeki 4 lisans bölümünün her birinden eşit sayıda 5 kişi gönüllülük esasına göre seçilmiştir.

Çizelge 3.4 Görüşmeye Katılan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımları.

Cinsiyet	<i>f</i>	%
Kadın	8	40
Erkek	12	60
Toplam	20	100

Çizelge 3.4'te görüldüğü gibi görüşmelere katılan öğrencilerin %60'ı erkek, %40'ı kadın olarak belirlenmiştir. Buna göre erkek katılımcı sayısı, kadın katılımcı sayısına oranla fazladır.

Çizelge 3.5 Görüşmeye Katılan Öğrencilerin Bölümlere Göre Dağılımları.

Bölüm	Alan	f	%
Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatı	Sosyal Bilimler	5	25
Felsefe	Sosyal Bilimler	5	25
Matematik	Fen Bilimleri	5	25
Moleküler Biyoloji ve Genetik	Fen Bilimleri	5	25
Toplam	Fen B.+Sosyal B.	20	100

Çizelge 3.5'te görüldüğü gibi görüşmeye katılan öğrenciler Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler alanlarından eşit sayıda seçilmiştir. 10 öğrenci “Fen Bilimleri”, 10 öğrenci “Sosyal Bilimler” alanından olmak üzere toplamda 20 öğrenci ile görüşmeler yapılmıştır.

Çizelge 3.6 Görüşmeye Katılan Öğrencilerin Yaşa Göre Dağılımları.

Yaş	f	%
18	6	30
19	7	35
20	6	30
22	1	5
Toplam	20	100

Çizelge 3.6'ya göre öğrencilerin yaşlarının “18,19,20,22” yaş aralığında dağıldığı ve yaş dağılımının modunun, %35 oranla 19 yaş olduğu görülmektedir. 18 yaş ve 20 yaşındaki bireylerin sayıları birbirine eşit ve tüm katılımcılar arasında %30'luk orana sahiptir. Araştırma için seçilen katılımcıların 1. sınıf öğrencilerinden oluşması nedeniyle bu şekilde bir dağılımın olması muhtemeldir.

3.3 Veri Toplama Araçları

Tüm bilimsel çalışmalarda araştırma probleminin doğru ve güvenilir şekilde çözümlenmesi için verilerin derlenmesi aşaması çok önemlidir. Araştırmanın amacına uygun olarak hem nitel hem nicel veri toplama araçlarına başvurulmuştur. Nicel verilerin toplanması için anket çalışması yapılmıştır. Nitel veriler ise katılımcılarla yapılmış olan yarı yapılandırılmış görüşmelerle sağlanmıştır.

3.3.1 Nicel Verilerin Toplanması

Araştırmada nicel veriler “Öğrenci Veri Toplama Anketi” ile toplanmıştır. Anketler,

tamamlanabilir ve hoşgörülebilir özel bilgilere ulaşmak amacı ile bir sistem dahilinde veri toplamak için araştırmacılar tarafından geliştirilirler (Padem *et al.* 2012). Anketin farklı bölgelerde daha büyük gruplara ulaşıp uygulanması ve maliyetinin daha düşük olması diğer veri toplama araçlarına göre avantajıdır (Büyüköztürk 2005). Anket tekniği, araştırma sürecindeki bilgiye sahip katılımcılardan araştırmacıya bilginin ulaşmasını sağlar (Platck 1985).

Bu araştırmada Salar (2013) tarafından üniversite öğrencilerinin AUÖ'ye karşı durumlarını incelemek amacıyla geliştirilen “Öğrenci Veri Toplama Anketi” araştırma kapsamında en uygun bulunarak ve gerekli izin alınarak orijinal haliyle kullanılmıştır. Salar (2013) anketin geçerliliğini faktör analizi ile sağlamış, güvenilirliğini sağlamak için ise Cronbach's Alpha yöntemini kullanmıştır. Araştırma kapsamında tekrar güvenilirlik ve geçerlilik çalışması yapılmasına ihtiyaç duyulmamıştır. Çizelge 3.7'de gösterildiği gibi ölçek güvenilir çıkmıştır.

Çizelge 3.7 Araştırmada Kullanılan Anketin Alfa Katsayı Değerleri.

Bileşen	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı (N)
Genel	0,815	13
BİT	0,807	6
Zaman	0,706	4
UÖ	0,511	3

Anket iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin demografik özellikleri (yaş, cinsiyet, alan, üniversite) öğrenilmiştir. İkinci bölümde bilgi ve iletişim teknolojileri, uzaktan öğrenme ve zaman kavramlarına ilişkin bilgi, beceri, tutumlara ve ayrıca kaynaklara bakılmıştır.

Salar (2013) çalışmasında BİT, Zaman ve UÖ faktörlerini ayırarak ele almış ve bu faktörleri yeterlilikler ve kaynaklar kapsamı altında incelemiştir. Anketteki iki ana bölüm ve soruların ayrımı Çizelge 3.8'de gösterildiği şekilde yapılmıştır.

Çizelge 3.8 Anketteki Bölümlere Göre Konu Dağılımı.

Bölüm 1: Demografik Bilgiler	Bölüm 2: Yeterlilikler ve Kaynaklar
1. Yaş	1. Bilgisayarı Kullanma Deneyimi
2. Cinsiyet	2. Bilgisayar-İnternet Kullanma Düzeyi Algısı
3. Alan	3. Bilgisayara Erişim Olanığı
4. Üniversite	4. İnternete Erişim Olanığı
	5. Uzaktan Ders Almaya Karşı Yaklaşım
	6. Olumsuz Yaklaşımın Nedenleri
	7. AUÖ Yeterlilikleri ve Kaynakları
	8. İnternet Uygulamalarının Kullanım Sıklığı

Anketin birinci bölümünde öğrencilerin demografik özelliklerinin öğrenilmesi için 4 soru sorulmuştur. Katılımcıların yaşı, cinsiyeti, alanı ve üniversitesi bu bölümde öğrenilmiştir. Cinsiyet kısmı “Kadın()”, “Erkek()” olarak ayrılmış, alan kısmına ise “Fen Bilimleri”, “Sosyal Bilimler”, “Eğitim Bilimleri”, “Sağlık Bilimleri”, “Güzel Sanatlar”, “Mühendislik” ve “Diğer” seçenekleri koyulmuş ve öğrencilerin işaretlemesi istenmiştir. Araştırma sadece Fen Edebiyat Fakültesi’ndeki fen ve sosyal bilimler alanlarındaki öğrenciler kapsamında yapıldığı için diğer seçenekler dikkate alınmamıştır. Ayrıca yaş ve üniversite sorularında katılımcılar tarafından doldurulması için alan bırakılmıştır.

Anketin ikinci bölümü 8 sorudan oluşmaktadır. İlk soruda, öğrencilerin kaç yıldır bilgisayar kullandığı öğrenilmiştir. Bu bölümdeki ikinci soru, öğrencilerin kendilerini bilgisayar ve internet kullanım düzeyi bakımından nasıl değerlendirdiklerini öğrenmek için sorulmuştur. Bilgisayar ve internet kullanım düzeyi için “Hiç Kullanmıyorum”, “Başlangıç Düzeyinde”, “Orta”, “İyi” ve “Profesyonel” olmak üzere öğrencilerden 5 seçenekten birini işaretlemeleri istenmiştir. Üçüncü soruda öğrencilere sosyal yaşamlarında kullanabildikleri bilgisayarın olup olmadığı, varsa “Ev/Kaldığım Yer”, “Üniversite”, “İş” hangisinde olduğu sorulmuştur. Sorunun cevabı var ise, bilgisayarın yeterli donanıma sahip olup olmadığı ve istedikleri zaman ulaşım kullanma şanslarının olup olmadığı öğrenilmiştir. Dördüncü soruda öğrencilere kullanabildikleri bir internet erişiminin olup olmadığı, varsa “Ev/Kaldığım Yer”, “Üniversite”, “İş” hangisinde olduğu sorulmuştur. Sorunun cevabı var ise, internetin yeterli bağlantı kalitesine sahip olup olmadığı ve istedikleri zaman ulaşım kullanma şanslarının olup olmadığı öğrenilmiştir. Beşinci soruda öğrencilerin dersleri uzaktan eğitim ile alıp almak istemedikleri sorulmuş, tüm dersleri kampüse gelip yüz yüze almak isteyen öğrencilerin bu görüşlerinin sebeplerini öğrenmek için altıncı soruyu da yapmaları istenmiştir. Bazı dersleri uzaktan

almak isteyen ya da tüm dersleri uzaktan almak isteyen öğrencilerin altıncı soruyu yapmadan yedinci soruya geçmeleri istenmiştir. Altıncı ve yedinci soru 5’li likert tipi sorulardan oluşmaktadır. Altıncı soruda öğrencilerin AUÖ ile ilgilenmeme nedenleri 9 şık verilerek öğrenilmek istenmiştir. Verilen şıklardan kendilerine uygun olan nedenleri etki derecelerine göre işaretlemeleri istenmiştir. Etki dereceleri “1=çok az”, “2=az”, “3=orta”, “4=fazla”, “5=çok fazla” şeklindedir. Yedinci soruda da 5’li likert tipi sorular bulunmakta ve bu sorulardan 7’si BİT, 4’ü zaman ve 3’ü AUÖ’ye göre hazırlanmıştır. Öğrencilere sunulan bu 14 ifadeye ne kadar katılıp katılmadıklarını belirtmeleri için “1=Kesinlikle Katılmıyorum”, “2=Katılmıyorum”, “3=Emin Değilim”, “4=Katılıyorum”, “5=Kesinlikle Katılıyorum” etki derecelerinden birini işaretlemeleri istenmiştir. Sekizinci soruda popüler internet uygulamaları ve sosyal medya ortamlarından hangilerini ne sıklıkla kullandıklarını belirtmeleri istenmiştir. “Facebook”, “Messenger”, “Twitter”, “e-posta”, “Forumlar”, “Skype” internet uygulamaları bu kapsamda ele alınmıştır. Katılım düzeyleri “1=Hiç”, “2=Çok Seyrek”, “3=Bazen”, “4=Sıkça”, “5=Çok Sık” etki dereceleri olarak sunulmuştur.

3.3.2 Nitel Verilerin Toplanması

Nitel araştırma modeli, bireylerin anlayışları ve belli bağlamlarda ortaya çıkan süreçler ile ilgili eğitim alanındaki uygulamaları destekler nitelikte zengin betimlemeler çıkarmaktadır (Haverkamp and Young 2007). Araştırılan olgular hakkında ayrıntılı bir anlayış geliştirmek ve bu anlayışa bağlı uygulamalar ya da politikalar belirlemek için bireylerin ortak yaşamlarının bilinmesi önemli bir husustur (Saykılı 2014). Nitel araştırmaların en temel özelliği, kişilerin sosyal hayatlarında gerçeği nasıl şekillendirdikleri üzerinde durmasıdır (Merriam 2013). Alanyazın incelendiğinde durum çalışmaları için en uygun yöntemlerin görüşme ve gözlem olduğu söylenebilmektedir (Zainal 2007).

Padem, Göksu ve Konaklı (2012) yazdıkları kitapta görüşmeyi, önceden ayarlanmış bir tarihte, planlanmış kişilerle belirli bir konu üzerine yapılan konuşma olarak tanımlamaktadırlar. Araştırmalarda görüşmeler ve soru formları anket ana yönteminin birer parçası olarak görülseler bile, görüşmeler durum çalışmalarının vazgeçilmezidir

(Metin 2014). Anketlerin güvenilirlik derecesinin gerçeğe uygun şekilde saptanması güç bir olay olmakla birlikte, anketi tekrar aynı kişilere uygulama yolu da zor ve zahmetlidir. Bu bağlamda uygulanabilecek bir diğer yol ise örneklem içinden bir kısım katılımcının görüşmelere tabi tutulmasıdır.

Gillham (2000)'e göre görüşme tekniği aşağıda belirtilen durumlarda kullanılmalıdır:

- Katılımcıların sayısının az, katılımcılara ulaşabilme imkânının olduğu durumlarda kullanılmalıdır.
- Katılımcıların her biri birer “anahtar” pozisyonundadır ve hiç birini kaybetmek göze alınmamalıdır.
- Görüşmede kullanılan sorular genelde açıktır ve gelen cevapları açıklığa kavuşturacak niteliktedir.
- Görüşme konusunun hassas bir konu olması durumunda bireylerin ankette açıklayamayacakları şeyleri yüz yüze görüşürken rahatlıkla açıklamaya imkânları olur.

Sosyal bilimler alanındaki araştırmalarda daha çok kullanılmakta olan görüşme tekniği yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşme olmak üzere üçe ayrılmaktadır (Padem *et al.* 2012). Araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile veriler toplanmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşmede, araştırmacı görüşme öncesinde görüşme sorularının bulunduğu protokolü hazırlar aynı zamanda görüşme sırasında ortaya çıkan alt ve yan sorularla araştırmacı, bireyin cevaplarının ayrıntılandırılmasını sağlar (Türnüklü 2000). Bu tekniğin araştırmacıya sunmuş olduğu en büyük kolaylık ise önceden hazırlanmış olan bir protokole bağlı bir görüşme yapılması sebebiyle daha sistemli ve karşılaştırılabilir bilgiler sunmasıdır (Yıldırım ve Şimşek 2008). Derinlemesine yapılmış yarı yapılandırılmış görüşmeler, araştırmaların birincil veri kaynaklarıdır (Erbil 2017).

Araştırmada öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerini almak için nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme sürecinde görüşme kayıtları yazılarak, deşifre edilip elektronik ortama aktarılmıştır. Görüşmelerden

elde edilen veriler kodlanıp sürecin aşamaları temalarla da ilişkilendirilerek görüşmelerin detaylı incelemesi yapılmıştır.

Görüşmeler 2017-2018 öğretim yılında öğrenim görmekte olan Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi'ndeki Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatı, Felsefe, Matematik, Moleküler Biyoloji ve Genetik lisans bölümlerinden rastgele seçilen 20 kişilik 1.sınıf öğrencileri ile yapılmıştır. Çizelge 3.9'da görüşmelere katılan öğrencilerin kodlamaları yapılmış ve alan, bölüm ve cinsiyet bilgileri verilmiştir.

Çizelge 3.9 Görüşmeye Katılan Öğrencilerin Alan, Bölüm ve Cinsiyete Göre Dağılımı ve Öğrencilere Verilen Kodlar.

Alan	Bölüm	Cinsiyet	Kod
Fen Bilimleri	Matematik	Erkek	K1
Fen Bilimleri	Matematik	Erkek	K2
Fen Bilimleri	Matematik	Kadın	K3
Fen Bilimleri	Matematik	Kadın	K4
Fen Bilimleri	Matematik	Erkek	K5
Fen Bilimleri	Moleküler Biyoloji ve Genetik	Kadın	K6
Fen Bilimleri	Moleküler Biyoloji ve Genetik	Kadın	K7
Fen Bilimleri	Moleküler Biyoloji ve Genetik	Kadın	K8
Fen Bilimleri	Moleküler Biyoloji ve Genetik	Erkek	K9
Fen Bilimleri	Moleküler Biyoloji ve Genetik	Kadın	K10
Sosyal Bilimler	Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatı	Erkek	K11
Sosyal Bilimler	Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatı	Kadın	K12
Sosyal Bilimler	Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatı	Erkek	K13
Sosyal Bilimler	Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatı	Erkek	K14
Sosyal Bilimler	Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatı	Kadın	K15
Sosyal Bilimler	Felsefe	Erkek	K16
Sosyal Bilimler	Felsefe	Erkek	K17
Sosyal Bilimler	Felsefe	Erkek	K18
Sosyal Bilimler	Felsefe	Erkek	K19
Sosyal Bilimler	Felsefe	Erkek	K20

Çizelge 3.9'a göre seçilen 4 lisans bölümünün her birinden rastgele seçilmiş olan 5'er öğrenci, toplamda 20 öğrencinin alan ve bölümlere göre dağılımı ve öğrencilerin kimliğinin gizli tutulması için verilen kodlar görülmektedir.

3.4 Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Nicel ve nitel veri toplama araçlarının birlikte kullanıldığı bu araştırmada, çalışmanın analiz birimini öğrenciler oluşturmaktadır. Farklı veri toplama araçları birlikte kullanılarak veriler toplanmıştır. Böylelikle veri çeşitliliği de sağlanmıştır. Durum çalışmalarında, mümkün olduğunca birden çok veri toplama aracı kullanılmalıdır (Yıldırım ve Şimşek 2008).

3.4.1 Nicel Verilerin Analizi

Öğrencilerden elde edilen anketler incelenmiş, eksik ve hatalı anket olup olmadığı kontrol edilmiştir. Anket verilerinin kontrolü yapıldıktan ve uzman görüşü alındıktan sonra SPSS 24 programına veriler girilmiştir.

Verilerin analizinde öncelikle ön koşullar incelenerek, yapılması gereken testlerin parametrik veya non parametrik olup olmama durumuna bakılmıştır. Değişkenlere parametrik testlerin uygulanabilmesi için değişkenin her grupta normal dağılmasının gerekli olmasıyla birlikte, herhangi bir grupta normal dağılmama durumunda parametrik test kullanılamayacaktır (Büyüköztürk 2007).

Araştırmada ilk önce verilerin çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerine bakılmış, ikinci olarak eşvaryanslı olup olmadığı incelenmiş ve normal dağılım gösterme durumunda parametrik testlerin uygulamasına geçilmiştir.

Verilerin analiz aşamalarında şu yol izlenmiştir:

1. Alanların tamamına analiz yapılması
2. Alanların verilerinden çıkan sonuçların 3,00 ile karşılaştırılması
3. Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin değerlerinin 3,00 ile karşılaştırılması

Çalışmada öncelik olarak öğrencilerin uzaktan eğitime genel hazırbulunuşlukları incelenmiş, sonrasında cinsiyet, alan ve yaşa göre değişimleri test edilmiştir. Sonraki aşamalarda BİT, zaman ve UÖ (Uzaktan Öğrenme) faktörlerine yönelik öğrenci hazırbulunuşlukları incelenmiştir. Bu 3 faktörün tüm sorularının ortalama değerleri incelenmiş, ölçüt değer olan 3,00 ile karşılaştırılmıştır. Ankette, içerisinde 5’li likert tipi ifadeleri barındıran 7. Soru öğrencilerin uzaktan eğitime ve BİT, zaman, UÖ faktörlerine ilişkin hazırbulunuşluklarının ölçülmesi için kullanılmıştır. Aralık genişliği 0,8 olarak temel alınmış ve 1.00’den başlayarak 0,8 birim artışla her aralığın alt ve üst sınırları belirlenmiştir. Belirlenen alt ve üst sınırlar Çizelge 3.10’da verildiği gibidir.

Çizelge 3.10 Likert Dereceleri.

1,00 – 1,80	1 (Kesinlikle katılmıyorum)
1,81 – 2,60	2 (Katılmıyorum)
2,61 – 3,40	3 (Emin değilim)
3,41 – 4,20	4 (Katılıyorum)
4,21 – 5,00	5 (Kesinlikle katılıyorum)

BİT faktörü incelemelerinde öğrencilerin kendilerini BİT konusunda hangi düzeyde algıladıkları ve erişim imkânlarına ait yüzde tabloları ve kullandıkları internet uygulamalarının kullanım sıklık oranları verilmiştir. Son bölümde, öğrencilerin uzaktan eğitimi almaya ilişkin isteklilik durumları frekans ve yüzde tabloları ile birlikte verilmiştir.

Verilerin analizi yapılırken SPSS 24 ve Microsoft Office Excel 2016 programları kullanılmıştır.

3.4.2 Nitel Verilerin Analizi

Nitel veri analizi, katılımcıların söylediklerinden, araştırmayı yapan kişinin çıkardığı anlamlar ve yorumları birleştirmesiyle tümevarım ve tümdengelim arasında adımlar atılmasını gerektiren karmaşık bir dışa aktarma sürecidir (Merriam 2013).

Merriam (2013) veri analiz sürecini temaların oluşturulması, sınıflandırılması ve isimlendirilmesi şeklinde sıralamıştır. Temaların oluşturulması; verilerdeki bazı tekrar eden örüntüleri belirli kategoriler altında toplayarak, sınıflandırılması; kodlanan veri parçalarından veri kümeleri oluşturup test ettikten sonra sabit kalanları yapılandırarak, isimlendirilmesi ise; temaların araştırmanın amacına uygun olanlarına isim verilmesi ile gerçekleşir.

Nitel veriler, öğrenciler ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler ile sağlanmıştır. Çizelge 3.9'da gösterildiği gibi araştırmada öğrencilerin kimliklerinin gizli tutulması için her bir öğrenci için bir kod verilmiştir. Görüşmelerden elde edilen veri seti, araştırma amacı kapsamında önce iki ana tema, daha sonra da alt temalarla kategorilendirilmiştir. Araştırmacı bulguların güvenilirliğini sağlamak için oluşturduğu kod ve temaları araştırma dışından iki alan uzmanı ile paylaşarak geri dönüt almıştır.

İlk ana tema olarak, öğrencilerin uzaktan eğitime olumlu görüşleri belirlenmiş ve 3 bağlamda incelenmiştir. Bunlar öğrenme bağlamı, ortam bağlamı ve teknoloji bağlamıdır. Öğrenme bağlamı; tekrar etme olanağı sunma, kendi hızında ve birebir öğrenme olanağı sunma şeklinde iki bölümde incelenmiştir. Ortam bağlamı; rahat ve esnek bir öğrenme ortamı sunma ve farklı bir öğrenme ortamı sunma şeklinde iki bölümde incelenmiştir. Teknoloji bağlamı ise teknolojiyi etkin kullanma ve öğrenmeye destek olma şeklinde iki bölümde incelenmiştir.

İkinci ana tema olarak, öğrencilerin uzaktan eğitime olumsuz görüşleri belirlenmiş ve 4 alt temada incelenmiştir. Bunlar; aktif katılımın sağlanamaması, teknik problemler, devam zorunluluğunun olmaması ve etkileşimin az olmasıdır. Şekil 3.1 ve Şekil 3.2'de temalar görsel olarak sunulmuştur.

Şekil 3.1 Uzaktan Eğitim Üzerine Olumlu Görüşlerin Temaları.

Şekil 3.2 Uzaktan Eğitim Üzerine Olumsuz Görüşlerin Temaları.

Araştırma kapsamında görüşmelerden elde edilen nitel verilerin çözümlenmesi için nitel araştırma yöntemlerinden söylem analizi kullanılmıştır. Söylem analizi, kişilerin sohbetleri sırasında oluşan öznelarası zihinsel bileşenlerin üzerine odaklanmış bir sosyal araştırma türüdür (Elliott 1996). Söylem analizlerinde de tüm araştırma yöntemlerinde olduğu gibi veriler, analiz ve analiz sonuçları üzerine kuruludur (Sözen

1999). Bu yöntemde veriler daha çok görüşmeler yoluyla toplanır (Mil *et al.* 2007).

Söylem analizinde veri analizi temel olarak kelime ve cümlelerin yorumlanması, yapılandırılması ve makro yapılandırılma şeklinde 3 aşamada yapılır (Baş ve Akturan 2008).

1.Yorumlama: Söylemde yer alan sözcüklerin anlamlarının parçalanması ve anlamlandırılması yapılmakla birlikte cümlelerin birbirleriyle olan ilişkileri, sözcüklerin sıralandırılması ve söz dizinlerinin gruplara ayrıştırılması yapılarak metin içerisindeki gönderinin anlamı bulunmaya çalışılır.

2.Yapılandırma: Yorumlama sonucunda oluşturulan öneriler, önceki cümleler ile ilişkilendirilerek söylemdeki anlamın yeniden düzenlenip yapılandırılmasıdır.

3.Makro Yapılandırma: Söylem içerisinde yer alan sözcük ve cümlelerin küresel düzeyde anlamlarının incelenmesidir. Bir başka deyişle söylemdeki mesajın makro düzeyde algılanmasını anlamlandırmayı amaçlar.

Söylem analizi sosyal bilimlerde, en çokta eğitim ve psikoloji alanlarında tercih edilen ve oluşturulan anlam yapısı ile ilgili derinlemesine yorumlamalar yapılmasını sağlayan bir nitel araştırma yöntemidir. Bununla birlikte sosyal bilimlerde pozitifist yaklaşımların gölgesinde kalan bilim anlayışına alternatif bir bakış açısı kazandırabilir (Çelik ve Ekşi 2013).

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir. Bu bölüm iki alt bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik durumlarını ele almak amacı ile yapılmış anketten elde edilen nicel bulgular ve yorumlaması, ikinci bölümde ise görüşmeden elde edilen bulgular ve yorumlaması yapılmıştır.

4.1 Nicel Bölüm

Bu araştırmada nicel veriler “Öğrenci Veri Toplama Anketi” ile elde edilmiş olup öğrencilerin uzaktan eğitime hazırbulunuşluklarını belirlemek için betimsel ve çıkarımsal bir takım istatistiklerden geçirilmiştir. Araştırmanın amaçları ve alt amaçları dikkate alınarak, anket içeriğinde uzaktan eğitime hazırbulunuşluk faktörleri olan “BİT, Zaman ve Uzaktan Öğrenme” yeterlilikler ve kaynaklar düzeyinde incelenmiştir. Aynı zamanda öğrencilerin uzaktan eğitim derslerini almaya yaklaşımları ve yaklaşımlarının olumsuz olması durumunda da bu durumun nedenleri araştırılmıştır.

Analizlerde orta değer olan 3,00 ölçüt değer olarak kabul edilmiş ve değerlendirmeler de bu ölçüt değere göre yapılmıştır. BİT faktörü incelenirken, BİT hazırbulunuşluk düzeyinin belirlenmesi dışında öğrencilerin bilgisayar ve interneti kullanım düzeylerine yönelik algıları, bilgisayar ve internete erişim imkânları da incelenmiştir. Ayrıca öğrencilerin uzaktan eğitim derslerini almaya yaklaşımları ve olumsuz yaklaşımları durumunda da nedenleri incelenmiştir.

4.1.1 Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Ait Bulgular

“Öğrenci Veri Toplama Anketi” nin birinci bölümünde öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin bulgular araştırılmıştır. Çizelge 4.1’de görüldüğü gibi 4 demografik özellik ile ilgili bilgiler bu bölümde toplanmıştır. Cinsiyet ve alan sorularında anket üzerinde öğrencilerin seçim yaparak anketi işaretleme, yaş ve üniversite sorularında boşluk bırakılarak bu kısımları kendilerinin elle doldurması istenmiştir

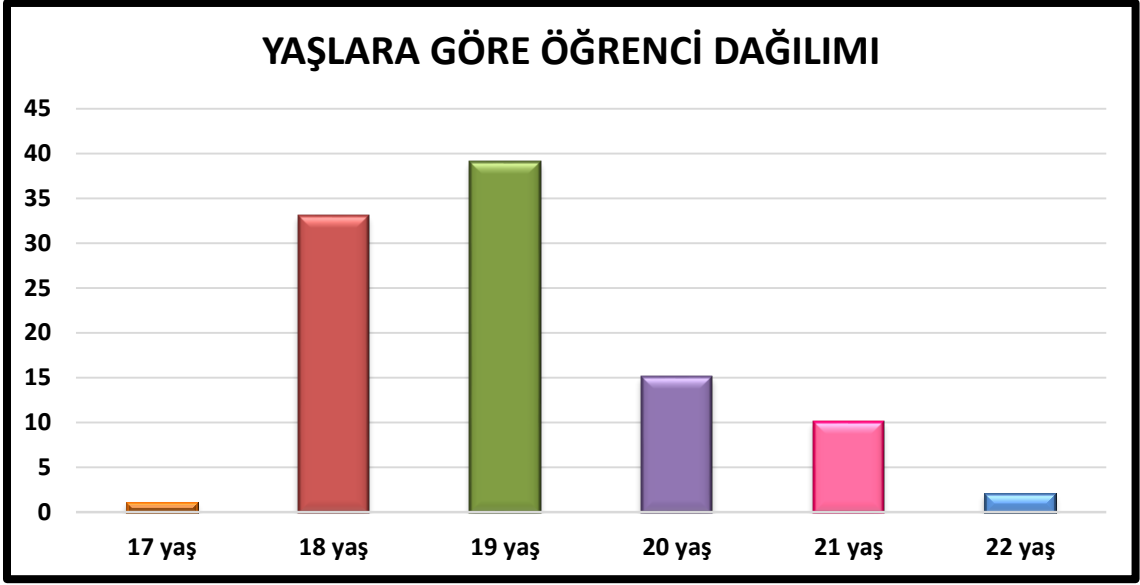
Çizelge 4.1 Ankette Birinci Bölümde Yer Alan Sorular.

Bölüm 1: Demografik Bilgiler	
1. Yaş	
2. Cinsiyet	
3. Alan	
4. Üniversite	

Çizelge 4.2’de araştırmaya katılan öğrencilerin yaş, cinsiyet ve alana göre frekansları ve yüzdeleri verilmiştir. Öğrenciler fen veya sosyal bilimler alanında öğrenim görmelerine göre 4 lisans bölümünden eşit sayıda seçilmiştir.

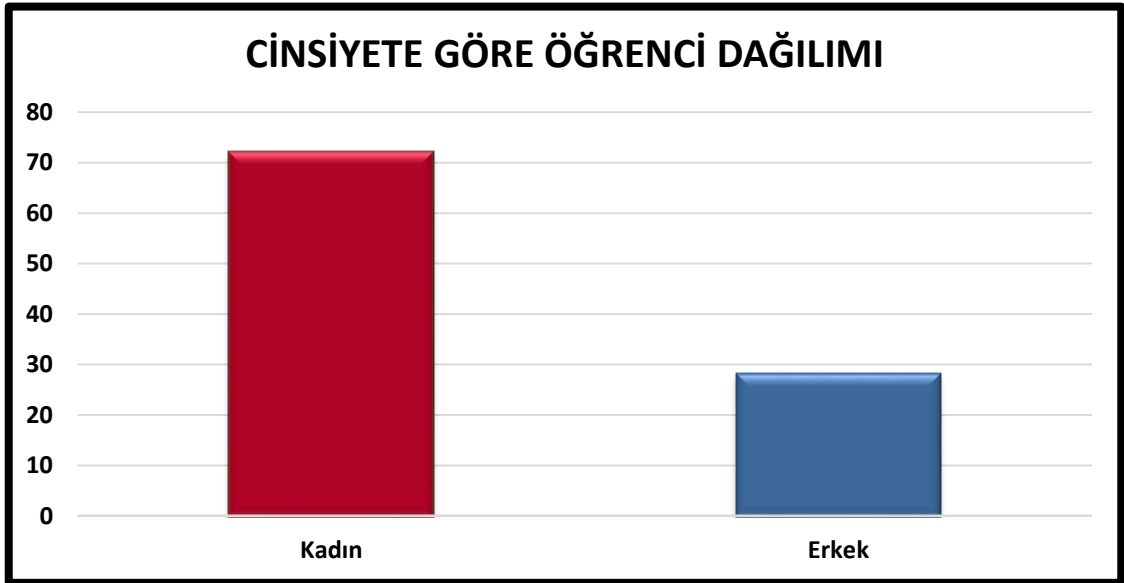
Çizelge 4.2 Ankete Katılan Öğrencilerin Yaş, Cinsiyet ve Alanlara Göre Frekans ve Yüzdeleri.

Yaş	<i>f</i>	%
17 yaş	1	1
18 yaş	33	33
19 yaş	39	39
20 yaş	15	15
21 yaş	10	10
22 yaş	2	2
Toplam	100	100
Cinsiyet	<i>f</i>	%
Kadın	72	72
Erkek	28	28
Toplam	100	100
Alan	<i>f</i>	%
Sosyal Bilimler(ÇTLE)	25	25
Sosyal Bilimler(Felsefe)	25	25
Fen Bilimleri(Matematik)	25	25
Fen Bilimleri(MBG)	25	25
Toplam	100	100

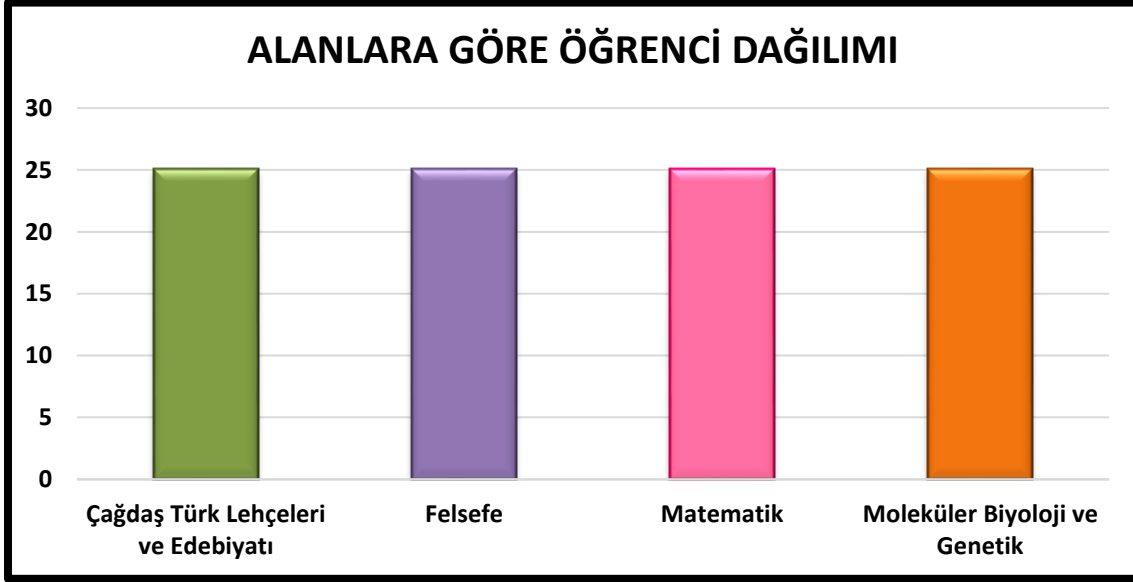
Şekil 4.1 Öğrencilerin Yaşlara Göre Dağılım Grafiği.

Şekil 4.1’de ankete katılan öğrencilerin yaşlara göre dağılım grafiği verilmiştir. Çizelge 4.2 incelendiğinde 1 öğrenci 17 yaş grubunda (%1), 33 öğrenci 18 yaş grubunda (%33), 39 öğrenci 19 yaş grubunda (%39), 15 öğrenci 20 yaş grubunda (%15), 10 öğrenci 21 yaş grubunda (%10) ve 2 öğrenci 22 yaş grubunda (%2) bulunmaktadır. Şekil 4.1 ve Çizelge 4.2 birlikte incelendiğinde öğrencilerin büyük çoğunluğunun 18-19 yaşta yığıldığı görülmektedir.

Şekil 4.2 Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılım Grafiği.

Şekil 4.2’de ankete katılan öğrencilerin cinsiyete göre dağılım grafiği verilmiştir. Çizelge 4.2 incelendiğinde ankete katılan öğrencilerin 72’si (%72) kadın, 28’i (%28) erkektir. Şekil 4.2 ve Çizelge 4.2 incelendiğinde ankete katılan kadın sayısının erkek sayısına oranla daha yüksek olduğu görülmektedir.

Şekil 4.3 Öğrencilerin Alanlara Göre Dağılım Grafiği.

Şekil 4.3’te ankete katılan öğrencilerin alanlara göre dağılım grafiği verilmiştir. Çizelge 4.2 incelendiğinde ankete katılan 100 öğrencinin 4 lisans bölümünden eşit sayıda seçildiği görülmektedir. Fen Bilimleri alanından iki lisans bölümü (N=50), Sosyal Bilimler alanından iki lisans bölümü (N=50) seçilmiştir.

4.1.2 Öğrencilerin Uzaktan Eğitime İlişkin Genel Hazırbulunuşluk Düzeyleri

Bu bölümde BİT, zaman ve UÖ faktörlerinden oluşan öğrencilerin uzaktan eğitime genel hazırbulunuşluk düzeyleri incelenmiş ve genel hazırbulunuşluk düzeyi ölçüt değeri olan 3,00 ile karşılaştırılmıştır. Alt bölümlerde öğrencilerin uzaktan eğitime genel hazırbulunuşluk düzeylerinin cinsiyet, yaş ve alan kriterlerine göre karşılaştırmaları yapılarak farklılaşma olup olmadığı incelenmiştir.

Çizelge 4.3’te öğrencilerin uzaktan eğitime genel hazırbulunuşluk düzeyi ortalaması, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerleri verilmiştir. Buna göre öğrencilerin genel

hazırbulunuşluk düzeyi ortalaması 3,64 değerini almış ve ölçüt değer olan 3,00'den yüksek bulunmuştur. Parametrik testlere geçmeden önce normal dağılımda olup olmadığını anlamak için çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. -1 ve +1 arasında kalan çarpıklık, basıklık değerleri çıktığında, puanlarda normal dağılımdan çok fazla sapmanın olmadığı kabul edilmektedir (Salar 2013).

Çizelge 4.3 Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Genel Hazırbulunuşluk Düzeylerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.

	Sayı (N)	Ortalama (M)	Standart Sapma	Çarpıklık (Skewness)	Basıklık (Kurtosis)
Genel Ortalama	100	3,64	,84710	-,349	,104

Çarpıklık (0,349) ve basıklık (0,104) değerleri incelendiğinde, ortalamanın normal dağılımı desteklediği ve parametrik testlerin yapılabileceği görülmektedir. Bu yüzden ortalamayı ölçüt değer ile karşılaştırmak için tek örneklem t testi uygulanmıştır.

Çizelge 4.4 Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Genel Hazırbulunuşluk Düzeylerine Ait Tek Örneklem T Testi Sonuçları.

	t	df	P	Fark
Genel Ortalama	7,555	99	,000	,6400

Çizelge 4.4'te araştırmaya katılan öğrencilerin uzaktan eğitime genel hazırbulunuşluk düzey ortalamasına bakıldığında (M=3,64) ölçüt değerden (3,00) yüksek olduğuna ve 0,05 anlamlılık düzeyinde farklılaştığına ulaşılmıştır ($p=0,00<0,05$). Bu sonuç esas alındığında öğrencilerin uzaktan eğitime hazır olduklarını söylemek mümkündür. Öğrencilerin genel hazırbulunuşluk düzeylerinin cinsiyet ve alana göre farklılaşma durumları ve yaşla hazırbulunuşluk arasında ilişki durumu alt bölümlerde incelenmiştir.

4.1.2.1 Öğrencilerin Hazırbulunuşluk Düzeylerinin Cinsiyete Göre İncelenmesi

Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin uzaktan eğitime genel hazırbulunuşluk düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı incelenmiştir.

Çizelge 4.5 Öğrencilerin Cinsiyete Göre Uzaktan Eğitime Genel Hazırbulunuşluk Düzeylerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.

Üniversite Öğrencileri	Sayı (N)	Ortalama (M)	Standart Sapma	Çarpıklık (Skewness)	Basıklık (Kurtosis)
Kadın	72	3,5833	,80053	-,449	,672
Erkek	28	3,7857	,95674	-,357	-,691

Çizelge 4.5'te görüldüğü gibi cinsiyete göre öğrencilerin genel hazırbulunuşluk düzeyleri normal dağılım göstermektedir. Öğrencilerin genel hazırbulunuşluk düzey ortalamalarının anlamlı bir şekilde dağılıp dağılmadığını öğrenmek için bağımsız örneklem t testi yapılmış ve sonuçları Çizelge 4.6'da gösterilmiştir.

Çizelge 4.6 Öğrencilerin Cinsiyete Göre Uzaktan Eğitime Genel Hazırbulunuşluk Düzeylerine Ait T Testi Sonuçları.

	t	df	p	Fark
Genel Ortalama	-1,074	98	,286	,2024

Çizelge 4.6'da görüldüğü gibi cinsiyete göre genel hazırbulunuşluk düzeylerinde istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı farklılaşma saptanmamıştır ($p=0,286>0,05$). Erkek öğrencilerin uzaktan eğitime genel hazırbulunuşluk düzeylerinin ortalamalarının ($M=3,78$), kadın öğrencilere göre ($M=3,58$) daha yüksek olduğu bulunmuştur.

4.1.2.2 Öğrencilerin Hazırbulunuşluk Düzeylerinin Alanlara Göre İncelenmesi

Bu bölümde öğrencilerin uzaktan eğitime hazırbulunuşluk düzeylerinin alanlara göre farklılaşma durumları incelenmiştir. İlk önce alanlar ölçüt değeri olan 3,00 ile karşılaştırılmış, daha sonra araştırmaya katılan tüm öğrencilerin ortalama hazırbulunuşluk düzeyi 3,00 ile karşılaştırılarak anlamlı bir fark olup olmadığı araştırılmıştır.

Çizelge 4.7 Öğrencilerin Alanlara Göre Uzaktan Eğitime Genel Hazırbulunuşluk Düzeylerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.

Alan	Sayı (N)	Ortalama (M)	Standart Sapma	Çarpıklık (Skewness)	Basıklık (Kurtosis)
Fen Bilimleri	50	3,7000	,70711	-,216	,041
Sosyal Bilimler	50	3,5800	,97080	-,305	-,218

Çizelge 4.7’de görüldüğü gibi alanlara göre öğrencilerin genel hazırbulunuşluk düzeyleri normal dağılım göstermektedir. Öğrencilerin genel hazırbulunuşluk düzey ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını öğrenmek için bağımsız örneklem t testi yapılmış ve sonuçları Çizelge 4.8’de gösterilmiştir.

Çizelge 4.8 Öğrencilerin Alanlara Göre Uzaktan Eğitime Genel Hazırbulunuşluk Düzeylerine Ait T Testi Sonuçları.

	t	df	p	Fark
Genel Ortalama	7,707	98	,482	,1200

Çizelge 4.8’de görüldüğü gibi alanlara göre genel hazırbulunuşluk düzeylerinde istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı farklılaşma saptanmamıştır ($p=0,482>0,05$). Fen Bilimleri alanı öğrencilerinin uzaktan eğitime genel hazırbulunuşluk düzeylerinin ortalamalarının ($M=3,70$), Sosyal Bilimler alanı öğrencilerine göre ($M=3,58$) daha yüksek olduğu bulunmuştur.

4.1.2.3 Öğrencilerin Hazırbulunuşluk Düzeylerinin Yaşlara Göre İncelenmesi

Bu bölümde öğrencilerin uzaktan eğitime hazırbulunuşluk düzeylerinin yaşlara göre farklılaşma durumları incelenmiştir. Çizelge 4.9’da görüldüğü gibi öncelikle öğrencilerin yaşlarına göre hazırbulunuşluk ortalamaları bulunmuştur.

Çizelge 4.9 Öğrencilerin Yaşlara Göre Uzaktan Eğitime Genel Hazırbulunuşluk Düzeylerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.

Yaşlar	Sayı (N)	Ortalama (M)	Standart Sapma	Çarpıklık (Skewness)	Basıklık (Kurtosis)
17 yaş	1	3,0000	.	.	.
18 yaş	33	3,4242	,83030	-,965	1,081
19 yaş	39	3,6667	,92717	-,101	-,796
20 yaş	15	3,7333	,59362	,091	-,171
21 yaş	10	4,0000	,81650	,000	-1,393
22 yaş	2	4,5000	,70711	.	.

Öğrencilerin yaş ortalamalarının eşvaryanslı dağılıp dağılmadığını anlamak için ise Levene Testi yapılmıştır. Levene Testinin sonucu Çizelge 4.10'da yer almakta ve eşvaryanslılık koşulunu sağladığı görülmektedir ($p=0,238>0,05$).

Çizelge 4.10 Öğrencilerin Yaşlara Göre Levene Testi Sonuçları.

Levene İstatistiği	df1	df2	p
1,405	4	94	,238

Çizelge 4.10'daki Levene testi sonuçlarına göre yaş ortalamalarının karşılaştırılabilmesi için ANOVA testi yapılmıştır. ANOVA testinin sonuçları Çizelge 4.11'de verilmiştir.

Çizelge 4.11 Öğrencilerin Yaşlara Göre ANOVA Testi Değerleri.

Genel Ortalama	df	F	p
Gruplar Arası	5	1,387	,236
Grup İçi	94		
Toplam	99		

Çizelge 4.11 incelendiğinde öğrencilerin yaşlarına göre uzaktan eğitime hazırbulunuşluk düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($F=1,387$, $p=0,236>0,05$). Fakat öğrencilerin yaşları ile hazırbulunuşluklarının doğru orantılı artması dikkat çekicidir.

4.1.3 Öğrencilerin BİT Hazırbulunuşluk Düzeyleri, Yeterlilik ve Kaynakları

Bu bölümde üniversite öğrencilerinin BİT faktörüne hazırbulunuşluk düzeyleri, yeterlilikleri ve kaynakları incelenmiştir. İlk olarak öğrencilerin BİT faktörüne hazırbulunuşluklarına ait ifadelere verdikleri cevapların ortalamaları Çizelge 4.12’de verilmiştir. Daha sonra öğrencilerin internet uygulamalarını kullanma oranları ve öğrencilerin BİT faktörüne genel hazırbulunuşluk düzeyleri, alt bölümlerde ise öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanım algıları ve erişim düzeyleri ele alınmıştır.

Çizelge 4.12 BİT Faktörü İfadeleri ve Ortalamaları.

İfadeler	Kod	Ortalama
Teknolojinin insanın yaşamını kolaylaştıran yararlı araçlar sağladığını düşünüyorum.	B2S7_1	4,14
Farklı bilişim teknolojilerini kullanarak öğrenebileceğime inanıyorum.	B2S7_2	3,92
Görüntülü İnternet iletişim araçlarını (Messenger,Skype vb.) rahatlıkla kullanabiliyorum.	B2S7_9	3,85
Aktif olarak kullandığım bir e-posta adresim var.	B2S7_10	3,74
Bilgisayar ve İnternet kullanarak ödev ve ders materyali hazırlayabiliyorum.	B2S7_11	3,65
E-posta ya da sohbet gibi yazmayı gerektiren araçlar ile etkili iletişim kurabiliyorum.	B2S7_8	3,59

Çizelge 4.12’deki ifade ve karşısındaki öğrenci cevaplarının ortalamaları incelendiğinde her bir ifadenin ölçüt değer olan 3,00’den yüksek olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin cevaplarına göre B2S7_1 kodlu ifade olan “Teknolojinin insanın yaşamını kolaylaştıran yararlı araçlar sağladığını düşünüyorum.” en yüksek ortalamaya sahiptir. Buna göre öğrencilerin teknolojiye olumlu yaklaştıkları söylenebilir. B2S7_1 kodlu ifadenin ortalama değeri 4,14 olmakla birlikte bu değer “Katılıyorum” düzeyinde bulunmaktadır.

B2S7_2 kodlu “Farklı bilişim teknolojilerini kullanarak öğrenebileceğime inanıyorum.” ifadesi ise B2S7_1 kodlu ifadeye göre daha düşük ortalamaya sahiptir. Bu da öğrencilerin teknolojiyi hayatlarında kullanmaya olumlu yaklaşımları ile birlikte öğrenme-öğretme süreçlerinde teknolojinin kullanılmasına yönelik düşüncelerinin de olumlu olduğunun ancak ilk ifadeye göre olumluluk düzeyinin çok az düşük olduğunu gösterir. B2S7_2 kodlu ifade ortalama 3,92 değerini almıştır ve bu değer “Katılıyorum” sınırında bulunmaktadır.

B2S7_9 kodlu “Görüntülü İnternet iletişim araçlarını (Messenger,Skype vb.) rahatlıkla kullanabiliyorum.” ifadesinde bahsedilen görüntülü iletişim araçlarını rahat kullanma konusundaki öğrenci ortalaması 3,85’tir. Bu ortalama öğrencilerin bu konuda “Katılıyorum” sınırları içerisinde kaldıklarını gösterir. B2S7_8 ve B2S7_9 kodlu ifadeler öğrencilerin BİT’i iletişimlerinde etkili kullanmalarına yönelik sorulardır. İki ifadenin karşılaştırılması halinde öğrencilerin daha çok yazılı iletişim araçları yerine görüntülü iletişim araçlarını tercih ettikleri düşünülebilir.

B2S7_10 kodlu “Aktif olarak kullandığım bir e-posta adresim var.” ifadesinde öğrencilerin aktif kullanımda bir e-posta adreslerinin olup olmadığını puanlamaları istenmiştir. 3,74 ortalama ile bu ifade “Katılıyorum” sınırlarında kalmıştır.

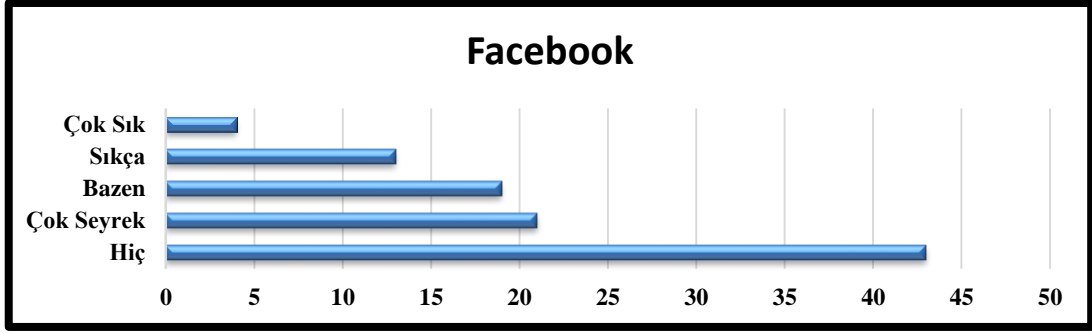
B2S7_11 kodlu “Bilgisayar ve İnternet kullanarak ödev ve ders materyali hazırlayabiliyorum.” ifadesinde öğrencilerin öğrenme süreçlerinde ödev ve ders materyallerini bilgisayar ve interneti kullanarak hazırlayabilme durumları puanlanmıştır. Bu ifadeye verilen öğrenci cevaplarının ortalaması ise 3,65’tir ve “Katılıyorum” düzeyindedir.

B2S7_8 kodlu “E-posta ya da sohbet gibi yazmayı gerektiren araçlar ile etkili iletişim kurabiliyorum.” ifadesinin ortalama değerine baktığımızda öğrencilerin e-posta, sohbet gibi yazılı iletişim araçlarını kullanarak etkili iletişim kurma konusunda olumlu yaklaştıkları görülmektedir. Fakat bu ifade diğer ifadelerin ortalamalarından daha düşük derecelendirilmiştir. B2S7_8 kodlu sorunun ortalama değeri 3,59 olmakla birlikte bu değer 3,00 ölçüt değerinden yüksek ve “Katılıyorum” sınırındadır.

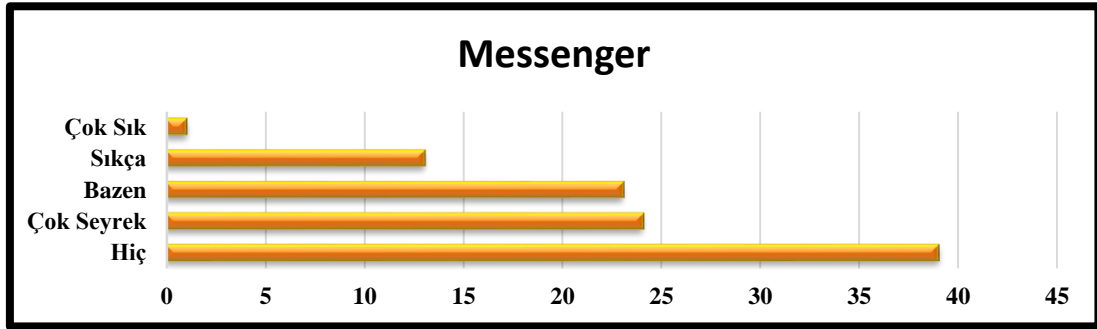
Çizelge 4.13 İnternet Uygulamalarını Kullanan Öğrenci Sayıları ve Yüzdeleri.

İnternet Uygulamaları	Hic Sayı(N) Yüzde(%)	Cok Seyrek Sayı(N) Yüzde(%)	Bazen Sayı(N) Yüzde(%)	Sıkça Sayı(N) Yüzde(%)	Cok Sık Sayı(N) Yüzde(%)
Facebook	43 %43	21 %21	19 %19	13 %13	4 %4
Messenger	39 %39	24 %24	23 %23	13 %13	1 %1
Twitter	51 %51	10 %10	17 %17	11 %11	11 %11
E-Posta	11 %11	23 %23	30 %30	25 %25	11 %11
Forumlar	48 %48	22 %22	19 %19	7 %7	4 %4
Skype	58 %58	20 %20	16 %16	5 %5	1 %1

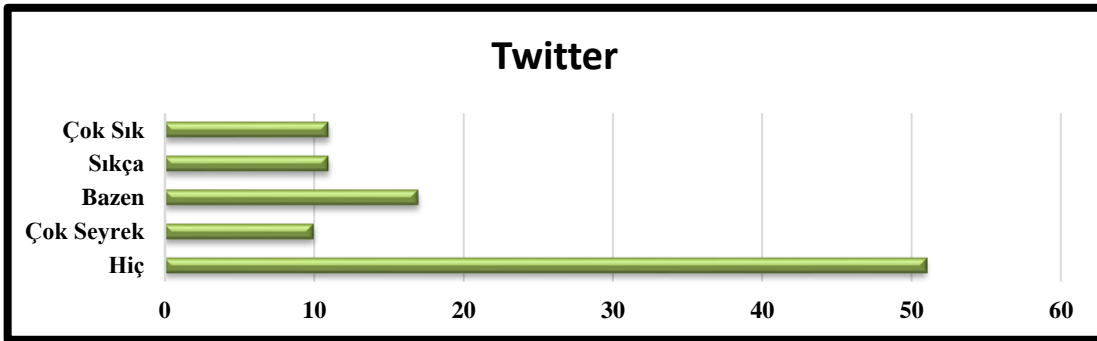
Çizelge 4.13'te öğrencilerin internet uygulamalarını ne sıklıkla kullandıklarına dair ifadedeki derecelendirmeyi işaretleyen öğrenci sayıları ve yüzdeleri bulunmaktadır. Bu veriler ışığında öğrencilerin internet uygulamalarını sıklıkla kullanmadıkları söylenebilir. Bu internet uygulamaları içinde en çok kullanılanı ise e-posta olmuştur. Öğrencilerin %36'sı e-postayı "Sıkça" ve "Çok Sık" kullandıklarını belirtmişlerdir. Her bir uygulama için ayrı düşünüldüğünde öğrenci sayısının yaklaşık yarısının Twitter, Skype ve Forumları hiç kullanmadığı görülmektedir. Messenger ve Facebook uygulamaları kullanılmakla birlikte çok sık düzeyde kullanılmamaktadır. Çizelge 4.13 verileri ile Facebook, Messenger, Twitter, E-Posta, Forumlar ve Skype uygulamalarının kullanım oranları aşağıdaki şekillerde görsel olarak gösterilmektedir.

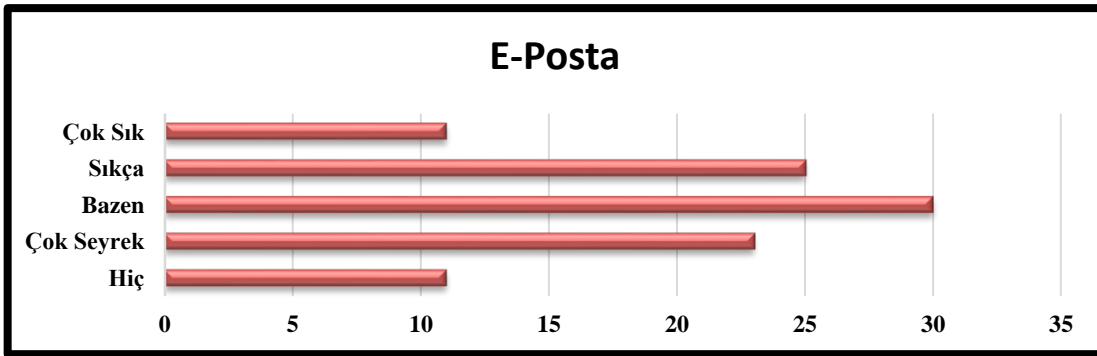
Şekil 4.4 Öğrencilerin Facebook Kullanım Oranları.

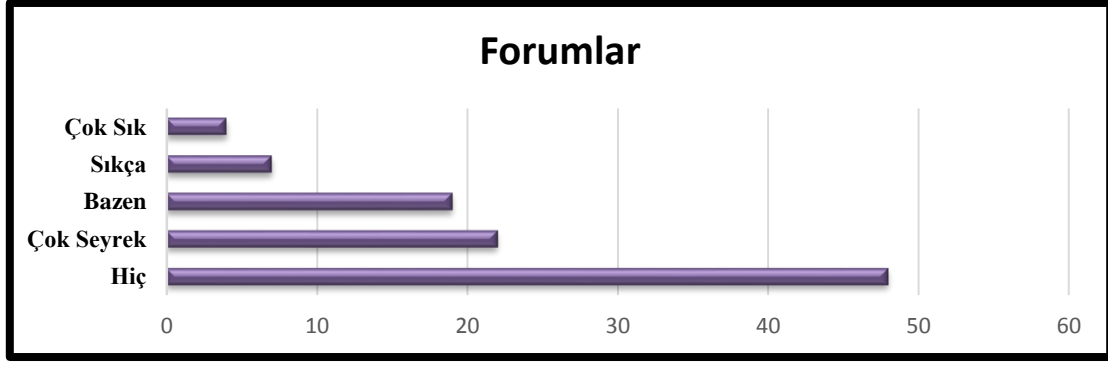
Şekil 4.5 Öğrencilerin Messenger Kullanım Oranları.

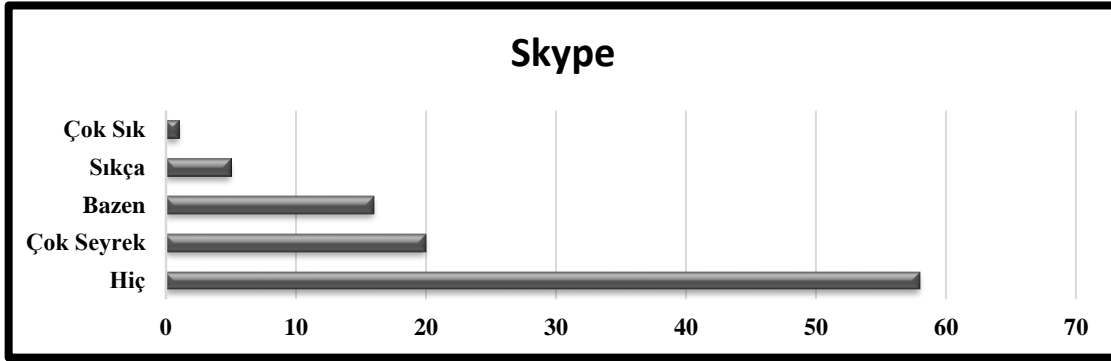
Şekil 4.6 Öğrencilerin Twitter Kullanım Oranları.

Şekil 4.7 Öğrencilerin E-Posta Kullanım Oranları.

Şekil 4.8 Öğrencilerin Forumları Kullanım Oranları.

Şekil 4.9 Öğrencilerin Skype Kullanım Oranları.

Öğrencilerin BİT faktörüne genel hazırbulunuşluk düzey ortalaması Çizelge 4.14'te gösterilmiştir.

Çizelge 4.14 Öğrencilerin BİT Faktörüne Genel Hazırbulunuşluk Düzeylerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.

	Sayı (N)	Ortalama (M)	Standart Sapma	Çarpıklık (Skewness)	Basıklık (Kurtosis)
Genel Ortalama	100	3,97	,99955	-,620	-,435

Çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde ortalamanın normal dağılımı desteklediği ve parametrik testlerin yapılabileceği görülmektedir. Bu yüzden ortalamayı ölçüt değer ile karşılaştırmak için tek örneklem t testi uygulanmıştır. Uygulanan tek örneklem t testi sonuçları Çizelge 4.15'te verilmiştir.

Çizelge 4.15 Öğrencilerin BİT Faktörüne Genel Hazırbulunuşluk Düzeylerine Ait Tek Örneklem T Testi Sonuçları.

	t	Df	p	Fark
Genel Ortalama	9,704	99	,000	,9700

Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin BİT faktörüne genel hazırbulunuşluk düzey ortalamasına bakıldığında (M=3,97) ölçüt değerden (3,00) yüksek olduğuna ve 0,05 anlamlılık düzeyinde farklılaştığına ulaşılmıştır (p=0,00<0,05). Bu sonuç esas alındığında öğrencilerin BİT faktörüne hazırbulunuşluklarının yüksek olduğu söylenebilir.

4.1.3.1 Öğrencilerin Bilgisayar Kullanımına Yönelik Algı Düzeyleri

Bu bölümde öğrencilerin bilgisayar kullanımına yönelik kendilerini nasıl değerlendirdikleri ve hangi düzeyde gördükleri araştırılmıştır.

Çizelge 4.16’da öğrencilerin Fen Bilimleri ya da Sosyal Bilimler alanında olmalarına göre kendilerini bilgisayar kullanım düzeyleri konusunda nasıl değerlendirdikleri gösterilmektedir.

Çizelge 4.16 Öğrencilerin Bilgisayar Kullanım Düzeyine Yönelik Algıları.

Kullanım Düzeyi		Fen Bilimleri	Sosyal Bilimler	Toplam
Hiç Kullanmıyorum	Sayı(N)	4	3	7
	Yüzde(%)	%8	%6	%7
Başlangıç Düzeyinde	Sayı(N)	7	9	16
	Yüzde(%)	%14	%18	%16
Orta Düzeyde	Sayı(N)	24	19	43
	Yüzde(%)	%48	%38	%43
İyi Düzeyde	Sayı(N)	13	16	29
	Yüzde(%)	%26	%32	%29
Profesyonel	Sayı(N)	2	3	5
	Yüzde(%)	%4	%6	%5
Toplam	Sayı(N)	50	50	100
	Yüzde(%)	%100	%100	%100

Ankete katılan tüm öğrenciler birlikte değerlendirildiğinde %43 oranında “Orta Düzeyde”, %29 oranında ise “İyi Düzeyde” seçeneği işaretlenmiştir. Buna göre

öğrencilerin %43'ü bilgisayar kullanım düzeylerini “Orta”, %29'u ise “İyi” düzeyde değerlendirmektedir.

Alanlara baktığımızda ve Fen Bilimleri alanındaki öğrencileri kendi içerisinde değerlendirdiğimizde; 50 Fen Bilimleri öğrencisinin %48'i “Orta Düzeyde”, %26'sı “İyi Düzeyde” seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu bağlamda öğrencilerin %74'ü bilgisayar kullanımı açısından kendilerini “Orta” ve “İyi” düzeyde görmektedirler. Öğrencilerin %8'i bilgisayarı hiç kullanmadığını, %14'ü başlangıç düzeyinde kullandığını ve %4'ü ise profesyonel olarak kullandığını belirtmektedirler.

Sosyal Bilimler alanındaki öğrencileri kendi içerisinde değerlendirdiğimizde; 50 Sosyal Bilimler öğrencisinin %38'i “Orta Düzeyde”, %32'si “İyi Düzeyde” seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu bağlamda öğrencilerin %70'i bilgisayar kullanımı açısından kendilerini “Orta” ve “İyi” düzeyde görmektedirler. Öğrencilerin %6'sı bilgisayarı hiç kullanmadığını, %18'i başlangıç düzeyinde kullandığını ve %6'sı ise profesyonel olarak kullandığını belirtmektedirler.

Tüm öğrencilerin bilgisayar kullanım algılarına baktığımızda öğrencilerin büyük çoğunluğu (Toplam=72 öğrenci) bilgisayarı “Orta” veya “İyi” düzeyde kullandıklarını düşünmektedirler. Öğrencilerin %7'si hiç bilgisayar kullanmadıklarını, %16'sı başlangıç düzeyinde %5'i ise profesyonel düzeyde bilgisayar kullandıklarını düşünmektedirler.

4.1.3.2 Öğrencilerin Bilgisayara Erişim Düzeyleri

Bu bölümde öğrencilerin bilgisayara erişim imkânlarına ve erişimin nerden sağlandığına yönelik Çizelge 4.17'de gösterilen ifadelerle verilen öğrenci cevapları incelenmiştir.

Çizelge 4.17 Öğrencilerin Bilgisayar Erişimini Nereden Sağladığına Dair İfadeler ve İfadelere Cevap Veren Öğrenci Sayıları.

İfadeler	Hayır	Ev/ Kaldığım Yer	Üniversite	İş
Evet, yeterli donanıma sahip istediğim zaman kullanabileceğim bir bilgisayar var.	35	54	11	0
Evet, yeterli donanıma sahip bir bilgisayar var, ancak her zaman kullanamıyorum.	60	24	15	1
Evet, bilgisayar var ancak yeterli donanıma sahip değil.	74	14	8	1

İfadeler tek tek incelendiğinde öğrencilerin %35'i (35 öğrenci) yeterli donanıma sahip bir bilgisayarlarının olmadığını belirtmiştir. Yeterli donanıma sahip bilgisayarı olan öğrencilerin %16'sı bilgisayar erişimini üniversiteden, %84'ü ise ev veya kaldığı yerden karşıladığını bildirmiştir.

“Evet, yeterli donanıma sahip bir bilgisayar var, ancak her zaman kullanamıyorum.” ifadesini incelediğimizde öğrencilerin %60'ı bu ifadeyi işaretlememiştir. Bu ifadeyi işaretleyen öğrencilerin cevapları kendi içerisinde incelendiğinde öğrencilerin %60'ı evde veya kaldığı yerde, %37,5'i üniversitede, %2,5'i ise işyerinde bilgisayarının olduğunu fakat istediği zaman kullanamadığını bildirmiştir.

“Evet, bilgisayar var ancak yeterli donanıma sahip değil.” ifadesini incelediğimizde öğrencilerin %74'ü bu ifadeyi işaretlememiştir. Bu ifadeyi işaretleyen öğrencilerin cevapları kendi içerisinde incelendiğinde öğrencilerin %60,8'i evde veya kaldığı yerde, %34,7'si üniversitede, %4,3'ü ise işyerinde bilgisayarının olduğunu fakat yeterli donanıma sahip olmadığını bildirmiştir.

Bu ifadeler verilen cevaplar ışığında öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun evden/kaldıkları yerden bilgisayara erişim imkânını sağladıklarını söylemek mümkündür.

4.1.3.3 Öğrencilerin İnternet Kullanımına Yönelik Algı Düzeyleri

Bu kısımda öğrencilerin internet kullanımına yönelik kendilerini nasıl değerlendirdikleri ve hangi düzeyde gördükleri araştırılmıştır.

Çizelge 4.18 Öğrencilerin İnternet Kullanım Düzeyine Yönelik Algıları.

Kullanım Düzeyi		Fen Bilimleri	Sosyal Bilimler	Toplam
Hiç Kullanmıyorum	Sayı(N)	1	0	1
	Yüzde(%)	%2	%0	%1
Başlangıç Düzeyinde	Sayı(N)	1	1	2
	Yüzde(%)	%2	%2	%2
Orta Düzeyde	Sayı(N)	20	19	39
	Yüzde(%)	%40	%38	%39
İyi Düzeyde	Sayı(N)	24	25	49
	Yüzde(%)	%48	%50	%49
Profesyonel	Sayı(N)	4	5	9
	Yüzde(%)	%8	%10	%9
Toplam	Sayı(N)	50	50	100
	Yüzde(%)	%100	%100	%100

Çizelge 4.18’de öğrencilerin kendilerini internet kullanım düzeyleri konusunda nasıl değerlendirdikleri gösterilmektedir. Ankete katılan tüm öğrenciler birlikte değerlendirildiğinde %39 oranında “Orta Düzeyde”, %49 oranında ise “İyi Düzeyde” seçeneği işaretlenmiştir. Buna göre öğrencilerin %39’u internet kullanım düzeylerini “Orta”, %49’u ise “İyi” düzeyde değerlendirmektedir.

Alanlara baktığımızda ve Fen Bilimleri alanındaki öğrencileri kendi içerisinde değerlendirdiğimizde; 50 Fen Bilimleri öğrencisinin %40’ı “Orta Düzeyde”, %48’i “İyi Düzeyde” seçeneğini işaretlemiştir. Bu bağlamda öğrencilerin %88’i internet kullanımı açısından kendilerini “Orta” ve “İyi” düzeyde görmektedir. Öğrencilerin %2’si interneti hiç kullanmadığını, %2’si başlangıç düzeyinde kullandığını ve %8’i ise profesyonel olarak kullandığını belirtmektedirler.

Sosyal Bilimler alanındaki öğrencileri kendi içerisinde değerlendirdiğimizde; 50 Sosyal Bilimler öğrencisinin %38’i “Orta Düzeyde”, %50’si “İyi Düzeyde” seçeneğini işaretlemiştir. Bu bağlamda öğrencilerin %88’i internet kullanımı açısından

kendilerini “Orta” ve “İyi” düzeyde görmektedir. Öğrencilerin %2’si başlangıç düzeyinde kullandığını ve %10’u ise profesyonel olarak kullandığını belirtmektedir. Öğrencilerin hiç biri “Hiç Kullanmıyorum” seçeneğini işaretlememiştir.

Tüm öğrencilerin internet kullanım düzeyi algılarına baktığımızda öğrencilerin büyük çoğunluğu (Toplam=88 öğrenci) interneti “Orta” veya “İyi” düzeyde kullandıklarını düşünmektedirler. Öğrencilerin %1’i hiç internet kullanmadıklarını, %2’si başlangıç düzeyinde %9’u ise profesyonel düzeyde internet kullandıklarını düşünmektedirler.

4.1.3.4 Öğrencilerin İnternete Erişim Düzeyleri

Bu bölümde öğrencilerin internete erişim imkânlarına ve erişimin nerden sağlandığına yönelik Çizelge 4.19’da gösterilen ifadelere verilen öğrenci cevapları incelenmiştir.

Çizelge 4.19 Öğrencilerin İnternet Erişimini Nereden Sağladığına Dair İfadeler ve İfadelere Cevap Veren Öğrenci Sayıları.

İfadeler	Hayır	Ev/ Kaldığım Yer	Üniversite	İş
Evet, sorunsuz çalışan ve dilediğim zaman kullanabileceğim İnternet bağlantısı var.	41	51	8	0
Evet, sorunsuz çalışan İnternet bağlantısı var ancak her zaman kullanamıyorum.	67	18	13	2
Evet, İnternet var ancak sık sık bağlantı sorunu yaşıyorum.	61	22	16	1

İfadeler tek tek incelendiğinde öğrencilerin %41’i (41 öğrenci) sorunsuz çalışan ve dilediklerinde kullanabildikleri bir internet bağlantısının olmadığını belirtmişlerdir. Sorunsuz çalışan bir internet bağlantılarının bulunduğunu ifade eden öğrencilerin %86,4’ü internet erişimini ev veya kaldığı yerden, %13,6’sı ise üniversiteden sağladığını bildirmişlerdir.

“Evet, sorunsuz çalışan İnternet bağlantısı var ancak her zaman kullanamıyorum.” ifadesini incelediğimizde öğrencilerin %67’si bu ifadeyi işaretlememiştir. Bu ifadeyi işaretleyen öğrencilerin cevapları kendi içerisinde incelendiğinde öğrencilerin %54,5’i ev veya kaldığı yerde, %39,5’i üniversitede, %6’sı ise işyerinde internet bağlantısının olduğunu fakat her zaman kullanamadığını ifade etmişlerdir.

“Evet, İnternet var ancak sık sık bağlantı sorunu yaşıyorum.” ifadesini incelediğimizde öğrencilerin %61’i bu ifadeyi işaretlememiştir. Bu ifadeyi işaretleyen öğrencilerin cevapları kendi içerisinde incelendiğinde öğrencilerin %56,4’ü evde veya kaldığı yerde, %41’i üniversitede, %2,5’i ise işyerinde internet bağlantısının bulunduğunu fakat sık sık bağlantı sorunları yaşadığını ifade etmişlerdir.

Bu ifadelerle verilen cevaplar ışığında öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun evden/kaldıkları yerden internete erişim imkânını sağladıklarını söylemek mümkündür.

4.1.4 Öğrencilerin Zaman Faktörüne Ait Hazırbulunuşluk Düzeyleri

Bu bölümde üniversite öğrencilerinin zaman faktörüne ait hazırbulunuşluk düzeyleri incelenmiştir. İlk olarak öğrencilerin zaman faktörüne hazırbulunuşluklarına ait ifadelerle verdikleri cevapların ortalamaları Çizelge 4.20’de verilmiştir. Daha sonra araştırmaya katılan tüm öğrencilerin zaman faktörüne ait ortalama hazırbulunuşluk düzeyi 3,00 ile karşılaştırılarak anlamlı bir fark olup olmadığı araştırılmıştır.

Çizelge 4.20 Zaman Faktörü İfadeleri ve Ortalamaları.

İfadeler	Kod	Ortalama
İşlerin planlandığı gibi zamanında tamamlanması gerektiğine inanıyorum.	B2S7_5	3,97
Kendi gelişimim ve hobilerim için ayırabileceğim zamanım var.	B2S7_3	3,63
Zamanımı iyi yönetebildiğimi düşünüyorum.	B2S7_4	3,22
İşleri son güne bırakmak gibi bir huyum yoktur.	B2S7_6	3,20

Çizelge 4.20'deki ifade ve karşısındaki öğrenci cevaplarının ortalamaları incelendiğinde her bir ifadenin ölçüt değeri olan 3,00'den yüksek olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin cevaplarına göre B2S7_5 kodlu "İşlerin planlandığı gibi zamanında tamamlanması gerektiğine inanıyorum." ifadesi en yüksek ortalamaya sahiptir. Buna göre öğrencilerin işlerin planlı şekilde yapılması gerektiğine olumlu yaklaştıkları söylenebilir. B2S7_5 kodlu ifadenin ortalama değeri 3,97 olmakla birlikte bu değer "Katılıyorum" düzeyinde bulunmaktadır.

B2S7_3 kodlu ifade olan "Kendi gelişimim ve hobilerim için ayırabileceğim zamanım var." 3,63 değerini almış ve bu değer 3,00 ölçüt değerinden yüksek olmakla birlikte "Katılıyorum" düzeyindedir. Bu da öğrencilerin kendilerine ekstradan zaman ayırabildiklerini gösterir.

B2S7_4 kodlu ifade olan "Zamanımı iyi yönetebildiğimi düşünüyorum." ortalama değerine baktığımızda öğrenciler kendi yaşamlarında zaman yönetimini sağlayabildiklerini düşünmektedirler. B2S7_6 kodlu ifade olan "İşleri son güne bırakmak gibi bir huyum yoktur." B2S7_4 kodlu ifade ile değer olarak yakın çıkmıştır. B2S7_4 ifadesinin ortalama değeri 3,22, B2S7_6 kodlu ifadenin ortalama değeri 3,20 olmakla birlikte bu değerler 3,00 ölçüt değerinden yüksek ve "Emin Değilim" sınırındadır. B2S7_6 kodlu ifadeye verilen öğrenci cevaplarından hareketle öğrencilerin işlerin gerekliliklerini zamanında yerine getirebilme konusunda sınır değerinde oldukları söylenebilir.

Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin zaman faktörüne hazırbulunuşluk ortalamaları, standart sapmaları, çarpıklık ve basıklık değerleri Çizelge 4.21'de gösterilmektedir.

Çizelge 4.21 Öğrencilerin Zaman Faktörüne Hazırbulunuşluk Düzeylerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.

	Sayı	Ortalama	Standart	Çarpıklık	Basıklık
	(N)	(M)	Sapma	(Skewness)	(Kurtosis)
Genel Ortalama	100	3,64	,89352	-,086	-,732

Çizelge 4.21’de çarpıklık (-0,086) ve basıklık (-0,732) katsayılarının -1 ve +1 arasında kaldığı ve normal dağılımı desteklediği gösterilmektedir. Aynı zamanda ortalama değerin ($M=3,64$) ölçüt değerden ($M=3,00$) yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca ortalamanın ölçüt değerden anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için tek örneklem t testi uygulanmıştır. Tek örneklem t testinin sonuçları Çizelge 4.22’de verilmiştir.

Çizelge 4.22 Öğrencilerin Zaman Faktörüne Hazırbulunuşluk Düzeylerine Ait Tek Örneklem T Testi Sonuçları.

	t	df	p	Fark
Genel Ortalama	7,163	99	,000	,6400

Çizelge 4.22’de gösterilen tek örneklem t testi sonuçlarına göre araştırmaya katılan tüm öğrencilerin zaman faktörüne ilişkin hazırbulunuşluk düzey ortalamasına bakıldığında ($M=3,64$) ölçüt değerden ($3,00$) yüksek olduğuna ve $0,05$ anlamlılık düzeyinde farklılaştığına ulaşılmıştır ($p=0,00<0,05$). Yapılan bu incelemelerle araştırma kapsamındaki öğrencilerin zaman faktörüne ait hazırbulunuşluk düzeyleri yüksek çıkmıştır. Bu bağlamda öğrencilerin zaman ve zamanı etkin yönetme konusunda uzaktan eğitime hazır olduğunu söylemek mümkündür.

4.1.5 Öğrencilerin UÖ Faktörüne Ait Hazırbulunuşluk Düzeyleri

Bu bölümde üniversite öğrencilerinin UÖ faktörüne hazırbulunuşluk düzeyi incelenmiş ve ölçüt değer olan $3,00$ ile karşılaştırılmıştır. İlk olarak öğrencilerin UÖ faktörüne hazırbulunuşluklarına ait ifadeler verdikleri cevapların ortalamaları Çizelge 4.23’te verilmiştir. Daha sonra araştırmaya katılan tüm öğrencilerin zaman faktörüne ait ortalama hazırbulunuşluk düzeyi $3,00$ ile karşılaştırılmıştır. UÖ faktörü, öğrencilerin uzaktan eğitime genel hazırbulunuşluk düzeylerini etkileyen BİT ve zaman faktörü gibi bir bileşenidir. UÖ faktörü ile ilgili ifadeler ile öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili bilgilerini, uzaktan eğitim derslerinin etkili olup olmayacağına dair inançlarını ve bu derslerde kullanılacak internet kaynaklarına erişimlerini öğrenmek amaçlanmıştır.

Çizelge 4.23 UÖ Faktörü İfadeleri ve Ortalamaları.

İfadeler	Kod	Ortalama
İnternette kütüphane, ders kaynakları ve veritabanlarına erişim olanağım bulunmaktadır.	B2S7_14	3,63
Açık ve uzaktan öğrenme ve uygulamaları konusunda yeterince bilgi sahibiyim.	B2S7_13	3,00
Açık ve uzaktan verilen derslerde sınıf ortamındaki kadar etkili öğrenebileceğime inanıyorum.	B2S7_12	2,85

B2S7_14 kodlu “İnternette kütüphane, ders kaynakları ve veritabanlarına erişim olanağım bulunmaktadır.” ifadesi öğrencilerin uzaktan eğitim dersleri için gerekli olan ve kullanabilecekleri internet kaynaklarına ulaşma imkânlarını öğrenmek için sorulmuştur. Öğrencilerin bu ifadeye dair ortalamaları (M=3,63) ölçüt değerden yüksek çıkmıştır. Bu sonuca göre öğrencilerin internet kaynaklarına erişimlerinin olduğu ve düzey olarak da “Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenebilmektedir.

B2S7_13 kodlu “Açık ve uzaktan öğrenme ve uygulamaları konusunda yeterince bilgi sahibiyim.” ifadesi öğrencilerin uzaktan eğitim hakkındaki bilgi ve deneyimlerini ölçmeye yöneliktir. Öğrencilerin bu ifadeye verdikleri cevaplar doğrultusunda oluşan ortalama değer (M=3,00) ölçüt değeriyle (M=3,00) eşit çıkmıştır. Çıkan bu sonuca göre öğrencilerin uzaktan eğitim konusunda orta düzeyde bir bilgi ve deneyime sahip oldukları sonucuna varılmıştır.

B2S7_12 kodlu “Açık ve uzaktan verilen derslerde sınıf ortamındaki kadar etkili öğrenebileceğime inanıyorum.” ifadesi öğrencilerin derslerde etkin öğrenmeler gerçekleştirip gerçekleştiremeyeceklerine yönelik inançlarını ifade etmektedir. Bu ifadeye öğrencilerin verdiği cevaplar neticesinde ortalama değer (M=2,85) ölçüt değerden (M=3,00) küçük çıkmıştır. Bu ifadeye ait ortalama değer ölçüt değere yakın olduğu esas alındığında öğrencilerin bu konuda kararsız kaldıklarını söylemek mümkündür. Fakat ölçüt değerden düşük çıkan bu değer öğrencilerin bu konudaki olumsuz yaklaşımlarını da göstermektedir.

Çizelge 4.24 Öğrencilerin UÖ Faktörüne Hazırbulunuşluk Düzeylerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.

	Sayı	Ortalama	Standart	Çarpıklık	Basıklık
	(N)	(M)	Sapma	(Skewness)	(Kurtosis)
Genel Ortalama	100	3,160	,91683	-,370	-,035

Çizelge 4.24'te çarpıklık (-0,370) ve basıklık (-0,035) katsayılarının -1 ve +1 arasında kaldığı ve normal dağılımı desteklediği gösterilmektedir. Aynı zamanda ortalama değeri (M=3,16) ölçüt değerden (M=3,00) yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca ortalamanın ölçüt değerden anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için tek örneklem t testi uygulanmıştır. Tek örneklem t testinin sonuçları Çizelge 4.25'te verilmiştir.

Çizelge 4.25 Öğrencilerin UÖ Faktörüne Hazırbulunuşluklarına Ait Tek Örneklem T Testi Sonuçları.

	t	df	p	Fark
Genel Ortalama	34,666	99	,000	,1600

Çizelge 4.25'te gösterilen tek örneklem t testi sonuçlarına göre araştırmaya katılan tüm öğrencilerin UÖ faktörüne ilişkin hazırbulunuşluk düzey ortalamasına bakıldığında (M=3,16), ölçüt değerden (3,00) yüksek olduğuna ve 0,05 anlamlılık düzeyinde farklılaştığına ulaşılmıştır ($p=0,00<0,05$).

Yapılan bu incelemelerle araştırma kapsamındaki öğrencilerin UÖ faktörüne ait hazırbulunuşluk düzeyleri yüksek çıkmıştır. Bu bağlamda öğrencilerin UÖ faktörü konusunda uzaktan eğitime hazır olduğunu söylemek mümkündür. Ancak ölçüt değeri elde edilen UÖ faktörüne hazırbulunuşluk değeri arasındaki farkın (Fark=0,16) çok büyük olmadığı göz önünde bulundurulması gereken bir husustur.

4.1.6 Öğrencilerin Uzaktan Ders Almaya Yönelik Yaklaşımları

Bu bölümde üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim derslerini almaya karşı sergiledikleri yaklaşımlar incelenmiştir.

Çizelge 4.26'da öğrencilerin uzaktan eğitime yaklaşımları alanlar (Fen Bilimleri, Sosyal

Bilimler) çapında incelenmiştir. Araştırmada uzaktan ders alma istekliliklerine göre ifadeler “Hiç”, “Kısmen” ve “Tamamen” olarak derecelendirilmiştir. Ayrıca “Kısmen” ve “Tamamen” seçeneklerini işaretleyen öğrenciler uzaktan eğitimle ders alma konusunda olumlu, “Hiç” seçeneğini işaretleyen öğrenciler ise uzaktan eğitim ile ders alma konusunda olumsuz yaklaşımlı olarak kabul edilmiştir.

Çizelge 4.26 Alanlara Göre Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Ders Alma Konusundaki Yaklaşımları

Uzaktan Ders Alma İsteklilikleri	Fen Bilimleri Sayı(N) Yüzde(%)	Sosyal Bilimler Sayı(N) Yüzde(%)	Genel Toplam Sayı(N) Yüzde(%)
Tüm derslerimi kampüse gelerek yüz yüze almak isterim. (Hiç)	24 %48	25 %50	49 %49
Bazı dersleri kampüse gelmeden uzaktan almak isterim. (Kısmen)	23 %46	23 %46	46 %46
Derslerin hepsini kampüse gelmeden uzaktan almak isterim. (Tamamen)	3 %6	2 %4	5 %5
Toplam	Sayı(N) Yüzde(%)	Sayı(N) Yüzde(%)	Sayı(N) Yüzde(%)
	50 %100	50 %100	100 %100

Çizelge 4.26 incelendiğinde Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler alanlarındaki öğrencilerin uzaktan eğitim ile ders alma konusundaki cevaplarının birbirine çok yakın olduğu bulunmuştur. Aynı zamanda tüm öğrenciler birlikte ele alındığında %51’i uzaktan ders alma konusunda olumlu, %49’u ise olumsuz yaklaşımda bulunmaktadır. Bu oran araştırmaya katılan öğrencilerin yarısının uzaktan eğitimle ders almak istediğini yarısının ise almak istemediğini göstermektedir. Uzaktan eğitim ile ders alma yaklaşımlarında öğrencilerin alanlarına göre anlamlı bir fark olmadığı söylenebilir.

Çizelge 4.27 Cinsiyetlere Göre Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Ders Alma Konusundaki Yaklaşımları.

Uzaktan Ders Alma İsteklilikleri	Kadın Sayı(N) Yüzde(%)	Erkek Sayı(N) Yüzde(%)	Genel Toplam Sayı(N) Yüzde(%)
Tüm derslerimi kampüse gelerek yüz yüze almak isterim. (Hiç)	38 %52,8	11 %39,3	49 %49
Bazı dersleri kampüse gelmeden uzaktan almak isterim. (Kısmen)	31 %43	15 %53,6	46 %46
Derslerin hepsini kampüse gelmeden uzaktan almak isterim. (Tamamen)	3 %4,1	2 %7,1	5 %5
Toplam	Sayı(N) Yüzde(%)	Sayı(N) Yüzde(%)	Sayı(N) Yüzde(%)
	72 %100	28 %100	100 %100

Çizelge 4.27’de öğrencilerin cinsiyetlere göre soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde ve kadın öğrenciler kendi içerisinde ayrı düşünüldüğünde %52,8 oranla uzaktan eğitim ile ders alma konusuna olumsuz yaklaştıkları bulunmuştur. Fakat bu değer çok yüksek olmadığı ve olumlu-olumsuz yaklaşım oranları arasında çok fazla bir fark bulunmadığı görülmektedir. Erkek öğrenciler kendi içerisinde ayrı düşünüldüğünde ise bu durum tersine %60,7 oranla uzaktan eğitimle ders almaya olumlu yaklaştıkları bulunmuştur.

Tüm öğrencilerin uzaktan eğitim ile ders almaya genel yaklaşımları incelendiğinde; öğrencilerin %51’i uzaktan ders alma konusunda olumlu, %49’u ise olumsuz yaklaşımda bulunmaktadır. Bu oran araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık yarısının uzaktan eğitim ile ders almak istediğini, yarısının ise almak istemediğini göstermektedir. Uzaktan eğitim ile ders alma yaklaşımlarında öğrencilerin alanlarına göre anlamlı bir fark olmadığı söylenebilir. Cinsiyetlere bakıldığında ise erkek öğrenciler kadın öğrencilerden daha olumlu yaklaşım sergilemektedir.

4.1.7 Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Olumsuz Yaklaşımlarının Nedenleri

Bu bölümde üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime karşı sergiledikleri olumsuz yaklaşımın nedenleri incelenmiştir.

Çizelge 4.28’de öğrencilerin uzaktan eğitime olumsuz yaklaşımlarının nedenlerine yönelik öğrencilerin verdikleri etki dereceleri verilmiştir. Her bir ifadeye verilen etki derecelerinin önce ifadede işaretlenen sayı ile yüzdelikleri bulunmuştur. Daha sonra ise tüm oranlar birbiriyle karşılaştırılarak, “Çok az”, “Az”, “Orta”, “Fazla”, “Çok fazla” şeklinde etki derecelerine ayrılmış nedenlerden en yüksek etkide olanlar bulunarak ölçüt değer olarak %20 seçilmiştir. Buna göre etki derecesi %20’nin üzerindeki değerler öncelikli olarak dikkate alınarak hangi nedenin bu olumsuz yaklaşıma sebep olduğu araştırılmıştır.

Çizelge 4.28 Uzaktan Eğitime Olumsuz Yaklaşım Nedenleri ve Olumsuz Yaklaşımın Etki Dereceleri.

Nedenler	Çok Az Sayı(N) Yüzde(%)	Az Sayı(N) Yüzde(%)	Orta Sayı(N) Yüzde(%)	Fazla Sayı(N) Yüzde(%)	Çok Fazla Sayı(N) Yüzde(%)
Kendi kendime ders çalışma ve kendimi motive etme konusunda zorluk çekiyorum.	16 %32,6	7 %14,2	10 %20,4	10 %20,4	6 %12,2
Açık ve Uzaktan Öğrenmenin mezuniyet sonrası iş bulma konusunda yardımcı olacağını düşünmüyorum.	11 %22,9	7 %14,5	10 %20,8	8 %16,6	12 %25
Açık ve Uzaktan Öğrenmenin yüz yüze eğitimin sağladığı ortamları (Arkadaşlık, kültürel etkinlik, iletişim) yaratamayacağını düşünüyorum.	7 %14,5	2 %4,1	6 %12,5	16 %33,3	17 %35,4
Açık ve Uzaktan Öğrenmeye ayırabilecek yeterli zamanım yok.	16 %34	8 %17	7 %14,9	11 %23,4	5 %10,6
Açık ve Uzaktan Öğrenme hakkında yeterince bilgi sahibi değilim.	13 %27	12 %25	9 %18,7	7 %14,5	7 %14,5
Arkadaşlar ve Öğretim Elemanı olmadan, sınıf ortamı dışında öğrenebileceğime inanmıyorum.	8 %16,6	10 %20,8	7 %14,5	8 %16,6	15 %31,2
Açık ve Uzaktan Öğrenmeye yönelik bireylerin ve toplumun olumsuz düşünceleri var.	18 %38,3	7 %14,9	9 %19,1	6 %12,7	7 %14,9
Bilgisayar ve İnternet kullanımı konusunda eksiklerim var.	9 %18,7	8 %16,6	16 %33,3	7 %14,5	8 %16,6

Çizelge 4.28 bir bütün olarak incelendiğinde, öğrencilerin uzaktan eğitime olumsuz yaklaşım göstermesinin en büyük nedeninin, uzaktan eğitimin öğrencilere üniversitedeki sosyal ortamı sağlayamamasını düşünmeleri ve sosyal ilişkilerin kurulmasına engel olarak görmeleri olarak söylenebilir. Öğrencilerin olumsuz yaklaşımlarında etkisi en az olan ifade ise toplumun uzaktan eğitime karşı olumsuz görüşlerinin olduğudur. Öğrenciler bu ifadenin etki derecesini düşük tutmuşlardır.

“Açık ve Uzaktan Öğrenmenin yüz yüze eğitimin sağladığı ortamları (Arkadaşlık, kültürel etkinlik, iletişim) yaratamayacağını düşünüyorum.” ifadesi olumsuz yaklaşım nedenlerinde en yüksek etki derecesine sahiptir. Öğrencilerin toplamda %68,7’si bu ifadede “Fazla” ve “Çok Fazla” etki derecelerini seçmişlerdir.

“Arkadaşlar ve Öğretim Elemanı olmadan, sınıf ortamı dışında öğrenebileceğime inanmıyorum.” ifadesi öğrencilerin uzaktan eğitime olumsuz yaklaşım nedenlerinde ikinci sırada gelmektedir. Öğrencilerin %31,2’si bu ifadeye “Çok Fazla”, %20,8’i ise “Az” etki derecesini seçerek yanıt vermişlerdir. Bu sonuçlara göre öğrencilerin ortam konusunda uzaktan eğitime olumsuz yaklaşımları bulunmaktadır. Öğrencilerin tercihleri klasik sınıf ortamında öğretici ve akranları ile birlikte eğitim almaktır. Ayrıca böyle bir ortamda daha iyi öğrenebileceklerine, uzaktan eğitim ortamında bu öğrenmeyi sağlamada güçlük çekeceklerine dair yargıları bulunmaktadır denilebilir.

“Açık ve Uzaktan Öğrenmenin mezuniyet sonrası iş bulma konusunda yardımcı olacağını düşünmüyorum.” ifadesi öğrencilerin uzaktan eğitime olumsuz yaklaşım nedenlerinde üçüncü sırada gelmektedir. Öğrencilerin % 25’i bu ifadeye “Çok Fazla”, % 20,8’ü “Orta” % 22,9’u ise “Çok Az” etki derecesini seçerek yanıt vermişlerdir. Öğrencilerin olumsuz yaklaşım nedenleri incelendiğinde, AUÖ’nün kendilerine meslek sahibi olma konusunda yardımcı olamayacağını düşünmeleri etki dereceleri incelendiğinde yüksek düzeydedir.

“Kendi kendime ders çalışma ve kendimi motive etme konusunda zorluk çekiyorum.” ifadesi öğrencilerin uzaktan eğitime olumsuz yaklaşım nedenlerinde dördüncü sırada gelmektedir. Bu ifadede öğrencilerin %20,4’ü “Fazla”, %20,4’ü “Orta” etki derecelerini seçmişlerdir. Öğrencilerin kendilerini motive etme, bireysel ders çalışma ve öz denetim

sağlamakta zorluk çektikleri ve bu sebeple uzaktan eğitime olumsuz yaklaştıkları görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin %32,6'lık bir kesimi bu ifadeye “Çok Az” seçeneğini işaretleyerek cevap vermişlerdir. Bu da öğrencilerin bu ifadeye karşı algılarında farklılıklar olduğunu göstermektedir.

“Açık ve Uzaktan Öğrenmeye ayırabilecek yeterli zamanım yok.” ifadesine verilen değerler incelendiğinde öğrencilerin %23,4'ünün bu ifadede “Fazla” etki derecesini işaretledikleri görülmektedir. Aynı zamanda %34'lük bir öğrenci kitlesi ise “Çok Az” seçeneğini işaretlemiştir. Bu ifadede birbirinden zıt cevaplarda yığılma olduğu görülmektedir. Öğrencilerin bir kısmının uzaktan eğitime olumsuz yaklaşımlarının altında yatan nedenlerden biri olan AUÖ'ye ayıracak yeterli zamanlarının bulunmamasının çok etkili olduğu bazıları içinse bu ifadenin çok az etkili olduğu belirtilmiştir.

“Bilgisayar ve İnternet kullanımı konusunda eksiklerim var.” ifadesi öğrencilerin uzaktan eğitime olumsuz yaklaşım nedenlerinde orta düzeyde etkilidir. Bu ifadede öğrencilerin %33,3'lük oranda “Orta” etki derecesini işaretledikleri görülmektedir. Aynı zamanda etki derecelerine bir bütün olarak bakıldığında “Orta” değerinin iki yanındaki etki derecelerinin dağılımının birbirine yakın olduğu görülmektedir.

“Açık ve Uzaktan Öğrenmeye yönelik bireylerin ve toplumun olumsuz düşünceleri var.” ifadesine öğrencilerin verdiği etki dereceleri %38,3 oranla “Çok Az” derecesi üzerinde yığılmıştır. Öğrenciler bu ifadede ”Çok Az” seçeneği dışındaki derecelere birbirlerine yakın oranda dağılmışlardır.

“Açık ve Uzaktan Öğrenme hakkında yeterince bilgi sahibi değilim.” ifadesine öğrencilerin toplamda %52'si “Çok Az” ve “Az” derecelerini işaretleyerek cevap vermişlerdir. Öğrencilerin aldığı uzaktan eğitim de göz önünde bulundurulduğunda bu etki derecesinin öğrenci olumsuz yaklaşımlarına etkisinin çok az olduğu söylenebilir.

4.2 Nitel Bölüm

Öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerinin araştırıldığı bu çalışmada öğrencilerle yüz yüze yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler incelenerek ve üzerinde daha fazla durulan konular ele alınarak belirli temalar oluşturulmuştur. Öğrencilerin aldıkları eğitimi de göz önünde bulundurarak oluşturulan temalar: 1) *Uzaktan Eğitim Üzerine Olumlu Görüşler* 2) *Uzaktan Eğitim Üzerine Olumsuz Görüşler* olmak üzere iki ana başlıkta toplanmıştır.

Uzaktan eğitim üzerine olumlu görüşler teması içerisinde,

Öğrenme bağlamında;

- 1) *Tekrar etme olanağı sunma,*
- 2) *Kendi hızında ve birebir öğrenme olanağı sunma* yer almaktadır.

Ortam bağlamında;

- 1) *Rahat ve esnek bir öğrenme ortamı sunma,*
- 2) *Farklı bir öğrenme ortamı sunma* yer almaktadır.

Teknoloji bağlamında ise;

- 1) *Teknolojiyi etkin kullanma,*
- 2) *Öğrenmeye destek olma* yer almaktadır.

Uzaktan eğitim üzerine olumsuz görüşler teması içerisinde,

- 1) *Aktif katılımın sağlanamaması,*
- 2) *Teknik problemler,*
- 3) *Devam zorunluluğunun olmaması,*
- 4) *Etkileşimin az olması* yer almaktadır.

4.2.1 Uzaktan Eğitim Üzerine Olumlu Görüşler

Araştırma kapsamında uzaktan eğitim ile ders alan öğrencilerin uzaktan eğitimin; öğrenmeyi tekrar etme olanağı sağlaması, kendi hızlarında bireysel öğrenme imkânı tanınması, rahat ve esnek bir ortamda öğrenmenin gerçekleştirilmesi, farklı bir öğrenme ortamı deneyimi kazandırması, teknolojiyi etkin kullanma imkânı vermesi, öğrenmeye

destek olarak kullanılması konularında olumlu görüşlerinin olduğu saptanmıştır.

4.2.1.1 Tekrar Etme Olanağı Sunma

Uzaktan eğitim üzerine öğrenme bağlamındaki olumlu görüşlerden biri uzaktan eğitimle alınan derslerde öğrenciye dersi tekrar etme olanağı sunmasıdır. Öğrencilerin bir kısmı (N=10) uzaktan eğitim ile alınan dersleri tekrar izleme şanslarının olmasını olumlu bulmuşlardır. Öğrencilerin öğrenmenin tekrar edilmesi ile bağlantılı söylemlerinde farklı odakların bulunduğu görülmektedir.

Araştırmadaki katılımcılardan K1, K6, K9, K11 ve K15'in ifadelerinden anlaşıldığı üzere, sadece uzaktan eğitim ile alınan derslerde değil sınıfta gerçekleşen geleneksel öğrenme etkinliklerinde de sınıf ortamı dışında öğrenmeye devam edilmesinin yararlı olacağına vurgu yapılmıştır.

*“Uzaktan eğitim dersten sonra **tekrar ders** olarak kullanıldığında bence bizim açımızdan yararlı olur.” (K1)*

*“Uzaktan eğitim boş zamanlarımızda dersi **tekrarlamamız** açısından faydalıdır.” (K6)*

*“**Dersten sonra** elimizde bir ders notu, videosu ya da kendimizi deneyebileceğimiz bir soru havuzu olursa bizim için kalıcı olabilir. Değişik materyallerle zenginleştirilerek öğrencilere sunulabilir.”(K9)*

*“Diğer dersleri aldıktan sonra da ayrıca o dersle ilgili paylaşımlar yapılırsa **unutmamak** adına güzel olur. İstedığımız zaman **tekrar etme olanağımız** olur.” (K11)*

*“Belki okulda dinledikten sonra dersi anlayamayacağız. Ama eve gittikten sonra **tekrar dinleme** şansımız olacak, ya da sınav zamanlarımızda dersi **hatırlamak** için **tekrar tekrar** izleyeceğiz. **Diğer derslerde** de böyle bir imkân sağlanabilir.” (K15)*

Araştırmadaki katılımcılardan K4, K13 ve K16'nın ifadelerinden anlaşıldığı üzere, tekrar dinleme olanağının faydalı ve kalıcı olduğu vurgulanmıştır. Öğrencilerin birçoğu tekrar yoluyla daha iyi anlayıp özümseyebileceklerini ve derste öğrenilenlerin daha kalıcı hale geleceğini bildirmişlerdir. Ayrıca yukarıda ifadeleri görülen K11 ve K15'in de tekrar etme şansının olmasının dersleri unutmayı engelleyeceğini ve hatırlamayı kolaylaştıracağını söylemeleri ile bu çerçeveye alınabileceği görülmektedir.

*“Canlı ders imkânı da var istediğimiz zaman sisteme girip **tekrar tekrar** da izleyebiliyoruz. Verilen bu imkân oldukça **faydalı** oluyor.” (K4)*

*“Farklı bir teknoloji bence. Daha akılda **kalıcı** oluyor.” (K13)*

*“Derslere düzenli olarak katılıyorum. Güzel bir uygulama. **Tekrar tekrar izleme** olanağımız var. Bu da **kalıcılığı** sağlıyor.” (K16)*

Araştırmadaki katılımcılardan K6 ve K18'in ifadelerinden anlaşıldığı üzere, tekrar izleme şansının olması geride kalan öğrenciler açısından önemli bulunmakta ve akranlarına yetişme konusunda bu öğrencilere yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu ifadeler ayrıca kendi hızında öğrenme bölümünü de ilgilendirmektedir. Öğrenciler bireysel farklılıkları göz önüne alındığında çalışma şekilleri, hızları, öğrenme biçimleri vb. konularda birbirlerinden ayrı düşünülmelidir. Uzaktan eğitim ile öğrencilere dersi tekrar şansı verildiğinde öğrencilerin akranlarıyla aynı seviyeye ulaşabileceği vurgulanmıştır.

*“Şu konuda avantajlıdır. Videoları **daha sonra izleyebileceğimiz** için **çalışma hızımızı** olsun vaktimizi olsun **kendimize** göre ayarlayabiliriz.” (K6)*

*“Uzaktan eğitimde videoları **tekrar izleme** şansımız var. Ben kendi adıma tekrar izleme imkânının olmasından dolayı daha iyi anlıyorum, **geride de kalmıyorum**. Videoları **tekrar izleyip** kendimiz anladıklarımızdan notlar da çıkartabiliriz.” (K18)*

4.2.1.2 Kendi Hızında ve Birebir Öğrenme Olanığı Sunma

Uzaktan eğitim üzerine öğrenme bağlamındaki olumlu görüşlerden biri de uzaktan eğitimle alınan derslerde uzaktan eğitimin öğrenciye kendi hızında ve birebir öğrenme olanağı sunmasıdır. Öğrencilerin bir kısmı (N=7) uzaktan eğitim ile alınan derslerin kendi hızında ve birebir öğrenme olanağı sunduğunu ifade etmişlerdir. Bireysel farklılıklar ele alındığında öğrencilerin bazılarının yavaş, bazılarının ise daha hızlı öğrenme durumları ortaya çıkmaktadır. Geleneksel eğitimde böyle bir durumla karşılaşıldığında eğitmenin her öğrenci ile ilgilenmesi zaman kıstası bakımından imkânsız duruma gelmektedir.

Araştırmadaki katılımcılardan K2, K6, K15 ve K18'in ifadelerinden anlaşıldığı üzere, uzaktan eğitim ile alınan derslerde katılımcıların hızlarını daha rahat belirleyebildikleri ve bu sayede akranlarından geride kalmadıklarına vurgu yapılmıştır.

*“....oradan **kendimiz** not çıkartıyoruz. **Kendi hızımızda** ilerleyebiliyoruz. Bu açıdan benim için faydalı oluyor.” (K2)*

*“Şu konuda avantajlıdır. Videoları daha sonra izleyebileceğimiz için **çalışma hızımızı** olsun vaktimizi olsun **kendimize** göre ayarlayabiliriz.” (K6)*

*“Kişiyeye göre değişir. Ama ben uzaktan eğitimin faydalı olduğunu düşünüyorum. Üniversiteye gelmeden evde ya da yurttta rahat bir şekilde dinleyebiliyoruz, **kendi hızımıza** göre notta alabiliyoruz. Üniversiteyi uzaktan okumayı tercih ederdim.” (K15)*

*“Üniversitedeki derslerin çoğunda not almakta zorluk çekiyoruz. Hocaya yetişemiyoruz ve **geride kalıyoruz**. Uzaktan eğitimde aynı anda izleyip, durdurup not alma şansımız da var. Videoları tekrar izleyip **kendimiz** anlamadığımız kısımları notlar da çıkarabiliriz.” (K18)*

Araştırmadaki katılımcılardan K2, K3 ve K13'ün ifadelerinden anlaşıldığı üzere, öğrenciler uzaktan eğitim ile alınan derslerde birebir kendilerine özel bir ders veriliyormuş gibi hissettiklerini belirtmekte ve bu yüzden dersten fayda sağladıklarına vurgu yapmaktadırlar.

*“İnternetten dersleri takip ettiğimde **bireysel olarak** not alıyorum. Hoca karşımdaymış **bireysel** bir dersmiş gibi oluyor. Sanki **birebir** ders alıyormuşuz gibi...” (K2)*

*“Uzaktan eğitim ile aldığımız derslerde **birebir öğretim** alıyormuşum gibi hissediyorum.” (K3)*

*“Herhangi bir yere gitmeden üniversitenin bulunduğu ile gitmeden evde **birebir** eğitim alıyorsun. Bence bu konuda faydalı.” (K13)*

4.2.1.3 Rahat ve Esnek Bir Öğrenme Ortamı Sunma

Uzaktan eğitim üzerine ortam bağlamındaki olumlu görüşlerden biri uzaktan eğitimle alınan derslerde öğrenciye rahat ve esnek bir öğrenme ortamı olanağı sunulmasıdır. Öğrencilerin bir kısmı ise (N=10) uzaktan eğitim ile alınan derslerde öğrenme ortamının kendi tercihlerince seçilebilmesi, ders saatlerinin uygun olması ve derse katılamama durumlarında dersleri kaçırmama esnekliği vermesini olumlu bulmuşlardır.

Araştırmadaki katılımcılardan K2, K3, K5, K10, K13, K15, K17 ve K19'un ifadelerinden anlaşıldığı üzere, uzaktan eğitim ile alınan dersler öğrenme ortamının sınırlandırılmaması sınıf ortamındaki rahatsız edici etkenler olmadan rahat bir şekilde dersin işlenmesi açısından öğrenciler tarafından olumlu bulunmaktadır.

*“Uzaktan eğitim ile bilgisayar üzerinden alınan derslerde daha **rahat** olacağını düşünüyorum. Çünkü bir Amfide diyelim ya da büyük ve **kalabalık bir sınıfta** en önde oturan öğrencinin dersten aldığı verim ile en arkada oturmak zorunda kalan öğrencinin alacağı verimin farklı olacağını düşünüyorum.” (K2)*

“Kalabalık, gürültü, ses olmadığı için daha iyi odaklanıyorum.” (K3)

*“Herhangi bir eğitimi almak için durumunuz olmasa bile telefon, bilgisayar gibi teknolojik aletleri kullanarak **evinizde** açıp izleyebilirsiniz.” (K5)*

*“ Farklı ortamları bir araya getiren bir teknoloji evde odamızda **rahat rahat** ders alma imkânı bir nevi. Özellikle ders saati açısından çok büyük **esneklik** sağlıyor.” (K10)*

*“Herhangi **bir yere gitmeden** üniversitenin bulunduğu ile gitmeden **evde** birebir eğitim alıyorsun.” (K13)*

*“Üniversiteye gelmeden **evde** ya da **yurtta rahat** bir şekilde dinleyebiliyoruz. Üniversiteyi uzaktan okumayı tercih ederdim.” (K15)*

*“**Evinde** oturup eğitimini alabilirsin. Böyle okula gelmene gerek yok. Bir kere daha **esnek** bir ortam. İnsan **rahat ettiğinde** aldığı eğitim daha etkili oluyor.” (K17)*

*“**Derse gitmek** zorunda kalmıyoruz. **İstedığımız yerden** bağlantıyoruz.” (K19)*

Araştırmadaki katılımcılardan K4 ve K16'nın ifadelerinden anlaşıldığı üzere, uzaktan eğitim ile alınan dersler ders saatlerinin esnek olması, senkron ya da asenkron fark etmeden istenildiği zaman dersi dinlemek açısından öğrenciler tarafından olumlu bulunmaktadır.

*“**Derslere girmeden** uzaktan internet aracılığıyla ders işleniyor. Notlara oradan ulaşabiliyoruz. Devamsızlık sıkıntısı yok. Avantajlı yanı **istediğimiz zaman** erişebiliriz” (K4)*

*“Bizim bölümde ders sayımız fazla. Uzaktan eğitim de olmasaydı biz sürekli okula gelmek zorunda kalacaktık. Uzaktan eğitim dersleri hafta sonu oluyor. Daha dinlenmiş dinç ve **rahat** bir şekilde dersleri takip edebiliyoruz. Bence bu çok*

*avantajlı bir durum. Saatlerde **esnek** olduğu için bizi yormuyor. Canlı derse katılmadığımız zamanlarda videoları da izleyebiliyoruz. Sıkıntı çekmiyoruz.”*
(K16)

4.2.1.4 Farklı Bir Öğrenme Ortamı Sunma

Uzaktan eğitim üzerine ortam bağlamındaki olumlu görüşlerden biri uzaktan eğitimle alınan derslerde öğrenciye farklı bir öğrenme ortamı olanağı sunulmasıdır. Öğrencilerin bir kısmı (N=4) uzaktan eğitim ortamının onlara farklı bir ortamı deneyimleme imkânı verdiğini vurgulamışlardır. Öğrencilerin bir kısmı ise (N=2) uzaktan eğitimin farklı mekânları birleştirme özelliğine değinip bunu olumlu bulduklarını vurgulamışlardır.

Araştırmadaki katılımcılardan K2, K5, K9 ve K10’un ifadelerinden anlaşıldığı üzere, uzaktan eğitim ile alınan dersler farklı öğrenme ortamlarının öğrenciler tarafından tecrübe edilmesini sağlamak ve bu durum öğrenciler tarafından olumlu karşılanmaktadır.

*“**Farklı bir eğitim** alıyoruz. Bizim açımızdan faydalı olduğunu düşünüyorum.”*
(K2)

*“Benim için **farklı bir deneyim** oluyor.”* (K5)

*“Normal eğitime göre **farklı ve değişik bir ortamda** ders işleniyor.”* (K9)

*“**Farklı bir eğitimin** içerisindeyiz bunun bize **tecrübe** olarak geri döneceğini düşünüyorum.”* (K10)

Aynı zamanda K9 ve K10 kodlu öğrenciler uzaktan eğitimin farklı ortamları birleştirme imkânı sağlamasından dolayı olumlu yaklaşıtlarını da vurgulamışlardır.

*“Genel itibari ile **farklı mekânlardaki** eğitimci ve öğrencileri buluşturduğu için bu çok güzel bir imkân.”*(K9)

“Farklı ortamları bir araya getiren bir teknoloji evde odamızda rahat rahat ders alma imkânı bir nevi.” (K10)

4.2.1.5 Teknolojiyi Etkin Kullanma

Uzaktan eğitim üzerine teknoloji bağlamındaki olumlu görüşlerden biri uzaktan eğitimle alınan derslerde öğrenciye teknolojiyi etkin kullanma olanağının sunulmasıdır. Öğrencilerin bir kısmı (N=9) teknolojinin etkin kullanımının öğrenme-öğretme süreçlerinde onlara yarar sağladığını düşünmektedir. Ayrıca öğrenciler teknolojinin zaman kaybını önlediğini, işleri kolaylaştırdığını ve öğrenmeyi etkin hale getirdiğini vurgulamışlardır.

Araştırmadaki katılımcılardan K1, K2, K4, K6, K9, K10, K12, K14 ve K17'nin ifadelerinden anlaşıldığı üzere, uzaktan eğitim ile alınan derslerde teknolojiyi etkin kullanmak ve farklı teknolojileri öğrenme ortamlarına katmanın yararlı olacağı vurgulanmaktadır.

“Videolar ve canlı dersler aracılığıyla verilen bir imkân”(K1)

“Bilgisayar üzerinden derslerin daha faydalı olacağını düşünüyorum. Teknolojinin bir nebze de olsa derslerin içerisinde yer almasının iyi olacağını öngörüyorum.” (K2)

“Teknoloji bizim işlerimizi kolaylaştırdığı için teknolojiyi daha sık kullanmamız gerektiğini düşünüyorum.” (K4)

“İnternet üzerinden hem çok çeşitli bilgi sahibi olabiliyorum hem de konu anlatımlarına ulaşabiliyorum... Uzaktan eğitim derslerindeki gibi normal derslerde de teknoloji etkin bir şekilde kullanılırsa yararını alabiliriz.”(K6)

“Teknolojinin kullanılması teknoloji çağında olduğumuz için bence önemli bir şey. Teknolojiyi derslerde etkin bir şekilde kullanabiliriz neden olmasın?” (K9)

“Teknoloji kullanımı kişileri devre dışı bırakmamak kaydıyla bence çok çok işlevsel olabilir.” (K10)

“Belki farklı teknolojileri de normal derslerimize empoze etme şansımız olsaydı daha etkili olurdu.” (K12)

“Teknoloji ne kadar çok kullanılırsa o kadar zaman kazanırız.” (K14)

“Teknoloji çağındayız kullanılsın bence. Projeksiyon cihazı bile bizim için çok önemli. Notlarımızı daha iyi alıyoruz, zaman kaybını önüyor, gereksiz yere dersten kopup not almaya çalışmıyoruz. Bu da teknolojinin bize sağladığı bir fayda.” (K17)

4.2.1.6 Öğrenmeye Destek Olma

Uzaktan eğitim üzerine teknoloji bağlamındaki olumlu görüşlerden biri de örgün derslerde uzaktan eğitimin öğrenmeye destek olması üzerine olan düşüncelerdir. Öğrencilerin tamamı (N=20) uzaktan eğitim kullanımının öğrenme-öğretme süreçlerinde öğrenmeye destek olabileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca farklı uygulama şekillerine de örnekler vermişlerdir.

Araştırmaya katılan öğrencilerden K1, K4, K7, K8, K9, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19 ve K20'nin bu konudaki ifadeleri aşağıda verilmiştir. Öğrencilerin hepsi uzaktan eğitimin öğrenmeye destek olacağını düşünmekle birlikte, öğrencilerden bazıları kendileri adına hayallerindeki uygulamaları da paylaşmışlardır. Bu uygulamalardan bazıları toplumdaki eğitim imkânı bulunmayan bireylere eğitim hizmeti götürülmesi ile ilgilidir. Bazıları ise kendi eğitim ortamlarına uzaktan eğitimin dahil edilmesi ile öğrenmelerine destek olarak kullanılabilmesine, dersi tekrar etme konusunda kaynak olarak da etkili kullanılabilmesine değinmişlerdir.

“Destek olarak kullanılabilir. Ek ders olarak kullanılabilir. Dersten sonra tekrar ders olarak kullanılabilir.” (K1)

“Uzaktan eğitim derslere **destek** olarak kullanılabilir. Hatta bence bu şekilde kullanıldığında **daha faydalı** olabilir.” (K4)

“Evet **destek** olabilir. Örgünde öğretmen dersleri anlatsa daha sonra da videoları izleme şansımız olsa bu bizim açımızdan **kalıcı ve etkili** olur.” (K7)

“Ders notları için veya sınavlara hazırlık için **destek** olabilir.” (K8)

“Tabi ki **destek** olarak kullanılması mümkün. Dersten sonra elimizde bir ders notu, videosu ya da kendimizi deneyebileceğimiz bir soru havuzu olursa bizim için **kalıcı** olabilir. Değişik materyallerle zenginleştirilerek öğrencilere sunulabilir. Bu bizim dersleri daha **iyi kavramamız** açısından iyi olur.” (K9)

“**Destek** olabilir. Diğer dersleri aldıktan sonra da ayrıca o dersle ilgili paylaşımlar yapılırsa **unutmamak adına** güzel olur.” (K11)

“**Destek** olarak kullanılabilir. Farklı bir alanda mesela bilgisayar alanında kullanılabilir.” (K12)

“Canlı derse girdikten sonra **artı** bir ders videosunun atılmasını isterdim örgün derslerde de bu şekilde **destek** olabilir.” (K13)

“Çoğu zaman kitapları satın almak zorunda kalıyoruz. Böyle kitaplara ulaşabileceğimiz bir sistem olsaydı, hem fotokopi masrafı çıkmazdı. Hoca internet üzerinden bu sistemden kitabı paylaşıp onun üzerinden notlar verseydi, sayfa sayısını verseydi, biz o sayfayı çalışıp gelseydik bu şekilde **destek** olabilirdi.” (K14)

“**Destek** olarak kullanılmasının **avantajlı ve iyi** olacağını düşünüyorum.” (K15)

“Özellikle halkın içinde eğitime ihtiyaç duyan okula gelemeyecek insanlar için **eğitime destek** olarak kullanılabilir.” (K16)

*“Halka açık bir sistem olsa ve isteyen herkes bilgi sahibi olmak istediği konuda uzaktan destek olsa bu şekilde **eğitime destek** olarak kullanılabilir.” (K17)*

*“Uzaktan eğitim **destek** olarak kullanılsa tabi ki iyi olur. Normal eğitimle verilen derslere de **bu imkân** verilse, o derslerin de videoları olsa ve tekrar izleme şansımız olsa gerçekten daha da etkili bir eğitim almış oluruz.” (K18)*

*“Evet **destek** sağlayabilir. Videolarla ve canlı derslerle aldığımız eğitim zenginleştirilebilir. Bu şekilde uygulansa **güzel bir uygulama** olurdu.” (K19)*

*“**Destek** olarak fayda sağlar. Örneğin dersten sonra o gün ki dersin önemli yerlerinden hazırlanmış video dersleri koyulabilir.” (K20)*

4.2.2 Uzaktan Eğitim Üzerine Olumsuz Görüşler

Araştırma kapsamında uzaktan eğitim ile ders alan öğrencilerin bir kısmının derslere aktif katılımın sağlanamaması, teknik problemler, devam zorunluluğunun olmaması ve etkileşimin az olması konularında olumsuz görüşlerinin olduğu saptanmıştır.

4.2.2.1 Aktif Katılımın Sağlanamaması

Uzaktan eğitim üzerine olumsuz görüşlerden biri uzaktan eğitimle alınan derslerde öğrencilerin bazılarının bu derslere katılmayı tercih etmiyor olmasıdır. Öğrencilerin bir kısmı (N=5) uzaktan eğitim ile alınan derslere bazı nedenlerden dolayı katılmadıklarını belirtmişlerdir. Araştırma kapsamında uzaktan eğitim derslerine katılmamayı tercih eden K1, K4, K6, K8 ve K14 kodlu öğrenciler uzaktan eğitimin onlara sağlanmış güzel bir imkân olduğunun bilincinde olduklarını fakat bunu kullanmadıklarını belirtmişlerdir. K10 kodlu öğrencinin görüşü ise derse katılım konusunda öneri niteliğindedir. Öğrencilerin bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

*“Uzaktan eğitim videolar ve canlı dersler aracılığıyla verilen bir **imkân** fakat ben bu sisteme **pek katılmadım**. Bunun sebebi derslerin kolay olduğunu düşünmem*

oldu.” (K1)

“Uzaktan eğitimin avantajları da dezavantajları da var derslere katılım zorunlu olmadığı için pek **katılma ihtiyacında** bulunmuyoruz.” (K4)

“Canlı derslere **pek katılmadım** ama sonrasında videoları izledim. Devamlılık zorunluluğu olmadığı için derslere katılmadım.” (K6)

“Uzaktan eğitim derslerine **pek katılmadım**. Daha sonra da pek fazla bilgi sahibi olmadığım bir dersin sınavlarına katıldım.” (K8)

“Derse **aktif bir şekilde katıldığımızda** yararını alabileceğimiz bir sistem. Tabii bunun bilincinde olmamız önemli.” (K10)

“Canlı derslere **katılmadım**. Sisteme girip videoları izledim. Slaytları aldım. Daha iyi faydalanabilirdim ama **çok fazla katılmadım**.” (K14)

4.2.2.2 Teknik Problemler

Uzaktan eğitim üzerine olumsuz görüşlerden biri uzaktan eğitimle alınan derslerde öğrencilerin teknik problemlerle karşılaşmasıdır. Öğrencilerin bir kısmı (N=4) uzaktan eğitim ile alınan derslerle ilgili olumsuz görüşlerinin sebeplerinin derslerde karşılaşılan ya da karşılaşılabilecek teknik problemler olduğunu ve bu teknik problemler dolayısı ile derslerin aksayabileceğini belirtmişlerdir.

Araştırma kapsamındaki K7, K8 ve K10 kodlu öğrenciler uzaktan eğitimde bazı teknik aksaklıkların olabildiğinden bahsetmişlerdir. Öğrencilerin bu konudaki ifadeleri aşağıda verilmiştir.

“Uzaktan eğitim derslerinde **herhangi bir sıkıntı** da çıkabiliyormuş. Benim e-postamda bir sıkıntı olduğu için **sisteme giriş yapamıyorum**.” (K7)

*“Ayrıca **teknik aksaklıklar** da olabilir. **Sistem çalışmadı** ya da **ses** ya da **görüntü kalitesi düşük** diyelim ki bu ortamda bulunan herkesi **demoralize** eder ve **ders aksamış** olur.” (K8)*

*“Dezavantajı ise **teknik aksaklıklar** olabiliyor. Çünkü herkesin **internet olanağı** olmayabilir ya da her iki taraftan da kaynaklanan **bağlantı hızı** uyumsuzluğu sıkıntısı var.” (K10)*

Araştırma kapsamındaki K14 kodlu öğrenci ise uzaktan eğitime herkesin ulaşamayacağını erişim sağlayacak güçte olamayacağını şu şekilde belirtmiştir:

*“Bazı evlerde **internet olmayabilir, bilgisayar olmayabilir, herkesin erişim imkânı** olmayabilir. O yüzden en iyisi okula gelip yüz yüze eğitim almak.” (K14)*

4.2.2.3 Devam Zorunluluğunun Olmaması

Uzaktan eğitim üzerine olumsuz görüşlerden biri de uzaktan eğitimle alınan derslerde devam zorunluluğunun olmamasıdır. Öğrencilerin bir kısmı (N=4) uzaktan eğitim ile alınan derslerde devam zorunluluğunun olmamasının bu derse katılma isteğini azalttığını belirtmişlerdir.

Araştırma kapsamındaki K1, K4, K6 ve K20 kodlu öğrenciler uzaktan eğitim ile alınan derslerde devam zorunluluğunun olmamasının aktif katılımı azalttığını bildirmişlerdir. Öğrencilerin bu konudaki ifadeleri aşağıda verilmiştir.

*“İnsan **zorunluluk** hissetmiyor. Bir kısmımız **yoklama alınmıyor** diye derse katılmayı **tercih etmiyoruz**.” (K1)*

*“Uzaktan eğitimin avantajları da dezavantajları da var derslere **katılım zorunlu olmadığı** için pek **katılma ihtiyacında** bulunmuyoruz.” (K4)*

*“Canlı derslere **pek katılmadım** ama sonrasında videoları izledim. **Devamlılık***

zorunluluğu olmadığı için derslere katılmadım.” (K6)

“Zorunlu olması lazım dersin yoksa kimse pek ciddiye almaz.” (K20)

4.2.2.4 Etkileşimin Az Olması

Uzaktan eğitim üzerine olumsuz görüşlerden biri de uzaktan eğitimle alınan derslerde etkileşimin az olmasıdır. Öğrencilerin bir kısmı (N=7) uzaktan eğitim ile alınan derslerde etkileşimin olmadığını ya da örgün eğitimdeki derslere nispeten az olduğunu vurgulamışlardır. Öğrencilerin bir kısmı da (N=2) iyi bir etkileşimi yakalayabilmek için önerilerde bulunmuşlardır.

Araştırmadaki katılımcılardan K3, K4, K6, K12, K14, K19 ve K20'nin ifadelerinden anlaşıldığı üzere, uzaktan eğitim ile alınan dersler de etkileşimin yeterince sağlanamaması konusunda olumsuz bir yaklaşım vardır. K9 ve K10 kodlu öğrenciler ise bu durumun bilincinde olmakla birlikte, çözüm niteliğinde öneriler sunmuşlardır.

*“Pek fazla **hoca öğrenci** etkileşimi ya da **kendi aramızda etkileşim** olmuyor. Aynı şekilde sınıf ortamı da yok. Bu yüzden bir **etkileşim** olduğunu düşünmüyorum.” (K3)*

*“**Etkileşim** vardır. Fakat çok az bence. Bir **öğrenci öğretmen ilişkisi** eksilerde gibi bir şey.” (K4)*

*“**Etkileşim** yoktur. Hocanın soru cevap yapmaması bizi **derse katmamasından** dolayı böyle düşünüyorum.” (K6)*

*“Bu daha çok iki tarafın iletişimine bağlı bir şey. Hocada öğrencilerde birbirini anlamalı, karşılıklı olarak bağlantılı şeyler konuşulmalı ve özen gösterilmeli. Bu ilişki sağlıklı olursa **etkileşimde sağlıklı** olur.” (K9)*

“Göz kontağı kurabildiğimiz ölçüde etkileşimin olduğunu düşünüyorum. Belki

*hoca da derse katılan öğrencileri görse daha **iyi bir etkileşimi** yakalayabiliriz.”*
(K10)

*“Etkileşim yoktur. **Yüz yüze olmayınca etkileşim** de olmuyor.”* (K12)

*“Bence **etkileşim yoktur**. Normal eğitimde birbirimizi daha iyi anlayabiliriz. Okula geldiğimizde yeni bir çevremiz, arkadaş ortamımız oluyor. Dostluklar kuruluyor. Yanımızdaki arkadaşımızın duygu durumunu bir bakışta anlayabilecek dereceye geliyoruz. Bunu uzaktan eğitim bize sağlayabilir mi? Sağlasa da sınırlı olur.”* (K14)

*“Yoktur. Ben öyle bir şey olduğunu düşünmüyorum. Örgün eğitimde birebir yüz yüze olduğumuz için **etkileşim** daha fazladır.”* (K19)

*“**Etkileşim var** ama örgün eğitimdeki kadar değil. Örgün eğitimde daha fazla etkileşim oluyor.”* (K20)

Uzaktan eğitim üzerine olumsuz görüşlerden bir başkası ise, öğrencilerin uzaktan eğitimle alınan derslerin kolay olduğu algısıdır. Araştırma kapsamındaki K1 kodlu öğrenci uzaktan eğitim ile alınan dersleri kolay bulduğunu bu yüzden uzaktan eğitim derslerine aktif katılmadığını belirtmiştir.

*“Uzaktan eğitim videolar ve canlı dersler aracılığıyla verilen bir imkân fakat ben bu sisteme **pek katılmadım**. Bunun sebebi **derslerin kolay olduğunu** düşünmem oldu.”* (K1)

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma kapsamında elde edilen bulgular; sonuç ve öneriler başlıkları altında incelenmiştir.

5.1 Sonuçlar

Araştırmanın genel amacı, uzaktan eğitimle öğrenim gören öğrencilerin hazırbulunuşluklarını yeterlilikler ve kaynaklar çerçevesinde inceleyerek uzaktan eğitim hakkındaki görüşlerini almaktır. Bu amaç kapsamında hedef kesin yargılara ulaşmak değil, öğrencilerin uzaktan eğitim faktörlerine ait zayıf ve güçlü taraflarını ortaya çıkarmaktır.

Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin uzaktan eğitime genel hazırbulunuşluk düzeyleri incelenmiştir. Uzaktan eğitime genel hazırbulunuşluk kavramı içerisinde bulunan BİT, zaman ve UÖ faktörlerine ait bilgileri, becerileri, tutumları, inançları ve kaynakları içermektedir. Kullanılan nicel veri toplama aracı ile öğrencilerin uzaktan eğitime BİT, zaman ve UÖ faktörleri bazında hazır olup olmadıklarını tayin etmek amaçlanmıştır. Araştırmaya katılan tüm öğrencilerden toplanan verilerin analiz edilmesi sonucunda öğrencilerin uzaktan eğitime hazır oldukları ortaya çıkmıştır.

Uzaktan eğitime genel hazırbulunuşluk düzeyinin BİT, zaman ve UÖ faktörleri bazında ayrı ayrı incelenmesi, öğrencilerin hangi noktalarda zayıf ve hangi noktalarda daha güçlü olduklarının bilinmesi açısından önemlidir. Eğitim kurumlarında gerçekleştirilecek olan uzaktan eğitim uygulamalarının nitelikli ve başarılı bir şekilde sürmesi/sürdürülmesi, öğrencilerin kaliteli bir eğitim almaları ve sorunların kolaylıkla anında çözüme ulaşması için ayrıntılı incelemelerin yapılması çok önemlidir. Aynı zamanda öğrencilerin cinsiyet, yaş ve alan gibi kıstaslara göre hazırbulunuşluklarının incelenmesi yapılarak farklılaşmaların olup olmadığının sorgulanması eğitimin doğru planlanarak hedeflerine ulaşması açısından önemlidir.

Öğrencilerin uzaktan eğitime genel hazırbulunuşlukları cinsiyete göre incelendiğinde, anlamlı bir farklılaşma olmadığına ve erkek öğrencilerin genel hazırbulunuşluk ortalamalarının, kadın öğrencilere istinaden daha yüksek olduğuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan kadın ve erkek yüzdelere bakıldığında, kadınların erkeklere oranla araştırmaya daha yüksek katılımında bulunduğu ve yüz yüze geleneksel eğitimi, uzaktan eğitime göre daha çok tercih ettiklerine ulaşılmıştır. Ayrıca erkeklerin okul dışı yaşantılarında daha yoğun oldukları ve bu yüzden dersleri okul dışından almaya daha yakın oldukları şeklinde yorumlanabilir. Sonuç olarak, hem kadın hem erkek öğrencilerin ortalamaları ölçüt değerden yüksektir ve öğrenciler uzaktan eğitime hazırdır. Alanyazın incelendiğinde daha önce gerçekleştirilmiş olan çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür. Kırallı ve Alıcı (2016)'nın birlikte yaptıkları çalışmada üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim algılarının cinsiyete göre incelemesi yapılmış ve anlamlı bir farklılaşma saptanmamıştır.

Uzaktan eğitime genel hazırbulunuşluk düzeyleri alanlara göre incelendiğinde anlamlı bir farklılaşma bulunmadığına ve Fen Bilimleri öğrencilerinin genel hazırbulunuşluk ortalamalarının, Sosyal Bilimler öğrencilerine göre daha yüksek olduğuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda hem Fen Bilimleri hem de Sosyal Bilimler öğrencileri uzaktan eğitime hazırbulunuşluk düzeyleri açısından birlikte ele alındığında her iki alanın öğrencilerinin de uzaktan eğitime hazır oldukları sonucuna varılmıştır. Yavuz (2016)'un Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesinde İngilizce I dersini uzaktan eğitim yöntemi ile alan 1. sınıf öğrencileriyle yaptığı ve uzaktan eğitime ilişkin tutumları belirlemeye yönelik olan çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Uzaktan eğitimin avantajlarına yönelik olumlu tutumlarda bulunan öğrencilerin birçoğu Fen Bilimleri alanı şeklinde dile getirebileceğimiz; Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği anabilim dallarındaki öğrencilerdir. Sosyal Bilimler ağırlıklı bölümler olan; Sosyal Bilimler Öğretmenliği, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Türkçe Öğretmenliği gibi bölümlerin uzaktan eğitimin avantajlarına yönelik tutumları daha düşük düzeyde bulunmuştur.

Öğrencilerin uzaktan eğitime genel hazırbulunuşluk düzeyleri yaşa göre incelendiğinde, anlamlı bir fark olmadığına ulaşılmıştır. Çiğdem ve Yıldırım (2014)'ın meslek

yüksekokulu öğrenci özellikleri ve çevrimiçi öğrenmeye hazırbulunuşluk düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarının sonucunda, yaşın çevrimiçi öğrenmeye hazırbulunuşluk üzerinde anlamlı bir etkisinin bulunmadığına ulaşılmıştır.

Uzaktan eğitime genel hazırbulunuşluk faktörlerinden BİT faktörü incelendiğinde, tüm faktörler arasında en yüksek değer bu faktöre ait çıkmıştır. BİT faktörüne ait genel ortalama 3,00'den yüksek bulunmuştur. Teknolojinin zamansal olarak da hızla ilerlediği bu dönemde, öğrencilerin yaşlarının küçük olduğu göz önünde bulundurulduğunda, onların bu hıza alışık oldukları, değişimleri takip etmekte zorlanmadıkları ve teknoloji ile çocukluktan beri sürekli iç içe oldukları düşünüldüğünde, olumlu yaklaşımlarının sebebinin, teknolojinin hayatlarının ayrılmaz bir parçası haline gelmesinden kaynaklandığını söyleyebiliriz. Öğrenciler BİT'in hayatlarında kullanılmasını yararlı bulmakta, öğrenme ortamlarında farklı teknolojilerin kullanılması konusuna olumlu bakmakta, kendileri de çeşitli yazılı ve görüntülü iletişim teknolojilerini kullanmaktadırlar. Ayrıca öğrencilerin yazılı iletişim araçlarına oranla görüntülü iletişim araçlarını tercih ettikleri görülmüştür. Bunun sebebi ise, öğrencilerin iletişim konusunda daha etkileşimli ortamlarda bulunmayı tercih etmeleridir.

İnternet uygulamalarının kullanım sıklığı konusunda öğrenci cevapları incelendiğinde en çok e-postanın aktif şekilde kullanıldığı görülmüştür. Genel olarak bakıldığında ise öğrenciler internet uygulamalarını çok sık kullanmamaktadır. Öğrencilerin yaklaşık olarak yarısının Skype, Twitter ve Forumları hiç kullanmaması dikkat çekici bir durumdur. Benzer verilere Salar (2013)'ın doktora tez çalışmasında da rastlanmıştır. Bu çalışmada da Skype, Twitter ve Forumlar en düşük kullanım düzeyinde çıkan internet uygulamaları arasındadır.

Öğrencilerin BİT yardımıyla öğrenme süreçlerinde ders etkinlikleri için gereken ders materyallerini ve ödevleri rahatlıkla hazırlayabildikleri ve bu konuda kendilerini yeterli buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bilgisayar kullanımına yönelik algı düzeylerine göre hem Fen Bilimleri hem de Sosyal Bilimler öğrencileri kendilerinin orta veya yüksek düzeyde BİT kullanımına sahip olduklarını düşünmektedirler. Ayrıca öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanım düzeyi algıları birlikte incelendiğinde Fen Bilimleri ya da

Sosyal Bilimler alanlarındaki öğrencilerin aralarındaki fark yadsınabilecek kadar azdır.

Öğrencilerin bilgisayara erişimlerinin olduğu mekânlar ev/kaldığı yer, üniversite ve işyeri bazında incelendiğinde yeterli donanıma sahip bilgisayarı olan öğrencilerin bu erişimi en çok ev veya kaldıkları yerden yaptıkları saptanmıştır. Tüm öğrenciler incelendiğinde ise %35’lik bir öğrenci kitlesinin yeterli donanıma sahip sorunsuz çalışan bilgisayar erişimine sahip olmadığı, %11’lik bir kısmının ise üniversiteden bu imkâna eriştikleri bulunmuştur. Öğrencilerin internete erişimlerinin olduğu mekânlar ev/kaldığı yer, üniversite ve işyeri bazında incelendiğinde sorunsuz çalışan ve istedikleri zaman kullanabilecekleri internet erişimi olan öğrencilerin bu erişimi en çok ev veya kaldıkları yerden yaptıkları saptanmıştır. Tüm öğrenciler incelendiğinde ise %41’lik bir öğrenci kitlesinin sorunsuz istediklerinde kullanabilecekleri internet erişiminin olmadığı, %8’lik bir kısmının ise üniversiteden bu imkâna eriştikleri bulunmuştur. Pepeler, Özbek ve Adanır (2018) Muş Alparslan Üniversitesi’nde Yabancı Dil I dersini uzaktan eğitim yöntemi ile alan öğrencilerin görüşlerini araştırdıkları çalışmalarında, ücretsiz internet erişimine sahip olan öğrencilerin, ücretsiz internet erişimine sahip olmayan öğrencilere göre uzaktan eğitimin süreç boyutunda daha olumlu görüşlere sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Kişisel bilgisayarı olmayan öğrenciler için ücretsiz internet erişiminin sürekli olduğu kampüslerde olanakların arttırılabileceği konusunda önerilerde bulunulmuştur.

Zaman yönetimi uzaktan eğitim uygulamalarının sağlıklı yürütülebilmesi için önemli bir faktördür. Öğrencilerin uzaktan eğitim uygulamaları sırasında kendi öğrenmelerinden sorumlu oldukları düşünüldüğünde dersleri planlı bir şekilde zamanı etkin kullanarak yürütmeleri başarının arkasındaki perdeyi kaldıracaktır. Zaman yönetimi, uzaktan eğitim uygulamaları için geri plana atılmayacak bir önem arz etmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin zaman faktörüne ilişkin hazırbulunuşlukları incelendiğinde, uzaktan eğitime genel hazırbulunuşluk düzeyleri ile aynı düzeyde çıkmıştır. Zaman faktörü hazırbulunuşluğu 3,64 bulunmuş olup bu değer ölçüt değerden yüksektir. Buna göre öğrencilerin zaman yönetimi boyutunda da uzaktan eğitime hazır olduğu söylenebilir. Ancak bu olumlu yaklaşımın detayları incelendiğinde, zamanı iyi yönetme konusunda ve işleri son güne bırakmama konusundaki öğrenci ifadeleri, ölçüt değerden yüksek çıkmış olmasına rağmen diğer ifade değerlerine göre düşük ve “Emin Değilim” düzeyinde

çıkıştır. Bu durum uzaktan eğitim ortamlarında ders alırken planlı öğrenmeyi sağlama ve zamanı iyi yönetme açılarından öğrencilerin sıkıntıya düşebileceklerini düşündürmektedir.

Uzaktan eğitime hazırbulunuşluk faktörlerinden UÖ faktörü incelendiğinde, tüm faktörler arasındaki en düşük değere sahip faktör olduğu görülmüştür. UÖ faktörü değeri 3,16 bulunmuş olup bu değer ölçüt değeri olan 3,00'den yüksektir. Fakat UÖ faktörü içindeki bazı ifadeler verilen öğrenci cevapları ile bu ifadelerin 3,00'ün altına düştüğü saptanmıştır. Özellikle öğrencilerin uzaktan eğitim dersleriyle yüz yüze eğitim derslerindeki gibi etkili öğrenebileceğine olan inançları düşük ($M=2,85$) çıkmış ve 3,00 ölçüt değerinin altına düşmüştür. Ölçüt değeri ile arasındaki fark az olmasına ve orta düzey oranına yakın olmasına rağmen az da olsa olumsuzluk durumu saptanmıştır. Ayrıca öğrencilerin uzaktan eğitim konusunda orta düzeyde bilgiye sahip oldukları ancak bunun yeterli olmadığı düşünülmektedir.

Derslerin uzaktan alınması ile ilgili öğrencilerin isteklilik ve isteksizlik durumları incelendiğinde, öğrencilerin yarı yarıya ayrıldığı ve yarısının istekli, yarısının isteksiz oldukları bulunmuştur. Olumsuz durumun sebepleri araştırıldığında, öğrencilerin uzaktan eğitim ortamında kampüste yakaladıkları sosyal çevreyi, arkadaşlıklarını yakalayamayacaklarını düşünmeleri en etkili sebep olarak karşımıza çıkmaktadır. İkinci etkili sebep, uzaktan eğitimin klasik sınıf ortamındaki öğretim elemanı eşliğinde gerçekleşen eğitimin yerini tutamayacağı algısıdır. Öğrencilerin uzaktan eğitimin, yüz yüze eğitimin sağladığı sosyal etkileşimden yoksun olduğunu ve sosyal bir ortamda öğrenme şartlarını sağlayamadığını düşünmeleri olumsuz sebepleri ortaya çıkarmıştır. Öğrenciler okulu sosyal ortamların sağlandığı bir yer olarak görmekte ve yüz yüze öğrenmeyi büyük oranda bu yüzden tercih etmektedir. Üçüncü sebep olarak ise, öğrencilerin iş bulma konusunda uzaktan eğitimin yarar sağlamayacağını düşünmeleri gelmektedir. Bundan sonraki sebepler öğrencilerin kendi öğrenmelerinin sorumluluklarını almakta, uzaktan eğitim derslerinde özdenetimlerini sağlamakta güçlük yaşayabileceklerini düşünmeleri, uzaktan eğitim almak için yeterli zamana sahip olmadıklarını düşünmeleri, bilgisayar ve interneti kullanma konusunda eksikliklerinin olduğunu düşünmeleri ve toplumun uzaktan eğitime ilişkin olumsuz düşüncelerinin

olduğunu düşünmeleri gelmektedir. Son sebep olarak ise uzaktan eğitim konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşünmeleri gelmiştir. Öğrencilerin sebepleri arasında sonuncusunun düşük düzeyde çıkması, aldıkları uzaktan eğitim dersleri sayesinde tecrübe sahibi olduklarını düşünmelerinden dolayı olabilir.

Öğrencilerle yapılan yüz yüze görüşmeler sonunda oluşan temalar çerçevesinde, görüşmelerden elde edilen verilerin uzaktan eğitim ile ilgili olumlu ve olumsuz görüşler üzerinde yoğunlaştığı düşünülmüş ve yapılan incelemeler sonunda öğrencilerin uzaktan eğitime olumlu-olumsuz yaklaşımlarının sebepleri araştırılmıştır.

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veriler, uzaktan eğitim ile ilgili olumlu ve olumsuz görüşler şeklinde iki ana tema etrafında toplanmıştır. Bu iki ana tema aşağıda gösterildiği şekilde alt temalara ayrılmaktadır.

1. Uzaktan Eğitim Üzerine Olumlu Görüşler

Öğrenme Bağlamı

- a)Tekrar etme olanağı sunma
- b)Kendi hızında ve birebir öğrenme olanağı sunma

Ortam Bağlamı

- a)Rahat ve esnek bir öğrenme ortamı sunma
- b)Farklı bir öğrenme ortamı sunma

Teknoloji Bağlamı

- a)Teknolojiyi etkin kullanma
- b)Öğrenmeye destek olma

2. Uzaktan Eğitim Üzerine Olumsuz Görüşler

- a)Aktif katılımın sağlanamaması
- b)Teknik problemler
- c)Devam zorunluluğunun olmaması
- d)Etkileşimin az olması

Bu araştırma kapsamında elde edilen bulgulardan biri, uzaktan eğitimin öğrencilere dersi tekrar etme olanağı vermesidir ve öğrencilerin bu durumu; unutmaları engellemesi ve etkili-kalıcı öğrenmeleri sağlaması açısından olumlu bulunduğu söylenebilir. Ayrıca uzaktan eğitim sağladığı tekrar etme imkânı ile öğrencilerin bireysel farklılıklarına uygun öğrenmelerini sağlar. Yavaş öğrenciler, uzaktan eğitimin vermiş olduğu tekrar etme imkânı ile akranlarına yetişebilmektedir. Kırallı ve Alıcı (2016) yapmış oldukları çalışmada, öğrencilerin bazı dersleri uzaktan almak istediklerini, uzaktan eğitim derslerinin istenilen zamanda tekrar etme olanağı vermesi ile kalıcı öğrenmeleri sağladığını düşündüklerini bulmuşlardır.

Öğrenci görüşlerinden çıkarılan bir diğer sonuç ise, uzaktan eğitimin öğrencilere kendi hızında ve birebir öğrenme imkânı sunmasıdır. Uzaktan eğitim ortamları daha çok öğrenci merkezli çalışır. Öğrenciler bu öğrenme ortamlarında kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu alıp özdenetimlerini kendileri sağlarlar. Öğretici genellikle rehber durumundadır. Öğrencilerin uzaktan eğitim derslerinde, kendilerine özel bir ders işleniyormuş gibi hissettiklerini ve bu sayede derse daha iyi odaklanabildiklerini düşündükleri sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca kendi hızlarında öğrenebildikleri için öğrenciler daha rahat çalıştıklarını, çalışma hızlarını kendilerine göre ayarlayabildiklerini bildirmişlerdir. Bunun da öğrencilere akranları ile birlikte, geride kalmalar olmadan öğrenme şansını verdiği ifade edilmiştir.

Öğrencilerle yapılan görüşmelerde uzaktan eğitimle ders alınan ortamın rahat ve esnek olduğu ayrıca farklı bir ortamda ders alma deneyimini kazandırdığı bildirilmiştir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu evlerinden ya da istedikleri yerden, istedikleri saatte ders almaya olumlu yaklaşmışlardır. Ayrıca uzaktan eğitimin sağladığı farklı ortamları birleştirme özelliğinin, daha iyi fırsatlara çevrilerek coğrafi olarak uzakta bulunan alanında yetkin öğretmenlerden ders alma olanağı verebileceği bu şekilde öğrencilerin akademik anlamda tatmine ulaşacağı sonucuna varılmıştır.

Öğrenciler uzaktan eğitim ile teknolojiyi daha etkin kullandıklarından, derslerin içerisinde teknoloji kullanımının onlara hız kazandırdığından ve çağın gereği olarak teknolojinin kullanılmasının işlerini kolaylaştıracağından bahsetmişlerdir. Ayrıca

öğrenciler uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime destek olarak kullanılmasını istemekle birlikte, bu imkân dâhilinde daha kalıcı öğrenmeler yakalayabileceklerini düşünmektedirler. Öğrencilerin tamamı ifadelerinde uzaktan eğitimin destek olarak kullanılması konusuna değinip öğrenmeye olumlu katkısından bahsetmişlerdir.

Yapılan görüşmeler çerçevesinde oluşan ikinci tema ise uzaktan eğitim üzerine olumsuz görüşler olmuştur. Bu kapsamda öğrencilerin uzaktan eğitim konusundaki olumsuz görüşlerinin nedenleri ve uzaktan eğitim uygulamalarında gördükleri eksiklikler değerlendirilmiştir. Öğrenciler en çok aktif katılımın sağlanamaması sorunundan bahsetmişlerdir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu bunun altında yatan sebebin, derse katılımın zorunlu olmaması ve devamsızlık sıkıntısı yaratmamasının olduğunu düşünmektedirler. Öğrenciler uzaktan eğitimin rahat ve esnek bir öğrenme ortamı sunmasını ve bu çerçevede oluşan esnek öğrenme saatlerini olumlu bulmuşlardır. Fakat olumsuz görüşlerde belirtilen aktif katılım sorununun devam zorunluluğu olmamasından kaynaklandığını düşünmeleri dikkat çekicidir. Çakmak-Karapınar, Güler, Kurşun ve Karaman (2018)'in yaptıkları çalışmada Atatürk Üniversitesi'ndeki kampüs tabanlı dersler modeli bileşenlerine yönelik öğrenci görüşleri alınmıştır. Öğrenciler devam zorunluluğu olmayan derslere katılmak için kendilerini zorunlu hissetmediklerini ve derse katılmama haklarını kullandıklarını, konuların çok basit olduğunu ve ders notlarından çalışmanın videoları izleyerek çalışmaktan daha hızlı olacağını düşündüklerini bildirmişlerdir. Çalışma sonunda derslerin kredili olarak verilmesi, öğretim üyelerinin ders içeriklerini daha güncel hale getirmeleri ve ders anlatımını etkili ve verimli şekilde yapmaları konusunda önerilerde bulunulmuştur.

Öğrencilerin uzaktan eğitime olumsuz görüşlerinden biri ise yaşanabilecek teknik aksaklıklardır. Öğrencilerin karşılaşılan teknik problemler yüzünden derslerin bölünebileceği ve dersin aksaması halinde ortamda bulunan tüm bireylerin demoralize olabileceği yönünde düşünceleri vardır. Ayrıca öğrenciler uzaktan eğitim ile alınan derslerde yüz yüze eğitimle alınan derslere oranla etkileşimin çok az olduğundan bahsetmişlerdir. Bu durumun sebebinin öğrencilerin, geleneksel eğitimdeki sınıf ortamına alışkanlıklarından kaynaklandığı, yüz yüze öğrenmelerde oluşturulan sosyal ortamın uzaktan eğitim ortamlarında oluşturulamadığı yönündeki düşünceleridir. Bu

sonuç kapsamında alanyazın tarandığında, Turgut (2011) tarafından yapılan yüksek lisans tezinde, öğrencilerin teknik aksaklıklar ve etkileşimden yana olumsuz düşünceleri ortaya çıkarılmış ve bu duruma çözüm getirecek bazı önerilerde bulunulmuştur. Turgut (2011) tarafından sunulan öneriler şöyledir; derslerde etkin öğrenmeyi sağlamak ve derste yaşanacak teknik problemler yüzünden dersten kopmaların engellenmesi için teknik sıkıntıları çözümlenerek öğrencilerin rahat bir şekilde derse katılmalarının sağlanması gerektiği ve öğreticilerin etkileşimi üst safhaya çıkarmak için ise anlatım yöntemi dışında soru-cevap gibi yöntemleri derse dâhil ederek öğrencileri dersin içine çekmeleri gerektiği vurgulanmıştır. Bayrak, Aydemir ve Karaman (2017) tarafından yapılan ve uzaktan eğitim öğrencilerinin öğrenme stilleri ile doyum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, etkileşim boyutunda öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen ve öğrenci-kurum arasındaki etkileşim ele alınmış ve öğrencilerin özellikle öğrenci-öğrenci etkileşimini ve sosyal bulunuşluk düzeylerini etkileyebilecek unsurları içeren bu boyutta doyum düzeyinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, uzaktan eğitim kurumlarının öğrencilerin sosyal bulunuşluk düzeylerini artıracak tasarımlar yapması ve sunulan canlı sınıf veya tartışma platformları gibi iletişim seçenekleriyle bir dereceye kadar giderilebildiğine işaret etmektedir.

5.2 Öneriler

Bu bölümde araştırma amacı kapsamında ulaşılmış olan sonuçlara ait öneriler verilmiştir.

- Araştırmada BİT yeterlilik ve kaynaklarına ait sonuçlara istinaden öğrencilerin genel anlamda BİT konusunda uzaktan eğitime hazır olduklarına ve kendilerini orta ve iyi BİT kullanım düzeyinde gördüklerine ulaşılmıştır. Ancak öğrencilerin BİT kaynaklarına erişim imkânının olup olmaması noktasında göz ardı edilemeyecek bir kitlenin BİT'e erişim imkânının olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacıların ve uzaktan eğitim uygulayıcılarının bu konuyu detaylı bir şekilde araştırmaları ve gerekirse bu imkânın kurum tarafından karşılanması önerilmektedir. Öğrenciler BİT kaynaklarına erişim bakımından desteklenmeli ve kampüs içerisinde erişime açık bilişim sınıfları öğrencilerin hizmetine sunulmalıdır.

- Araştırmaya katılan öğrencilerin en çok zaman yönetimi konusunda sıkıntı çektikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç bağlamında öğrencilerin zaman yönetimi konusunda bilgilendirilmeleri, gerekirse bu konudaki uzmanlar tarafından seminerlerin yapılması, planlı öğrenmeler için öğreticilerin öğrencileri süreçten haberdar etmeleri önerilebilir.
- Öğrencilerin yüz yüze öğrenmelerde sağladıkları sosyal ilişkilerin uzaktan öğrenme ortamlarında da sağlanabileceği; öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen ve öğrenci-ortam etkileşimini sağlayarak gösterilebilir.
- Öğrencilerin internet uygulamalarını kullanmalarının sağlanması için ders materyallerinin, duyuruların internet uygulamaları üzerinden oluşturulacak ders gruplarında paylaşılması önerilebilir.
- Uzaktan eğitim derslerine öğrencilerin aktif katılımının sağlanması için dersi zorunlu yapmak dışında, derse katılım puanlaması gibi pekiştirici teşvikler yapılabilir.
- Uzaktan eğitimin yararları konusunda, öğrenci ve öğreticileri teşvik etmek için çeşitli etkinlikler, seminerler, konferanslar düzenlenebilir. Uzaktan eğitim sistemi içerisine girecek olan tüm paydaşlara bu konuda bilgilendirme seminerleri verilmesi, oryantasyon programları uygulanması sürecin sorunsuz ve etkili bir şekilde ilerlemesi açısından önemli bir pusula olabilir.
- Uzaktan eğitim yöntemi ile verilen ortak zorunlu derslerin dışında, doğru planlamalar yapılarak alan dersleri de farklı coğrafyalardaki uzmanlar tarafından uzaktan eğitim ile verilebilir.
- Küçük bir örneklemin incelendiği bu çalışmaya destek olarak, çeşitli nitel ve nicel araştırma metodolojilerinin birlikte kullanıldığı daha büyük çaplı araştırmaların yapılması alanyazın açısından faydalı olabilir.

- Alanyazında öğrenci ve öğretmenlerin hazırbulunuşluklarının araştırılması dışında, kurumsal hazırbulunuşluğu da inceleyen çalışmaların yapılması yararlı olabilir.

6. KAYNAKLAR

- Adnan, M. ve Boz-Yaman, B. (2017). Mühendislik Öğrencilerinin E-Öğrenmeye Dair Beklenti, Hazır Bulunuşluk ve Memnuniyet Düzeyleri. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, **2**: 218-243.
- Ak, A., Oral, B. ve Topuz, V. (2018). Marmara Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Uzaktan Öğretim Sürecinin Değerlendirilmesi. *Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi (BEST Dergi)*, **2**: 71-80.
- Akgün-Özbek, E. (2014). Açık ve Uzaktan Öğrenmenin Günümüzdeki Durumu. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, **3**: 154-165.
- Akkoyunlu, B., Tandoğan, M., Özer, B., Kaya, Z., Odabaşı, F., Deryakulu, D. ve İmer, G. (1998). Eğitimde Teknolojik Gelişmeler, Özer, B., (Ed.) içinde Çağdaş Eğitimde Yeni Teknolojiler. Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir, 3-12.
- Alkan, C. (1987). Açık Öğretim: Uzaktan Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Alkan, C. (2005). Eğitim Teknolojisi. Anı Yayıncılık, 7. Baskı, Ankara.
- Asaari, A. H., Hasmi, M. and Karia, N. (2005). Adult Learners and E-Learning Readiness: A Case Study. 2005 European College Teaching & Learning Conference, 13-17 June, Athens, Greece.
- Atan, H., Sulaiman, F., Rahman, Z. A. and Idrus, R. M. (2002). Gender Differences in Availability, Internet Access and Rate of Usage of Computers among Distance Education Learners. *Educational Media International*, **39**: 205-210.
- Aytaçlı, B. (2012). Durum Çalışmasına Ayrıntılı Bir Bakış, *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, **1**: 1-9.
- Bailey, A., Barton, C. and Mullen, K. (2014). The Five Faces of Online Education. The Boston Consulting Group. <https://www.bcgperspectives.com/> adresinden 19.11.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Barak, M., Watted, A. and Haick, H. (2016). Motivation to Learn in Massive Open Online Courses: Examining Aspects of Language and Social Engagement. *Computers & Education*, **94**: 49-60.
- Baş, T. ve Akturan, U. (2008). Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.

- Bayrak, M., Aydemir, M. ve Karaman, S. (2017). Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Öğrenme Stilleri ve Doyum Düzeylerinin İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, **46(1)**: 231-263.
- Büyüköztürk, Ş. (2005). Anket Geliştirme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, **2**: 133-151.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). Deneysel Desenler. Pegem Akademi Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara.
- Creswell, J. W. (2007). Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Traditions. Sage Publication, 2. Edition, London, England.
- Çakmak-Karapınar, D., Güler, M., Kurşun, E. ve Karaman, S. (2018). Atatürk Üniversitesi kampüs tabanlı dersler modeli bileşenlerine yönelik öğrenci görüşleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, **4(2)**: 90-111.
- Çelik, H. ve Ekşi, H. (2013). Söylem Analizi. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, **27**: 99-117.
- Çiğdem, H. ve Yıldırım, O. G. (2014). Effects of students' characteristics on online learning readiness: A vocational college example. *Turkish Online Journal of Distance Education*, **15(3)**: 80-93.
- Demir, Ö. (2015). Öğrencilerin ve Öğretim Elemanlarının E-Öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Düzeylerinin İncelenmesi: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demiray, U. (1999). Açıköğretim Fakültesi Mezunlarının Çalışma Yaşamı İle İlişkileri. Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir.
- Demirci, A. (2006). İnternet ile Tüketici Eğitimi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demir-Kaymak, Z. ve Horzum, M. B. (2013). Çevrimiçi Öğrencilerinin Çevrimiçi Öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Düzeyleri, Algıladıkları Yapı ve Etkileşim Arasındaki İlişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, **13**: 1783-1797.
- Diñçer, G. D., Bozkurt, A., Uçar, H., Erdoğan, E., Akgün-Özbek, E., Karadeniz, A., Sezgin, S., Göksel, N. ve Güler, E. (2017). Açık ve Uzaktan Öğrenmede Bireysel Farklılıklar. Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 1. Baskı, Eskişehir.
- Elliott, R. (1996). Discourse Analysis: Exploring Action, Function and Conflict in Social Texts. *Marketing Intelligence & Planning*, **14**: 6-65.

- Ensaroğlu, A. (2010). Havaalanlarında Çalışan Meteoroloji Personeline Uzaktan Eğitim Yöntemi ile Hizmet İçi Eğitim Verilmesi ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Bilişim Enstitüsü, Ankara.
- Erbil, C. (2017). Piramidin Altı (Bottom of the Pyramid) Stratejisinin Sosyal İnovasyon Süreci ile Eyleme Dönüştürülmesi: Bir Durum Çalışması. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, **9(1)**: 307-338.
- Frank, M., Reich, N. and Humphreys, K. (2003). Respecting The Human Needs of Students in the Development of E-Learning. *Computers & Education*, **68**: 57-70.
- Gillham, B. (2000). Case Study Research Methods. Wellington House Publishing, 1. Edition, London, England.
- Gündüz, M., Başpınar, Z., Taş, M. ve Büyükkarcı, A. (2017). Müzelerin Öğrencilere Hangi Değerleri Kazandırdığına Yönelik Sınıf Öğretmeni Adaylarının Görüşleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, **55**: 259-267.
- Harman, G. ve Çelikler, D. (2012). Eğitimde Hazır Bulunuşluğun Önemi Üzerine Bir Derleme Çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, **3**: 140-149.
- Haverkamp, B. E. ve Young, R. A. (2007). Paradigms, Purpose and The Role of the Literature: Formulating A Rationale for Qualitative Investigations. *The Counseling Psychologist*, **35**: 265-294.
- Hitchcock, G. ve Hughes, D. (1995). Research and The Teacher: A Qualitative Introduction to School-Based Research. Routledge Publishing, 2. Edition, London, England.
- Holmberg, B. (1989). Theory and Practice of Distance Education. Routledge Publishing, 1. Edition, London, England.
- Horton, W. (2000). Designing Web-Based Training: How to Teach Anyone Anything Anywhere Anytime. Wiley Publishing, 1. Edition, New York, USA.
- Ibrahim, D. Z., Silong, A. D. and Samah, B. A. (2002). Readiness and Attitude Towards Online Learning Among Virtual Students. In 15th Annual Conference of the Asian Association of Open Universities, Nueva Delhi, India, 1-18.
- İşman, A. (2011). Uzaktan Eğitim. Pegem Akademi Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara.
- Kaya, Z. (2002). Uzaktan Eğitim. Pegem Akademi Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.
- Kaya, Z. ve Odabaşı, F. (1996). Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Gelişimi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, **1**: 29-33.

- Kıralı, F. N. ve Alcı, B. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Algısına İlişkin Görüşleri. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, **30**: 55-83.
- Koloğlu, T. F. (2016). Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitime Bakış Açısı ve Hazırbulunuşlukları: Ordu Üniversitesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Afyon.
- Merriam, S. (2013). Nitel Araştırma: Desen ve Uygulamalar İçin Bir Rehber. (S. Turan, Çev. Ed.). Nobel Akademik Yayıncılık, 3. Edition, Ankara.
- Metin, M. (Ed.). (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Mil, B. (2007). Nitel Araştırmalarda Söylem Analizi ve İlkeleri. A.Yüksel., B. Mil., Y. Bilim (Ed.), Nitel Araştırma: Neden, Nasıl, Niçin?. Detay Yayıncılık, Ankara, 157-167.
- Moore, M. G. and Kearsley, G. (2011). Distance education: A systems view of online learning. Wadsworth Publishing Company, 3. Edition, Belmont, California.
- Ozan-Leymun, Ş., Odabaşı, H. F. ve Kabakçı-Yurdakul, I. (2017). Eğitim Ortamlarında Durum Çalışmasının Önemi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, **5(3)**: 369-385.
- Özbay, Ö. (2015). Dünyada Ve Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Güncel Durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi / The Journal of International Education Science*, **5**: 376-394.
- Özgül, İ. (1986) Uzaktan Öğretimin Evrensel Çerçevesi ve Türk Eğitim Sisteminde Uzaktan Öğretimin Yeri. Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir.
- Özer, B. (2011). Uzaktan Eğitim Programlarının Öğrenci ve Öğretim Üyesi Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi (Sakarya Üniversitesi Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Padem, H., Göksu, A. ve Konaklı, Z. (2012). Araştırma Yöntemleri, SPSS Uygulamalı. IBU Publication, 1. Edition, Saraybosna.
- Pepeler, E., Özbek, R. ve Adanır, Y. (2018). Uzaktan Eğitim İle Verilen İngilizce Dersine Yönelik Öğrenci Görüşleri: Muş Alparslan Üniversitesi Örneği. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, **6(3)**: 421-429.
- Peters, O. (1973). Die didaktische Struktur des Fernunterrichts. Weinheim: Beltz Publisher, Germany.

- Platck, R. (1985). Some Important Issues in Questionnaire Development. *Journal of Statistics*, **2**: 120-135.
- Sakal, M. (2017). Çevrimiçi Öğrenmede Öğrencilerin Hazırbulunuşluk Düzeylerinin Demografik Özelliklerine Göre İncelenmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, **39**: 81-102.
- Sakin, M. (2015). KPSS Eğitim Bilimleri Extra Konu Anlatımı. Beyaz Kalem Yayıncılık, Ankara.
- Salar, H. C. (2013). Türkiye’de Üniversite Öğrencilerinin ve Öğretim Elemanlarının Açık ve Uzaktan Öğrenmeye Hazırbulunuşlukları. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Saykılı, A. (2014). Çevrimiçi Sosyal Ağların Yabancı Dil Eğitimi Destekleme Potansiyeli: Facebook Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Senemoğlu, N. (2018). Gelişim, Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya. Anı Yayıncılık, 25. Baskı, Ankara.
- Simonson, M., Smaldino, S., Albright, M. and Zvacek, S. (2006). Teaching and Learning at a Distance Foundations of Distance Education. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education, 3 Edition, New York, USA.
- Sözen, E. (1999). Söylem: Belirsizlik, Mübadele, Bilgi, Güç ve Refleksivite. Paradigma Yayınları, 1. Baskı, İstanbul.
- Toffler, A. (1992). Yeni Güçler Yeni Şoklar. B. Çorakçı (Çev.). Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul.
- Turgut, Y. E. (2011). Video Konferans Yoluyla Verilen Derslerde Verimliliğe Etki Eden Faktörler. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitim Bilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, **24**: 543-559.
- USDLA (2004). United States Distance Learning Association: Definition of Distance Learning, <http://www.usdla.org> adresinden 04.12.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Uşun, S. (2006). Uzaktan Eğitim. Nobel Yayın Dağıtım, 1. Baskı, Ankara.

- Ünal, M. (2005). Eğitim Fakültelerinde Ortak Ders Olarak Okutulan Yabancı Dil Derslerinde Öğrencilerin Bilişsel Hazırbulunuşluk Düzeylerinin Akademik Başarıya Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Valtonen, T., Kukkonen, J., Dillon, P. and Vaisanen, P. (2009). Finnish High School Students' Readiness to Adopt Online Learning: Questioning the assumptions. *Computers & Education*, **53(3)**: 742-748.
- Verduin, J. and Clark, T., (1994). Uzaktan Eğitim: Etkin Uygulama Esasları. İ. Maviş (Çev.). Anadolu Üniversitesi Basımevi, Eskişehir.
- Yavuz, R. (2016). Eğitim Fakültesi 1. Sınıf Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Tutumları İle İngilizce Dersine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık, 6. Baskı, Ankara.
- Yıldırım, S., Yıldırım, G., Çelik, E. ve Karaman, S. (2014). Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, **34**: 365-370.
- Yiğit, T., Bingöl, O., Armağan, H., Çolak, R., Aruğaslan, E., Yakut, G., ve Çivril, H. (2010). Öğrenci ve Öğretim Elemanının Uzaktan Eğitime Bakış Açısı. Akademik Bilişim'10 - XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa, 11-13 Şubat, 10-27.
- Yin, R. K. (2014). Case Study Methods: Design and Methods. Sage Publication, 5. Edition, London, England.
- Yurdakul, B., Bümen, N. T., Başbay, M., Gürlen, E., Ekinci, N., Köksal N., Şahinel, S., Ünver, G., Şahinel, M., Doğan, N., Demir, K., Erdamar, G., Şahan, H. H., Başbay, A. ve Ayvaz-Tuncel, Z. (2015). Uzaktan Eğitim, Demirel, Ö. (Ed.) içinde Eğitimde Yeni Yönelimler. Pegem Akademi Yayıncılık, 6. Baskı, Ankara, 39-65.
- Yükseköğretim Kurulu (2015). Yükseköğretim Kurulu 2016-2020 Stratejik Planı. Ankara.
www.yok.gov.tr/documents/10279/21040516/YOK_Stratejik_Plan_2016_2020_e0d070616.pdf adresinden 01.11.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Zainal, Z. (2007). Case Study as a Research Method. *Jurnal Kemanusiaan*, **9**: 1-6.

İnternet Kaynakları

- 1) <http://www.uzem.sakarya.edu.tr/tr/icerik/12028/50467/uzaktan-ogretim>, 31.10.2017.
- 2) <https://istatistik.yok.gov.tr/>, 18.11.2017.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Ayşen MERCAN
Doğum Yeri ve Tarihi : Balıkesir, 06.10.1991
Yabancı Dili : İngilizce
İletişim (Telefon/e-posta) : 0542 845 93 30 / mercanaysenn@gmail.com

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl)

Lise : Tavşanlı Anadolu Lisesi - Fen Bilimleri (2005-2009).

Önlisans : Anadolu Üniversitesi - Lojistik (2014-2016).
Atatürk Üniversitesi - İş Sağlığı ve Güvenliği(2016-2018).

Lisans : Pamukkale Üniversitesi - Bilgisayar ve Öğretim
Teknolojileri Öğretmenliği (2010-2014).
Anadolu Üniversitesi - Havacılık Yönetimi (2015-2019).

Yüksek Lisans : Afyon Kocatepe Üniversitesi - Fen Bilimleri Enstitüsü -
İnternet ve Bilişim Teknolojileri Yönetimi Anabilim Dalı
(2016-2018).

Çalıştığı Kurumlar ve Yıl : Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi (2015-2017)
(Fakülte Sekreterliği - Büro Personeli)

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi – Öğrenme
Teknolojileri Araştırma Geliştirme Birimi (2017-Halen)
(Blackboard Ekibi - E-Öğrenme Uygulayıcısı)

EKLER

EK 1. Öğrenci Veri Toplama Anketi

Sevgili Öğrenci,

Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İnternet ve Bilişim Teknolojileri Yönetimi Anabilim Dalında Doç Dr. Cüneyt AKIN danışmanlığında yüksek lisans tez çalışması yapmaktayım. Fen Edebiyat Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerini ve hazırbulunuşluklarını incelemek üzere bu anket formu hazırlanmıştır. Anketimize vereceğiniz cevaplar neticesinde elde edilecek veriler tamamen bilimsel amaçlı kullanılacak olup, yüksek lisans tez çalışmama ve makaleme yön verecektir.

Bu anket sizlerin, uzaktan öğrenmeye ilişkin görüş, ilgi ve deneyimlerinizi belirlemeye yöneliktir. Uzaktan öğrenme, öğrenenlerin birbirlerinden, öğretim elemanından ve öğrenme kaynaklarından zaman ve/veya mekân bağlamında uzakta olduğu, birbirleriyle ve öğrenme kaynaklarıyla etkileşimlerinin uzaktan iletişim sistemlerine dayalı olarak gerçekleştirildiği öğrenme sürecidir. İnternet veya televizyon gibi ortamlarda teknoloji tabanlı olarak uzaktan yürütülen veya açıköğretim gibi programlarda yer alan derslerin hepsine açık ve uzaktan öğrenme diyoruz.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Her bölüm ve sorular için gerekli açıklamalar yeri geldiğinde yapılmıştır. Lütfen soruları dikkatlice okuyarak size en uygun seçeneği işaretleyiniz. Toplanan veriler sadece araştırma amaçlı kullanılacak, katılımcıların kimlikleri gizli tutulacak ve başka hiçbir kişi ya da kuruluşla paylaşılmayacaktır.

Değerli katkılarınız için teşekkür ederiz.

Ayşen MERCAN, mercanaysenn@gmail.com
Danışman: Doç Dr. Cüneyt AKIN, gurer.cuneyt@gmail.com

BÖLÜM I: Bu bölümdeki sorular genel olarak sizi tanımaya yöneliktir. *Lütfen aşağıdaki soruları, verilen seçeneklerden size uygun olanını X ile işaretleyerek ya da ayrılan yerleridoldurarak cevaplayınız.*

Yaşınız (lütfen yazınız) : _____ **Cinsiyetiniz** : [] Kadın [] Erkek

Alanınız : [] Fen Bilimleri [] Sosyal Bilimler [] Eğitim Bilimleri [] Sağlık Bilimleri
[] Güzel Sanatlar [] Mühendislik [] Diğer _____

Üniversiteniz : _____

BÖLÜM II: Bu bölümdeki sorular açık ve uzaktan öğrenmeye ilişkin görüş, ilgi ve deneyimlerinizi belirlemeye yöneliktir.

1. Kaç yıldır bilgisayar kullanıyorsunuz (Lütfen Yazınız): _____

EK 1 (Devam). Öğrenci Veri Toplama Anketi

2. Bilgisayar ve İnterneti kullanma düzeyi konusunda kendinizi nasıl konumlandırıyorsunuz?

İlgili başlıkta size en uygun olan tek seçeneği işaretleyiniz.

Kullanım Düzeyi	Hiç kullanmıyorum	Başlangıç düzeyinde	Orta	İyi	Profesyonel
Bilgisayar	☐	☐	☐	☐	☐
İnternet	☐	☐	☐	☐	☐

3. Kullanabileceğiniz bilgisayar var mı?(Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz. Eğer çalışıyorsanız işyeri olarak işaretleyebilirsiniz?)

Bilgisayara Erişim	Ev /Kaldığım yer	Üniversite	İş
Evet, yeterli donanıma sahip, dilediğim zaman kullanabileceğim bir bilgisayar var	☐	☐	☐
Evet, yeterli donanıma sahip bir bilgisayar var, ancak her zaman kullanamıyorum	☐	☐	☐
Evet, bilgisayar var ancak yeterli donanıma sahip değil	☐	☐	☐
Hayır, hiçbir şekilde kullanabileceğim bir bilgisayar yok	☐		

EK 1 (Devam). Öğrenci Veri Toplama Anketi

4. Kullanabileceğiniz İnternet erişimi var mı?(Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.

Eğer çalışıyorsanız işyeri olarak işaretleyebilirsiniz?)

İnternete Erişim	Ev /Kaldığım yer	Üniversite	İş
Evet, sorunsuz çalışan ve dilediğim zaman kullanabileceğim İnternet bağlantısı var	☐	☐	☐
Evet, sorunsuz çalışan İnternet bağlantısı var ancak her zaman kullanamıyorum	☐	☐	☐
Evet, İnternet var ancak sık sık bağlantı sorunu yaşıyorum	☐	☐	☐
Hayır, hiçbir şekilde kullanabileceğim bir İnternet bağlantısı yok	☐		

5. Bölümünüzde/fakültenizde aldığınız derslere ilişkin olarak, (Sadece tek bir seçenek işaretleyiniz)

- [] Tüm derslerimi kampüse gelerek yüz yüze almak isterim
- [] Bazı dersleri kampüse gelmeden uzaktan almak isterim
- [] Derslerin hepsini kampüse gelmeden uzaktan almak isterim

EK 1 (Devam). Öğrenci Veri Toplama Anketi

6. Bir önceki soruda (5. Soru) ilk seçeneği işaretledi iseniz Açık ve Uzaktan Öğrenme ile ilgilanmeme nedenlerinizi aşağıdaki tablodan işaretleyiniz. Son iki şıktan birini işaretlediyseniz

7. soruya geçebilirsiniz.

Bütün nedenleri işaretlemek zorunda değilsiniz. Sadece size uygun olanı ya da olanları işaretleyiniz.

Nedenleriniz aynı etki derecesine sahip olabilir. 1= çok az, 2=az, 3=orta, 4=fazla 5=çok fazla etkili anlamına gelmektedir.

Nedenleriniz	Etki derecesi				
	1	2	3	4	5
Kendi kendime ders çalışma ve kendimi motive etme konusunda zorluk çekiyorum	1	2	3	4	5
Açık ve Uzaktan Öğrenmenin mezuniyet sonrası iş bulma konusunda yardımcı olacağını düşünmüyorum	1	2	3	4	5
Açık ve Uzaktan Öğrenmenin yüz yüze eğitimin sağladığı ortamları (Arkadaşlık, kültürel etkinlik, iletişim) yaratamayacağını düşünüyorum	1	2	3	4	5
Açık ve Uzaktan Öğrenmeye ayırabilecek yeterli zamanım yok	1	2	3	4	5
Açık ve Uzaktan Öğrenme hakkında yeterince bilgi sahibi değilim	1	2	3	4	5
Arkadaşlar ve Öğretim Elemanı olmadan, sınıf ortamı dışında öğrenebileceğime inanmıyorum	1	2	3	4	5
Açık ve Uzaktan Öğrenmeye yönelik bireylerin ve toplumun olumsuz düşünceleri var	1	2	3	4	5
Bilgisayar ve İnternet kullanımı konusunda eksiklerim var	1	2	3	4	5
Diğer (Lütfen Yazınız)	1	2	3	4	5

7. Aşağıda Açık ve Uzaktan Öğrenme ile ilgili çeşitli ifadeler sıralanmıştır.

İfadeleri okuduktan sonra, bunlara ne ölçüde katıldığınızı belirtmek için hemen yanlarında bulunan 1-5 rakamlarından sizin için uygun olanını yuvarlak içine alarak

işaretleyiniz. Rakamlar şu anlama gelmektedir:

1=Kesinlikle Katılmıyorum 2=Katılmıyorum 3=**Emin Değilim** 4=Katılıyorum
5=Kesinlikle

Katılıyorum

Not: Lütfen hiçbir ifadeyi **boş bırakmayınız**. Bilemediğiniz, emin olmadığınız, kuşku duyduğunuz

EK 1 (Devam). Öğrenci Veri Toplama Anketi

durumlarda 3 rakamını işaretleyiniz.

No	İfadeler	Katılma Düzeyi				
		1	2	3	4	5
1	Teknolojinin insanın yaşamını kolaylaştıran yararlı araçlar sağladığını düşünüyorum	1	2	3	4	5
2	Farklı bilişim teknolojilerini kullanarak öğrenebileceğime inanıyorum	1	2	3	4	5
3	Kendi gelişimim ve hobilerim için ayırabileceğim zamanım var	1	2	3	4	5
4	Zamanımı iyi yönetebildiğimi düşünüyorum	1	2	3	4	5
5	İşlerin planlandığı gibi zamanında tamamlanması gerektiğine inanıyorum	1	2	3	4	5
6	İşleri son güne bırakmak gibi bir huyum yoktur	1	2	3	4	5
7	Telefon ile görüşmek yerine e-posta ya da SMS yoluyla iletişim kurmayı tercih ederim	1	2	3	4	5
8	E-posta ya da sohbet gibi yazmayı gerektiren araçlar ile etkili iletişim kurabiliyorum	1	2	3	4	5
9	Görüntülü İnternet iletişim araçlarını (Messenger, Skype vb.) rahatlıkla kullanabiliyorum	1	2	3	4	5
10	Aktif olarak kullandığım bir e-posta adresim var	1	2	3	4	5
11	Bilgisayar ve İnternet kullanarak ödev ve ders materyali hazırlayabiliyorum	1	2	3	4	5
12	Açık ve uzaktan verilen derslerde sınıf ortamındaki kadar etkili öğrenebileceğime inanıyorum	1	2	3	4	5
13	Açık ve Uzaktan öğrenme ve uygulamaları konusunda yeterince bilgi sahibiyim.	1	2	3	4	5
14	İnternetten kütüphane, ders kaynakları ve veritabanlarına erişim olanağım bulunmaktadır	1	2	3	4	5

EK 1 (Devam). Öğrenci Veri Toplama Anketi

8. Aşağıdaki İnternet uygulamalarını ne sıklıkla kullanırsınız?

Lütfen işaretleyiniz.

Kullanım Düzeyi	Hiç	Çok seyrek	Bazen	Sıkça	Çok sık
Facebook	☐	☐	☐	☐	☐
Messenger	☐	☐	☐	☐	☐
Twitter	☐	☐	☐	☐	☐
e-posta	☐	☐	☐	☐	☐
Forumlar	☐	☐	☐	☐	☐
Skype	☐	☐	☐	☐	☐

EK 2. Öğrenci Görüşme Formu

Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İnternet ve Bilişim Teknolojileri Yönetimi Anabilim Dalında Doç Dr. Cüneyt AKIN danışmanlığında yüksek lisans tez çalışması yapmaktayım. Fen Edebiyat Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerini ve hazırbulunuşluklarını incelemek üzere sizinle görüşme yapmak istiyorum. Vereceğiniz cevaplar neticesinde elde edilecek veriler tamamen bilimsel amaçlı kullanılacak olup yüksek lisans tez çalışmama ve makaleme yön verecektir.

Araştırmacı
Ayşen MERCAN

Öğrenciler İçin Görüşme Soruları

Görüşmemiz en fazla 30 dakika sürecektir ve bilgileriniz gizli tutulacaktır.

Yaşınız?

1. Uzaktan eğitim hakkında ne tür bilgi ve deneyimlere sahipsiniz?
2. Daha önce uzaktan eğitimle herhangi bir ders aldınız mı?
3. İnternette kütüphane, ders kaynakları ve veri tabanlarına erişim olanağınız var mı?
4. Bilgisayar kullanım düzeyi açısından kendinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?
5. Derslerinizde bilgi ve iletişim teknolojilerinden faydalanıyor musunuz?
6. Uzaktan eğitim yoluyla gerçekleşen eğitim diğer eğitim türlerine göre avantajlı mıdır?
7. Uzaktan eğitim yoluyla gerçekleşen eğitimde diğer eğitim türlerine göre etkileşim var mıdır?
8. Uzaktan eğitim geleneksel eğitime destek olarak kullanılabilir mi?
9. Derslerde teknoloji kullanılmasına yönelik görüşleriniz nelerdir?

EK 3. Öğrenci Veri Toplama Anketi Etik Kurul Kararı

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
FEN VE MÜHENDİSLİK BİLİMLERİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ
KURUL KARARLARI

TOPLANTI SAYISI:05

KARAR TARİHİ: 29.09.2017

GÜNDEM

1- Üniversitemiz Mühendislik Fakültesi öğretim elemanlarından Arş.Gör.Şerife GÖKÇE'nin "Sürdürülebilir Yapılarda Malzeme Seçim Optimizasyonu" başlıklı doktora tezi için hazırlanan Etik Değerlendirme Başvuru Formunun görüşülmesi.

2-Üniversitemiz Fen Bilimleri Enstitüsü İnternet ve Bilişim Teknolojileri Yönetimi Anabilim Dalı öğrencisi Aysen MERCAN'ın "Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim İle İlgili Görüşleri ve Hazırbulunuşlukları: Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Örneği" başlıklı yüksek lisans tezi için hazırlanan Etik Değerlendirme Başvuru Formunun görüşülmesi.

3-Üniversitemiz Afyon Meslek Yüksekokulu Öğretim Üyesi Yrd.Doç.Dr.Necmi KAHRAMAN'ın "3D Yazıcı ile Modellenen Tekil Nesnelerin Tasarımlarının Öğretimde Etkinliğinin Ölçülmesi" başlıklı öğretim üyesi araştırma projesi için hazırlanan Etik Değerlendirme Başvuru Formunun görüşülmesi.

Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu gündemindeki maddeleri görüşmek üzere 29.09.2017 Cuma günü saat 10:00'da Mühendislik Fakültesi toplantı salonunda toplandı ve aşağıdaki kararlar alındı.

TOPLANTI KARARLARI:

Karar 2017 / 7

Üniversitemiz Mühendislik Fakültesi öğretim elemanlarından Arş.Gör.Şerife GÖKÇE'nin "Sürdürülebilir Yapılarda Malzeme Seçim Optimizasyonu" başlıklı doktora tezi kapsamında kullanacağı veri toplama araçlarının, etik açıdan sakıncalı olmadığına, katılanların oy birliği ile karar verildi.

Karar 2017 / 8

Üniversitemiz Fen Bilimleri Enstitüsü İnternet ve Bilişim Teknolojileri Yönetimi Anabilim Dalı öğrencisi Aysen MERCAN'ın "Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim İle İlgili Görüşleri ve Hazırbulunuşlukları: Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Örneği" başlıklı yüksek lisans tezi kapsamında Kurulumuza teslim edilen dosya ek:2'de yer alan öğrenci görüşme formundaki "adı ve soyadı bilgisinin sorulduğu" kısım hariç kullanacağı veri toplama araçlarının, etik açıdan sakıncalı olmadığına, katılanların oy birliği ile karar verildi.

Karar 2017 / 9

Üniversitemiz Afyon Meslek Yüksekokulu Öğretim Üyesi Yrd.Doç.Dr.Necmi KAHRAMAN'ın "3D Yazıcı ile Modellenen Tekil Nesnelerin Tasarımlarının Öğretimde Etkinliğinin Ölçülmesi" başlıklı öğretim üyesi araştırma projesi kapsamında kullanacağı veri toplama araçlarının, etik açıdan sakıncalı olmadığına, katılanların oy birliği ile karar verildi.

	ADI SOYADI	İMZA	NO	ADI SOYADI	İMZA
1	Prof. Dr. Yılmaz İÇAĞA		6	Prof. Dr. Ömer Faruk EMRULLAHOĞLU	Katılmadı
2	Prof. Dr. Şikri TALAŞ	Katılmadı	7	Prof. Dr. İbrahim MUTLU	
3	Prof. Dr. Ahmet SERTESER		8		
4	Prof. Dr. Hüseyin ENGİNAR	Katılmadı	9		
5	Prof. Dr. Muhtin BAŞER				

EK 4. Öğrenci Veri Toplama Anketi Uygulama İzin Belgesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 02/11/2017-E.52908

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 70813604-044-
Konu : Araştırma İzni

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : a) 23.10.2017 tarih ve 95624635-300-50360 sayılı yazınız,
b) 30.10.2017 tarih ve 32781692-044-51992 sayılı yazı.

Enstitünüz İnternet ve Bilişim Teknolojileri Anabilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Ayşen MERCAN'ın "Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim İle İlgili Görüşleri ve Hazırbulmuşlukları: Fen-Edebiyat Fakültesi Örneği" konulu tez çalışmasında kullanılmak üzere Üniversitemiz Fen-Edebiyat Fakültesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatı, Felsefe, Matematik, Moleküler Biyoloji ve Genetik Lisans bölümlerinde öğrenim gören öğrencilere yönelik anket çalışması yapmasının uygun görüldüğüne ilişkin ilgi (b) yazının bir sureti ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-inzalıdır
Prof.Dr. İsa SAĞBAŞ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı V.

Ek:1-İlgi (b) yazı sureti (1 sayfa)

Evrakın Doğrulama İçin : <https://ebys.aku.edu.tr/enVision/Dogrula/ZE44FY1>

Adres: Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Kampüsü Rektörlük Binası B
Blok Kat:1 Afyon
Telefon:0272 2281124 Faks:0272 2281181
e-Posta:gensek@aku.edu.tr

Bilgi için: Kadir Birduman
Unvanı: Memur

EK 4 (Devam). Öğrenci Veri Toplama Anketi Uygulama İzin Belgesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 30/10/2017-E.51992

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
Fen Edebiyat Fakültesi

Sayı : 32781692-044-
Konu : Araştırma İzni

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına)

İlgi : 24/10/2017 tarihli ve 70813604-044-E.50891 sayılı yazı.

İlgi yazı gereği, Üniversitemiz Fen Bilimleri Enstitüsü öğrencisi Ayşen MERCAN'ın "Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim ile İlgili Görüşleri ve Hazırbulmuşlukları: Fen Edebiyat Fakültesi Örneği" konulu tez çalışması kapsamında Fakültemiz Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları, Felsefe, Matematik ve Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümleri öğrencilerine yönelik anket çalışması yapması Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-İmzalıdır
Prof.Dr. Mustafa YILDIZ
Dekan V.

Evrakı Doğrulamak İçin : <https://ebys.aku.edu.tr/enVision/Dogrula/NU44EUL>

Adres: Ahmet Necdet Sezer Kampüsü, 2. Eğitim Binası, 03200
Telefon: 0 272 228 13 21 Faks: 0 272 228 12 35
e-Posta: fenedfak@aku.edu.tr

Bilgi için: Tayyar Nuri Halıcı
Unvanı: Memur

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.